İSTANBUL
SANAYİ ODASI

Sanayide Fon Akımı ve Finans Yollarındaki Değişimler (2001 - 2003)

ISBN: 978-9944-60-230-3

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

Sanayide Fon Akımı ve Finans Yollarındaki Değişimler (2001 - 2003)

Aralık 2007

ISBN 978-9944-60-230-3
1.Baskı, 500 Adet

Aralık 2007
İstanbul

İstanbul Sanayi Odası Yayınları No: 2007/28
Araştırma Şubesi
Meşrutiyet Caddesi No: 62
Tepebaşı 34430 İstanbul
Tel: (212) 252 29 00 (pbx)
Faks: (212) 245 32 82
www.iso.org.tr

Grafik ve Mizanpaj:
Trep Tanıtım
Süleyman Seba Caddesi
Baba Efendi Sokak No:11/1
Beşiktaş 34357 İstanbul
Tel: (212) 259 72 85
Fax: (212) 259 27 86
www.trep.com.tr

Baskı:
Trep Presswork
Emniyet Evleri,
İşler Sokak No: 8/2
4. Levent 34330 İstanbul
Tel: (212) 278 12 09
Fax: (212) 264 72 13

© Tüm hakları İstanbul Sanayi Odası'na aittir.
Bu yayındaki bilgiler ancak kaynak gösterilmek suretiyle kullanılabilir.

ÖNSÖZ

İstanbul Sanayi Odası, üyesi olan sanayi kuruluşlarının finans yapılarını incelemek, buradaki değişim ve gelişmeleri ortaya koyabilmek amacıyla, 1980'li yılların başından bu yana, "Sanayide Fon Akımı ve Finans Yollarındaki Değişimler" adlı çalışmayı belli aralıklarla hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Çalışmamızın amacı, sanayi sektöründe ve alt sektör gruplarında fon akımı ve finansal oranlar konusunda, genel eğilimleri belirleyerek, üyelerimize, işyerlerini bulundukları sektörle ve sanayinin bütünü ile karşılaştırma imkanı sunabilmektir. Elinizdeki çalışma 2001-2003 yıllarını kapsamaktadır.

Çalışmamızın, 2001 kriz yılını ve ardından, ekonominin olumlu geliştiği 2002-2003 yıllarını kapsaması elde edilen bulguların önemini arttırmaktadır. 2001-2003 döneminde mali yapı, yaratılan kaynağın ve sermayenin artması, toplam borç/varlık oranının gerilemesi nedeniyle belirgin bir iyileşme göstermiştir. İncelenen dönemde, dönen varlıkların kısa süreli borçlardan daha hızlı artmış olması, likidite oranlarında da yükselişe olanak vermiştir. Buna karşın, aynı dönemde, banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payının yükseldiği görülmektedir. Bu da reel faiz oranlarındaki düşüşün, işletmeleri daha çok banka kredisi kullanmaya yönelttiğini düşündürtmektedir. Çalışmamız çerçevesinde, 2001 yılında negatif olan karlılık oranlarının 2002 ve 2003 yıllarında artıya geçtiği izlenmektedir. Elde edilen bulgular, bu dönemde, karlılık oranları açısından, büyük işletmelerin küçük işletmelere göre daha hızlı bir iyileşme içinde olduklarını göstermektedir.

Çalışmamızın sonuçları değerlendirilirken, kapsamının, İstanbul Sanayi Odası üyeleri arasından bilançoları sağlanan kuruluşlar ile sınırlı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Ancak, İSO üyelerinin Türkiye sanayindeki payının % 40 olduğu gerçeğinden hareketle, çalışmamızın sektörün tümünü temsil bakımından taşıdığı ağırlık da dikkatten kaçmamalıdır.

Daha önceki çalışmalarımızda olduğu gibi, fon akımı ve finansal oranlar konusunda önemli veriler içeren bu çalışmamızın da, üyelerimizin ve sektörümüzün, fon akımı ve finans yollarındaki değişimlere ilişkin bilgilenme ihtiyacının karşılanmasına önemli katkıda bulunacağına inanıyoruz. Hazırlanmasında ve yayımında emeği geçen Odamızın Danışmanı Sayın Dr. Öztin Akgüç başta olmak üzere, Araştırma Şubemize teşekkür ediyor ve çalışmamızın faydalı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla,

C.Tanıl Küçük

İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

Giriş.....7

İmalat Sanayii (Genel).....11

Gıda Maddeleri Sanayii (1) (Başka yerlerde sınıflandırılmış gıda maddeleri dahil).....15
Gıda Maddeleri Sanayii (2) (Başka yerlerde sınıflandırılmamış).....19
İçki Sanayii (Alkollü ve Alkolsüz).....23
Dokuma Sanayii.....27
Giyim Eşyası Sanayii.....31
Kürk ve Deri Sanayii.....35
Ayakkabı Sanayii.....39
Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayii.....43
Ağaç Mobilya ve Mefruşat Sanayii.....47
Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayii.....51
Basım Sanayii.....55
Ana Kimya Sanayii.....59
Diğer Kimyasal Ürünler Sanayii.....63
Lastik Ürünleri Sanayii.....67
Plastik Ürünleri Sanayii.....71
Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayii.....75
Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayii.....79
Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayii.....83

Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayii.....87
Metal Eşya Sanayii.....91
Demir-Çelik Metal Ana Sanayii.....95
Demir-Çelik Dışında Metal Ana Sanayii.....99
Makina (Elektrikli Olanlar Hariç) Sanayii.....103
Elektrik Makinaları, Aletleri ve Cihazları Sanayii.....107
Otomotiv Sanayii.....111
Diğer İmalat Sanayii.....115

Elektrik Sektörü.....119

Madencilik ve Taşocakçılığı Sanayii.....123

TABLOLAR

Finansal Verimlilik ve Karlılık Oranları.....127
İmalat Sanayinde Başlıca Finansal Oranlar.....129

Giriş

Sanayide Fon Akımı ve Finans Yollarındaki Değişimler konusunda ilk çalışma, İstanbul Sanayi Odası'na üye firmaların 1981 ve 1982 takvim yıllarına ilişkin bilânçolarından yararlanılarak 1984 yılında yapılmış idi. Konuya ilişkin çalışmalar bir zaman aralığından sonra yeniden yapılmaya başlanmış; 1994-2000 dönemine ilişkin bulgular tek bir yayında toplandıktan sonra, 2001-2003 yıllarını kapsayan gelişmeleri içeren bu yayınla da sürdürülmüştür. Firmalar ve yıllar itibariyle inceleme kapsamına giren firma sayıları tablolarda belirtildiği gibi değişme göstermektedir. Firmaların değişik ve sayılarının farklı oluşu, tutarlılığı bozmakta, bulguların yıllar itibariyle karşılaştırılmalarında bir ölçüde de olsa hata payı taşımasına yol açmaktadır. Bu eksikliğin bilinmesine karşın, yine de gelişmelerin genel yönünü ortaya koyabilmek için yıllar itibariyle karşılaştırmalar yapılması yararlı olmaktadır.

Araştırma ve inceleme sonuçlarının daha iyi izlenebilmesi için bazı noktaların açıklanması, yinelenmesi gerekli görülmüştür. Araştırma yapılırken imalat sanayiinde, alt sektör veya sanayi dallarında bilimsel örnekleme yapılarak firmalar seçilmemiştir. İstanbul Sanayi Odası üyeleri arasında bilançoları sağlanabilen firmalar inceleme kapsamına alınmıştır. Bu nedenle bulguların ülkemizde tüm imalat sanayiini ve/veya sanayi dallarını kapsayacak şekilde genelleştirilmesi hata payı taşır. Araştırmanın İSO üyeleri ile sınırlı olduğu dikkatten kaçmamalıdır.

Ülkemizde bilançolar çoğu kez standart bir forma uygun olarak tekdüze düzenlenmediğinden, bu tür çalışmalarda ilk sorun bilançoları tekdüze hale getirmek olmaktadır. Bu bağlamda 1995 yılından itibaren uygulamasına başlanan Tekdüzen Hesap Planı önemli katkıda bulunmuştur. Bilanço kalemleri, (i) dönen varlıklar ve (ii) duran varlıklar olarak iki ana gruba ayrılmıştır. Olağan koşullarda, bir hesap döneminde (genelde bir takvim yılında) paraya çevrilebilecek ve işletme faaliyetinde ya da borç ödemede kullanılabilecek varlıklar dönen varlıklar başlığı altında toplanmıştır. Dönen varlıklar da dört alt gruba ayrılmıştır: (i) Hazır değerler (kasa ve bankalar), işletmenin portföyünde bulunan tahvil, bono gibi menkul kıymetler de ayrı bir kalem olarak alınmamış, hazır değerler arasında gösterilmiştir. (ii) Kısa vadeli ticari alacaklar, (iii) stoklar ve (iv) diğer dönen varlıklar (tahakkuk etmiş gelirler, peşin ödenmiş giderler, gelecek hesap dönemine devredilen indirilecek KDV, peşin ödenmiş vergiler, verilen avanslar ve diğer alacaklar). Tekdüzen muhasebe planında dönen varlıklar daha ayrıntılı olarak sınıflandırılmış olmasına karşın, incelemede ayrıntıya inilmeden dönen varlıklar bölümlendirilmiştir.

İşletmede bir hesap döneminden daha uzun süreli olarak kullanılan ve izleyen hesap döneminde olağan koşullar altında paraya çevrilmeyecek değerler "Duran Varlıklar" başlığı altında toplanmıştır. Duran varlıklarda ayrıntıya inilmeden; (i) bağlı değerler (genelde mali duran varlıklar, bağlı menkul değerler, iştirakler ve bağlı ortaklıklar), (ii) maddi duran varlıklar (maddi sabit değerler), (iii) diğer duran varlıklar (maddi olmayan duran varlıklar) ve (i) ve (ii) alt grubuna girmeyen duran varlıklar) olarak bölümlendirilmiştir.

Bilançonun kaynaklar (pasif) tablosu da, varlıkların ayrımına uygun olarak; (i) kısa vadeli yabancı kaynaklar(kısa vadeli borçlar), (ii) uzun vadeli yabancı kaynaklar (bilanço düzenlendiği tarihten itibaren vadesi bir yıldan daha uzun, olağan koşullarda izleyen hesap döneminde ödenmeyecek borç ve yükümlülükler) ve (iii) öz sermaye (öz kaynak) olarak ana gruplar itibariyle bölümlendirilmiştir.

Yabancı kaynakların ayrımı, Tekdüzen Hesap Planında daha ayrıntılı olmakla beraber, araştırmada kısa vadeli yabancı kaynaklar üç alt gruba; (i) banka kredileri (mali borçlar), (ii) ticari borçlar (satıcı kredileri) ve (iii) diğer borçlar (ortaklara olan borçlar, iştiraklere olan borçlar, ödenecek vergi ve diğer yasal yükümlülükler, ödenecek giderler ve alınan avanslar v.b.) olarak ayrılmıştır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar da; (i) banka kredileri (mali borçlar) ve (ii) diğer borçlar olarak ayrılmıştır. İşletmelerde genelde uzun vadeli yabancı kaynaklar ağırlıklı bir pay taşımadığından bu bölümde ayrıntıya inilmemiştir. Ayrıca tahvil çıkarılması yoluyla kaynak sağlanması çok istisnai olduğundan, önceki çalışmadan farklı olarak tahviller ayrı bir alt kalem olarak verilmemiştir.

Özsermaye (özkaynak) bölümünde; ödenmiş sermaye, yedek akçeler, yeniden değerlemeden doğan değer artış fonu, geçmiş hesap döneminden devreden kar, dönem karı yer almakta ve bu toplamdan varsa geçmiş dönem zararları ve dönem zararı indirilmektedir.

Fon akım (kaynak kullanım) tablosu hazırlanırken kaynaklar altı alt gruba ayrılmıştır: (i) faaliyet sonucu yaratılan kaynak (dönem karı ve amortismanlar), (ii) kısa vadeli borç artışı (banka kredileri, ticari borçlar ve diğer borçlar), (iii) uzun vadeli borç artışı (banka kredileri ve diğer), (iv) varlık azalışı (dönen varlık ve duran varlık azalışı), (v) sermaye artışı (ödenmiş sermaye ve değer artış fonu) ve (vi) işletmeye konulan değerler (işletme sahiplerince ve ortaklarca).

Kaynak kullanımı da; (i) ödenen vergi ve kar payları, (ii) dönen varlıklarda artış (hazır değerler, alacaklar, stoklar ve diğer dönen varlıklarda artış), (iii) duran varlıklarda artış (bağlı değerlerde, maddi duran varlıklarda ve diğer duran varlıklarda artış), (iv) borç azalışı (kısa vadeli ve uzun vadeli borçlarda azalış), (v) sermaye azalışı, (vi) işletmeden çekilen değerler ve (vii) dönem zararı olarak bölümlendirilmiştir.

Fon akım tablosunda kaynaklar arasında yer alan amortisman kalemi, hem o dönemde ayrılan amortismanlar, hem de yeniden değerleme dolayısıyla birikmiş amortisman artışını içermektedir. Bu nedenle söz konusu tablolarda faaliyet sonucu yaratılan kaynaklar gerçek tutarlarından daha yüksek gözükmektedir. Ayrıca yeniden değerleme değer artış fonu da sermaye artışı içinde yer almaktadır. Aslında yeniden değerleme ile işletmelere yeni bir kaynak girişi olmamaktadır. Bu nedenle fon akım tabloları düzenlenirken, yeniden değerlemenin bilanço kalemleri üzerindeki etkisinin arındırılması gerekir. Brüt fon akım tablolarında değer artış fonuna yer verilmesinin nedeni, işletmelerde özkaynak (özsermaye) içinde ve artışındaki önemini vurgulamak içindir.

Ödenen vergi ve kar paylarına ilişkin rakamlar hesaben bulunmuştur. Bir önceki yıl karından, yedek akçelere, dağıtılmamış karlara, devredilen kara eklenen bölüm ya da devredilen zararlardan indirilen bölüm dışında kalan tutar, ödenen vergi, kar payı, işletmeden çekilen değer olarak kabul edilmiştir. Buna karşı, öz kaynaklarda(öz sermayede), ödenmiş sermaye artışı ve/veya bir önceki yıl dönem karından ya da geçmiş dönemler zararındaki azalışından daha yüksek tutarda artış varsa, bu fark ortaklar veya işletme sahipleri tarafından sermaye olarak konulan değerler şeklinde hesaba katılmıştır.

Araştırma firmaların likidite durumlarını (yükümlülüklerini yerine getirme güçlerini), mali yapılarını, varlık yapılarını, karlılık durumlarını, finansal verimliliklerini (etkinliklerini) ortaya koymak ve bu alanlardaki gelişmelerini değerlendirebilmek için 19 oran (rasyo) kullanılmıştır.

1. Likidite Durumu İle İlgili Oranlar:

- Cari Oran
- Likidite Oranı
- Stoklar/Dönen Varlıklar

(Buradaki son oran işletmelerin varlık yapısı ile de ilgili bir gösterge olarak düşünülebilir.)

2. Mali Yapı İle İlgili Oranlar:

- Borçlar (Yabancı Kaynaklar) / Varlık Toplamı
- Borçlar / Öz Sermaye (Öz Kaynak)
- Kısa Süreli Borçlar / Varlık Toplamı

• Öz Sermaye / Varlık Toplamı

• Maddi Duran Varlıklar, net / Öz Sermaye

2.1 Borç Yapısı, Borçlanma Politikası İle İlgili Oranlar:

• Kısa Süreli Borçlar / Toplam Borçlar

• Kısa Süreli Banka Kredileri / Kısa Süreli Borçlar

• Banka Kredileri / Toplam Borçlar

2.2 Öz Sermaye Yapısı İle İlgili Oran:

• Ödenmiş Sermaye / Öz Sermaye

3. Varlık Yapısı İle İlgili Oran:

• Duran Varlıklar / Varlık Toplamı

4. Karlılık Oranları:

• Öz Sermaye Karlılığı (Mali Rantabilite) : Kar / Öz Sermaye

• Satış Karlılığı (Satış,İş Hacmi Rantabilitesi) : Kar / Satışlar

5. Etkinlik (Finansal Verimlilik) Oranları - Devir Hızları- :

• Alacak Devir Hızı (Satışlar / Alacaklar)

• Stok Devir Hızı (Satışlar / Stoklar)

• Varlık (Aktif) Devir Hızı (Satışlar / Varlık Toplamı)

• Öz Sermaye Devir Hızı (Stoklar / Sermaye)

Devir hızları hesaplanırken, veri yetersizliği nedeniyle bilanço kalemlerinde yıllık ortalama yerine yıl sonu rakamları kullanılmıştır. Ayrıca stok devir hızı da “Satılan Mal Maliyeti / Ortalama Stok” olarak değil "Satışlar/Dönem Sonu Stoku" şeklinde hesaplanmıştır. Hesaplama şekli yönünden devir hızları bir ölçüde hata payı taşımakta ve teorik olarak eleştiriye açık olmakla beraber; hesaplama şekli tutarlılık gösterdiğinden, yıllar itibariyle karşılaştırmalar yine de genel eğilimleri ve değişmelerin yönlerini ortaya koymaktadır.

Çalışmada, alt sektörler veya sanayi dalları itibariyle başlıca oranlara ilişkin olarak aritmetik ortalama dışında medyan(ortanca) değerleri de hesaplanmıştır. Bu şekilde çok genel olsa da, imalat sanayii ve başlıca sanayi dalları itibariyle tipik oranlar verilmeye çalışılmıştır. Örneklemenin hatasız olmaması nedeniyle verilen değerler, her sanayi dalının tipik oranlarını yansıtmayabilir. Bu eksikliğine karşın yine de her firma, ilgili sektörün medyan(ortanca) ve aritmetik ortalama değerlerinden yararlanarak, faaliyette bulunduğu sanayi dalındaki yerini belirleme ve diğer firmalarla karşılaştırmalar yapma olanağını bulabilir.

Aritmetik ortalama ve medyan değerleri sanayi dalında dağılımın istatistiki olarak normal olup olmadığını hesaplama açısından da yararlıdır. Bu bağlamda, aritmetik ortalamanın medyan(ortanca) değere yakın olması dağılımın normal olduğunu gösterir. Sanayi dalına ilişkin aritmetik ortalamalar büyük firmaların değerlerinden etkilenmektedir. İnceleme kapsamına giren firma sayısı sınırlı ise bu etki daha da belirginleşmektedir. Yorum yapılırken, alt sektörde ya da sanayi dalında bir ya da birkaç büyük firmanın, hesaplanan aritmetik ortalamaları belirlediği dikkate alınmalıdır.

İmalat Sanayii (Genel)

I. FON AKIMLARI

İmalat sanayi genelinde 2001-2003 döneminde fon akımlarında gözlenen gelişmeler, ana hatları ile şöyle ortaya konulabilir:

i. Fon akım tablolarında izlenebileceği gibi 2001-2003 döneminde, vergi öncesi karın kaynaklar içindeki payı, 2001 yılında dönem zararı nedeniyle eksi % 3.0 düzeyinde iken, 2002 yılında artı % 8.1'e ve 2003 yılında da % 12.8'e yükselmiştir.

ii. Ayrılan amortismanlar kaynaklar içinde dönem karına göre daha ağırlıklı paya sahip olup, inceleme döneminde amortismanların payı sırasıyla % 15.3, % 16.0 ve % 18.9 olarak yükseliş göstermiştir.

iii. Dönem net karı ve amortisman toplamından oluşan faaliyet sonucu yaratılan kaynak, 2001 yılında toplam kaynaklarının yaklaşık % 12.0'sini oluştururken, bu pay 2003 yılında toplam kaynaklarının % 30.0'unu aşmıştır.

iv. 2001 yılında uğranılan zarar ve hızlanan enflasyon, izleyen yıllarda sermaye artışını bir yerde gerekli kılmış, ödenmiş sermaye artışının kaynaklar içindeki payı 2003 yılında % 20.0'yi aşmıştır.

v. İşletmelerin bir yandan faaliyet sonucu daha yüksek oranda kaynak yaratmaları ve bunun yanı sıra sermaye artışları, borçlanma gereksinimini azaltmıştır. Borçlanma yoluyla sağlanan kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı 2001 yılında % 50.0'yi aşkın düzeyde iken, 2003 yılında borç geri ödemeleri de dikkate alındığında, net borç artışının kaynaklar içindeki payı % 10.0 dolayına kadar gerilemiştir.

vi. Borç artışı ağırlıklı olarak kısa vadeli olmuş; 2001 yılı sonrasında faizlerdeki düşüş, işletmeleri göreceli olarak daha fazla banka kredisi kullanmaya yönlendirmiş, banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı artmıştır.

Kredi kullanımına ilişkin istatistiki veriler, banka kredilerini daha çok büyük çaplı işletmelerin kullanıldığını, küçük işletmelerde banka kredilerinin kaynaklar içindeki payının düşük düzeylerde kaldığını göstermiştir.

vii. Yaratılan kaynaklar doğal olarak varlık finansmanında, 2001 - 2003 döneminde daha çok duran varlık yatırımlarında kullanılmıştır. Ancak dikkati çeken gelişme duran varlık yatırımlarına ayrılan kaynakların payının, birikmiş amortismanlar ve duran varlık satışları da dikkate alındığında 2001-2003 döneminde azalma eğilimi göstermiş olmasıdır.

Gerçekte bu gelişme, ulusal gelir tahminleri ile tutarlı ve uyumlu bulunmaktadır. 2001 sonrasında özel sektör yatırımlarının GSMH içindeki payı düşme eğilimi göstermiştir. Bu durum imalat sanayiinde faaliyette bulunan işletmelerin bilanço ve fon akım tablolarında gözlenmektedir.

viii. Kaynakların dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanına ayrılan bölümü de 2001-2003 döneminde göreceli olarak azalmıştır. Kaynakların önemli bölümünün stok finansmanında kullanıldığı görülmektedir. Ancak stok finansmanına ayrılan kaynakların payının da inceleme döneminde % 17.2'den % 8.4'e gerilediği görülmektedir.

ix. Faaliyet sonucu kaynak yaratan, duran varlık yatırımları yavaşlayan ve enflasyonun hız kesmesi sonucu işletme sermayesi gereksinimi azalan firmalar, özellikle 2003 yılında borç ödemeye kaynak ayırabilmişler ve 2003 yılında borç geri ödemelerinin kaynak kullanımı içindeki payı yükselmiştir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

İnceleme döneminde imalat sanayi genelinde varlık yapısı belirgin bir değişme göstermezken; mali yapı, yaratılan kaynak, sermaye artışı ve borç geri ödemeleri nedeniyle belirgin bir iyileşme göstermiştir.

i. Dönen varlıkların (brüt işletme sermayesinin) varlık toplamı içindeki payı 2001 yılında ortalama olarak % 63.3 iken, 2003 yılında % 59.1'e gerilemiştir. 2001 yılında duran varlık yatırımlarının payının daha yüksek oluşu, hafifçe de olsa bu yapı değişikliğini doğurmuştur. 2001 - 2003 yılları arasında ise varlık yapısında değişim yoktur.

"Dönen varlıklar/toplam varlıklar" arasında medyan değerlerde dönen varlıklar payının % 80.0'ne değin yükselmesi, küçük çaplı işletmelerde varlık yapısının farklı olduğunun, söz konusu işletmelerde duran varlık yatırımlarının düşüklüğünün ve emek-yoğun teknoloji kullanımının bir göstergesidir.

ii. İmalat sanayiinin likidite riski inceleme döneminde azalmış, likidite durumu iyileşmiş, yükümlülükleri karşılama gücü yükselmiştir. Bu bağlamda anlamlı göstergeler olarak cari oran % 109.7'den % 137.2'ye ve likidite oranı da % 76.7'den % 89.7'ye yükselmiştir. İnceleme döneminde dönen varlıkların kısa süreli borçlardan daha hızlı artışı, likidite oranlarında yükselişe olanak vermiştir.

iii. İşletmelerdeki stok artışı, stokların işletme sermayesi içindeki payının belirgin olmasa da, % 30.1'den % 34.6' ya yükselmesine yol açmıştır.

iv. İnceleme döneminde ortalama olarak "Borç/Özsermaye" oranının % 281.6'dan % 163.0'e, "Kısa Vadeli Borç/Varlık (Aktif) Toplamı" oranının % 57.7'den % 43.1'e, "Toplam Borç/Varlık Toplamı" oranının da % 73.8'den % 62.0'ye gerilemesi; buna karşı "Özsermaye/Varlık Toplamı" oranının % 26.2'den % 38.0'e yükselmesi, mali yapıda belirgin bir iyileşmeyi göstermektedir.

v. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı ortalama olarak % 34.8'den % 41.9'a yükselmesi, işletmelerin bu dönemde göreceli olarak daha yüksek oranda banka kredisi kullandığını ortaya koymaktadır. İş hacimlerindeki gelişmelerin yanı sıra reel faiz oranlarındaki düşüşün, işletmeleri daha çok banka kredisi kullanmaya yönelttiği görülmektedir. Ancak banka kredisi kullanımında medyan değerlerin çok düşük düzeyde kalışı, banka kredilerinin esas itibariyle büyük işletmelerce kullanıldığını göstermektedir.

vi. İmalat sanayi dalında devir hızları 2001-2003 döneminde öz sermaye devir hızı dışında yükselmiştir. Alacak devir hızı yılda 4,3 kezden 5,7 keze; stok devir hızı, stok artışı nedeniyle daha yavaş 5,9 kezden 6,2 keze; varlık (aktif) devir hızı da 1,1 kezden 1,3 keze yükselmiştir. Devir hızlarının yükselmesi, finansal verimliliğin artışı şeklinde yorumlanır. Özsermaye devir hızı ise, işletmelerin kriz nedeniyle öz sermayelerini arttırmalarının etkisiyle, 4,3 kezden 3,3 keze gerilemiştir.

vii. İnceleme döneminde, 2001 yılında negatif olan karlılık oranlarının, izleyen yıllarda yükseldiği görülmektedir. 2001 yılında öz kaynak karlılığı, imalat sanayiinde eksi % 12.7'ye değin düştükten sonra, izleyen yıllarda % 12.4'e ve % 11.7'ye yükselmiştir. İmalat sanayi genelinde satış karlılığı da 2001 yılında % 2.9 olarak negatif iken, izleyen yıllarda % 3.5'e yükselmiştir.

Karlılıkla ilgili olarak aritmetik ortalama değerler ile medyan (ortanca) değerler arasında farklar gözlemlenmektedir. 2001 yılında karlılık oranları medyan değer olarak pozitiftir. İzleyen yıllarda ise, ortalama değerler yükselirken medyan değerlerde düşüş görülmektedir. Karlılık oranlarına ilişkin aritmetik ve medyan değerler arasındaki bu farklılık, kriz dönemlerinde büyük işletmelerin krizden daha fazla etkilendikleri; buna karşın izleyen genişleme dönemlerinde küçük işletmelere karşı daha hızlı bir iyileşme gösterdikleri izlenimini vermektedir. Ancak ekonomik kriz ve iyileşmeden büyük ve küçük işletmelerin farklı şiddet ya da boyutta etkilendikleri savının veya izleniminin geçerliliği daha kapsamlı bir araştırmayı gerektirir.

Tablo: I/1
İmalat Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma sayısı	**1.775**	**2.494**	**1.905**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**22,7**	**26,7**	**34,5**
- Dönem Karı	7,4	10,7	15,6
- Amortismanlar	15,3	16,0	18,9
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**36,5**	**26,3**	**17,4**
- Banka Kredileri	14,4	4,5	4,6
- Ticari Borçlar	13,9	12,6	9,4
- Diğer Borçlar	8,2	9,2	3,4
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**15,7**	**13,5**	**15,4**
- Banka Kredileri	11,2	8,2	11,4
- Diğer Borçlar	4,5	5,3	4,0
4. Varlık Azalışı	**4,5**	**16,7**	**8,4**
(i) Dönen Varlıklar	2,1	13,7	7,0
(ii) Duran Varlıklar	2,4	3,0	1,4
5. Sermaye Artışı	**20,6**	**16,8**	**24,3**
-Ödenmiş Sermaye	11,3	12,7	21,1
-Değer Artış Fonu	9,3	4,1	3,2
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**2,9**	**2,8**	**8,2**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**36,4**	**26,0**	**26,5**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	6,2	6,1	5,9
- Stoklar	17,2	11,4	8,4
- Diğer Dönen Varlıklar	13,0	8,5	12,2
3. Duran Varlıklarda Artış	**48,3**	**48,7**	**38,6**
- Bağlı Değerlerde Artış	4,7	4,7	3,4
- Maddi Duran Varlık Artışı	32,5	28,5	29,0
- Diğer Duran Varlık Artışı	11,1	15,5	6,2
4. Borç Azalışı	**1,4**	**19,2**	**22,9**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,4	13,5	6,4
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	5,7	16,5
5. Sermaye Azalışı	**0,6**	**0,7**	**1,0**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**10,4**	**2,6**	**2,8**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo I/2
İmalat Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**1.775**	**2.494**	**1.905**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı) (%)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	63,3	59,1	59,1
- Medyan	81,7	81,4	78,9
B. Likidite Oranları (%)			
1. Cari Oran			
- Ortalama	109,7	123,3	137,2
- Medyan	124,2	132,6	136,7
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	76,7	85,4	89,7
- Medyan	77,9	83,9	82,3
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	30,1	30,8	34,6
- Medyan	36,5	36,8	37,7
C. Mali Yapı Oranları (%)			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	281,6	195,0	163,0
- Medyan	177,3	160,0	142,9
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	73,8	66,1	62,0
- Medyan	70,1	65,5	61,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	57,7	47,9	43,1
- Medyan	61,1	56,6	53,2
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	34,8	36,4	41,9
- Medyan	4,3	6,5	14,1
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	90,5	69,2	63,1
- Medyan	40,4	40,9	44,9
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	26,2	33,9	38,0
- Medyan	29,7	34,4	38,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	55,8	51,6	56,2
- Medyan	37,0	49,1	52,6
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,3	4,9	5,7
2. Stok Devir Hızı	5,9	6,6	6,2
3. Varlık Devir Hızı	1,1	1,2	1,3
4. Öz Sermaye Devir Hızı	4,3	3,5	3,3
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(12,7)	12,4	11,7
- Medyan	13,8	12,1	7,4
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(2,9)	3,5	3,5

Gıda Maddeleri Sanayii (1)
(Başka yerlerde sınıflandırılmış gıda maddeleri dahil)

I. FON AKIMLARI

Fon akım tablolarında izlenebileceği gibi Gıda Maddeleri Sanayiinde 2001-2003 döneminde kaynak akımının göstermiş olduğu gelişmeler şöyle özetlenebilir:

i. 2001 yılında önemli boyutta zarar eden sanayi dalı, 2002 yılında sınırlı ölçüde de olsa kara geçmiş, 2003 yılında vergi öncesi karın kaynaklar içindeki payı % 14.0'e değin yükselmiştir.

ii. Sanayi dalında ayrılan amortismanların payı oldukça yüksek olduğundan, 2001 yılında net zarar nedeniyle faaliyet sonucu kaynak yaratılamamış olmasına karşın, 2002 yılında faaliyet sonucu yaratılan kaynakların payı yaklaşık % 25.0'e ve 2003 yılında da % 35.5'e yükselmiştir.

iii. Ödenmiş sermaye artışı ve yeniden değerleme fonu, inceleme döneminde kaynakların yaklaşık % 25.0'ini oluşturmuştur.

iv. 2001 yılında faaliyet sonucu kaynak yaratamayan sanayi dalı, kaynak gereksinimini daha çok borçlanma ile, ağırlıklı olarak kısa süreli borçlanma ile karşılaşmış; izleyen yıllarda borçlanmanın kaynaklar içindeki payı azalmış, 2003 yılında borç geri ödemeleri de dikkate alındığında, borçlanmanın kaynaklar içindeki payı çok düşük düzeylere gerilemiştir.

v. 2003 yılında maddi duran varlıklarda azalma yoluyla yaratılan kaynak, bu alt sektörde bazı işletmelerin küçüldüğünü göstermektedir.

vi. Kaynakların önemli bir bölümü, 2002 yılı dışında yaklaşık yarısı dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanılmıştır. Stok finansmanın ayrılan kaynakların payı her üç yılda da % 10,0' un üstündedir.

vii. Sanayi dalında duran varlıkların yatırımlarının payı, 2002 yılı dışında, ayrılan amortisman ve yeniden değerleme değer artış fonu dikkate alındığında sınırlı düzeyde kalmıştır.

viii. 2003 yılında, faaliyet sonucu yaratılan kaynakların yüksekliği ve sermaye artışı, kısa vadeli borçların bir bölümünün geri ödenmesine olanak vermiş; ayrıca borçlanmanın hızının yavaşlayıp, bazı işletmelerinde borçlarını geri ödemelerinde, sanayi dalının mali yapısı üzerinde olumlu etki doğurmuştur.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Gıda Maddeleri Sanayiinde yukarıda ana hatları özetlenen fon kaynakları ve fon kullanımları, sanayi dalının varlık (aktif) yapısı, mali yapısı, likidite durumu ve karlılığını aşağıda açıklanan şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı belirgin bir değişme göstermemiştir. Varlıkların yaklaşık üçte ikisini dönen varlıklar oluşturmaktadır. Medyan değerinin yüksekliği, küçük işletmelerde dönen varlıkların oranının daha yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

ii. Sanayi dalının finansmanda ağırlıklı olarak kısa süreli yabancı kaynaklardan yararlanması, likidite durumunda iyileşmeyi sınırlamıştır. Sanayi dalında cari ve likidite oranları göreceli olarak düşük, likidite riski yüksektir.

iii. Stokların dönen varlıklar içindeki payı yüksek olup, işletme sermayesinin % 40.0'ından fazlası stoklara bağlanmış durumdadır. Stok oranı, büyük işletmelerde daha yüksek düzeyde bulunmaktadır.

iv. İnceleme döneminde, 2001 yılı dışında, sanayi dalının faaliyet sonucu kaynak yaratması ve 2003 yılında kar artışı yanı sıra ödenmiş sermayede büyük ölçüde artış, sanayi dalının mali yapısını iyileştirmiştir. Borç/Özsermaye oranının % 227.4'ten % 168.2'ye, Borç/Varlık Toplamının % 69.5'den % 62.7'ye ve Kısa Vadeli Borç/Varlık Toplamı oranının % 61.0'den % 52.9'a düşmesi; buna karşı özsermayenin finansmandaki payının % 30.6'dan % 37.3'e yükselmesi, mali yapının iyileştiğini ortaya koyan göstergelerdir.

v. Sanayi dalında banka kredilerinin finansmandaki payı, kısa vadeli borçların payındaki düşüşe göre daha hızlı biçimde azalmış; bunun sonucu banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 33.3'e değin gerilemiştir.

vi. Sanayi dalında devir hızları, öz sermaye devir hızı dışında belirgin biçimde hızlanmıştır. Alacak devir hızı 6,9'dan 9,4'e, stok devir hızı 5,1'den 7,4'e ve varlık devir hızı 1,6'dan 1,9'a yükselmiş; öz sermaye devir hızı ise 5,1 ve 5,2 olarak belirgin değişme göstermemiştir. Sanayi dalında sermaye artışı, öz sermaye devir hızının değişmemesine yol açmıştır.

vii. Sanayi dalında Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranındaki düşüş, maddi duran varlıkların yatırımlarının sınırlı düzeyde kaldığının diğer bir göstergesini oluşturmaktadır.

viii. Sanayi dalı, toplu olarak, 2001 yılında önemli boyutta zarar ederken izleyen yıllarda kara geçmiş, 2003 yılında özkaynak karlılığı % 13.8'e ve satış karlılığı da % 2.7'ye yükselmiştir. Oranların ve ortalama değerlerin arasındaki farklar, 2001 kriz yılında büyük işletmeler zarar ederken, küçük işletmelerin karlı olduğunu; kriz aşıldıktan sonra büyük işletmelerin karlılıklarının daha hızlı arttığı izlenimini vermektedir.

Tablo: II/1
Gıda Maddeleri Sanayii (1)
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma sayısı	**84**	**143**	**86**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**19,6**	**31,9**	**36,3**
- Dönem Karı	5,1	10,2	14,5
- Amortismanlar	14,5	21,7	21,8
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**51,1**	**42,6**	**19,6**
- Banka Kredileri	29,9	15,7	-
- Ticari Borçlar	15,4	23,3	19,6
- Diğer Borçlar	5,8	3,6	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**3,5**	**2,2**	**8,5**
- Banka Kredileri	2,3	-	8,0
- Diğer Borçlar	1,2	2,2	0,5
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**10,0**
(i)Dönen Varlıklar	-	-	5,3
(ii)Duran Varlıklar	-	-	4,7
5. Sermaye Artışı	**25,9**	**23,3**	**25,6**
- Ödenmiş Sermaye	10,2	8,5	26,3
- Değer Artış Fonu	15,7	14,8	(0,7)
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**2,4**	**4,6**	**8,3**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**46,1**	**32,5**	**41,0**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	9,4	1,6	14,2
- Stoklar	10,3	12,6	11,5
- Diğer Dönen Varlıklar	26,4	18,3	15,3
3. Duran Varlıklarda Artış	**31,3**	**54,0**	**34,0**
-Bağlı Değerlerde Artış	3,1	10,9	-
-Maddi Duran Varlık Artışı	27,8	35,4	34,0
-Diğer Duran Varlık Artışı	0,4	7,7	-
4. Borç Azalışı	**1,7**	**-**	**16,0**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,7	-	16,0
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	-
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**18,5**	**5,9**	**0,7**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo II/2
Gıda Maddeleri Sanayii (1)
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**84**	**143**	**86**
ORANLAR			
A-Varlık (Aktif Yapısı)(%)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	67,9	65,4	62,9
- Medyan	77,2	77,5	77,1
B. Likidite Oranları(%)			
1. Cari Oran			
- Ortalama	111,3	109,7	118,9
- Medyan	110,4	114,8	132,4
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	61,5	64,0	69,7
- Medyan	72,9	70,5	84,1
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	44,7	41,7	41,3
- Medyan	36,4	39,1	34,3
C. Mali Yapı Oranları (%)			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	227,4	204,3	168,2
- Medyan	177,4	208,0	146,4
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	69,5	67,1	62,7
- Medyan	73,1	71,7	62,6
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	61,0	59,6	52,9
- Medyan	66,1	66,1	52,4
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	45,5	36,5	33,3
- Medyan	5,2	8,1	21,4
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	85,0	70,2	67,3
- Medyan	48,3	52,0	48,9
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	30,6	32,9	37,3
- Medyan	26,7	28,3	37,5
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	58,9	45,2	62,9
- Medyan	46,4	53,7	54,3
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	6,9	7,9	9,4
2. Stok Devir Hızı	5,1	5,9	7,4
3. Varlık Devir Hızı	1,6	1,6	1,9
4. Öz Sermaye Devir Hızı	5,1	4,9	5,2
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(14,3)	4,5	13,8
- Medyan	12,2	9,1	5,2
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(2,8)	0,9	2,7

Gıda Maddeleri Sanayii (2)
(Başka yerlerde sınıflandırılmamış)

I. FON AKIMLARI

Başka yerlerde sınıflandırılmamış Gıda Maddeleri Sanayiinin 2001 - 2003 dönemine ilişkin fon akımı tabloları incelendiğinde, şu gelişmeler dikkati çekmektedir. Ancak bulguların, sanayi dalında inceleme kapsamına giren işletme sayısının sadece 6 ve bu sayının da 2003 yılında 3'e kadar düşmüş olması nedeniyle, sanayi dalındaki gelişmeleri tam olarak yansıtamayacağı dikkate alınmalıdır.

i. 2001 yılında büyük boyutlu zarar eden sanayi dalının, 2002 ve 2003 yıllarında yüksek düzeyde karlı olduğu ve vergi öncesi dönem net karının, anılan yıllarda yaratılan kaynakların sırasıyla % 21.4 ve % 32.4'ünü oluşturduğu görülmektedir.

ii. Göreceli olarak, sermaye yoğun teknoloji kullanan sanayi dalında ayrılan amortismanlar, yaratılan kaynakların büyük bölümünü oluşturmaktadır.

iii. 2001 yılı dışında sanayi dalı, faaliyetini "kar+amortisman" şeklinde kendi yarattığı kaynaklarla fonlamaktadır. Faaliyet sonucu yaratılan kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı, 2002 yılında % 59.8'e ve 2003 yılında da % 71.4'e yükselmiştir.

iv. Faaliyet sonucu yaratılan kaynakların göreceli olarak büyük boyutlu oluşu, sanayi dalında borçlanma gereksinimini azaltmıştır. Sanayi dalı, zararlı olduğu 2001 yılında kısa süreli borçlanmış; ancak anılan yılda da kısa süreli borçlarda artış, toplam kaynakların yaklaşık % 27.0'sini oluşturmuştur. 2003 yılında ise, sanayi dalında borçlanma bir yana önemli boyutta borç geri ödemesi gerçekleşmiştir. Bu gelişme, sanayi dalının finans yapısında belirgin bir iyileşmeye olanak vermiştir.

v. Sanayi dalının özellikle banka kredilerini 2003 yılında geri ödemesi, banka kredilerinin finansmandaki payını ihmal edilebilir boyuta indirmiştir.

vi. Sanayi dalında sermaye artışının kaynaklar içindeki payı 2001 yılında % 34.0 gibi yüksek bir düzeyde iken, bu payının giderek azalarak 2003 yılında % 22.2 düzeyine değin gerilediği görülmektedir. Sanayi dalında sermaye artışı daha çok yeniden değerlemeden kaynaklanmıştır. Gerçi 2003 yılında ödenmiş sermayede büyük bir artış görülüyor ve ödenmiş sermayedeki artışın kaynaklar içindeki payı % 17.5' e değin yükseliyorsa da, aynı dönemde değer artışı fonunda değer artışın payının düşük düzeyde kalışı, sermaye artışının değer artış fonunun sermayeye eklenmesinden kaynaklandığı izlenimini vermektedir.

vii. Brüt kaynakların çok önemli bir bölümünün duran varlık finansmanında kullanıldığı görülmektedir. Bu görüntü, sanayi dalında önemli boyutta sabit sermaye yatırımı yapıldığı izlenimini veriyorsa da, yeniden değerleme ve ayrılan amortismanlar dikkate alındığında, sanayi dalında net sabit sermaye yatırımının sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir.

viii. Kaynakların 2002 yılında % 40.0' a yaklaşan önemli bir bölümü, dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanına ayrılmıştır. Dönen varlıklar içinde vadeli satışlardan doğan alacakların finansmanı, stoklara göre çok daha ağırlıklı bir pay taşımaktadır. Özellikle krizi izleyen döneminde alacak finansmanına ayrılan kaynaklar, toplam kaynakların yaklaşık % 25.0' ini oluşturmuştur.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Krizi izleyen yılda sanayi dalında olağan faaliyet sonucu yaratılan kaynakların büyük boyutlara ulaşması, bir bölümü yeniden değerlemeden kaynaklansa da sermaye artışı; sanayi dalının varlık yapısı, mali durumu likiditesi ve karlılığını aşağıda özetlendiği şekilde etkilemiştir;

i. Sanayi dalının varlık yapısı belirgin biçimde olmasa da değişmiş, ortalama olarak dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı % 45.1'den % 59.5'e yükselmiştir.

ii. Sanayi dalı, bir yandan dönen varlıklarını arttırırken öte yandan özellikle 2003 yılında kısa süreli borçlarını büyük boyutlu olarak geri ödenmesi, likidite durumunu belirgin biçimde iyileştirmiştir. Cari oran % 59.2'den % 682.7'ye ve likidite oranı da % 45.5'ten % 373.1'e yükselmiştir. Oranlar sanayi dalının 2003 yılında aşırı likit olduğunu göstermektedir.

iii. Sanayi dalının mali yapısı da çarpıcı bir biçimde iyileşme göstermiştir. Ortalama olarak; Borç/Özsermaye oranı % 319.8'den % 15.5'e; borçların varlık finansmanındaki payı % 76.2'den % 13.5'e ve kısa vadeli borçların finansmandaki payı % 76.1'den % 9.5'e değin gerilemiştir. Kriz yılında kullanılan banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 69.2 gibi çok yüksek düzeyde iken, 2003 yılında banka kredileri tümüyle geri ödenmiştir. Finansmanda özsermayenin payı ise dramatik bir artışla % 23.8'den % 86.6'ya yükselmiştir.

iv. Sanayi dalında hızlı bir sermaye artışına karşın, maddi duran varlık yatırımlarının sınırlı düzeyde kalması, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 228.4 gibi çok yüksek bir düzeyden % 46.2'ye düşmesine yol açmıştır.

v. Sanayi dalında alacak devir hızı yılda 8,0 kezden, 15,5 keze yükselirken; stok devir hızı yavaşlamış, yılda 14,6 kezden 7,2 keze düşmüştür. Varlık devir hızı ise hafifçe 1,5 kezden 1,7 keze yükselmiştir. Sanayi dalında, öz kaynaklardaki büyük boyutlu artış, özsermaye devir hızının 6,4'ten 2,0'ye düşmesine yol açmıştır.

vi. Krizden belki en fazla etkilenen faaliyet dallarından biri olan başka yerlerde sınıflandırılmamış gıda maddeleri sanayinde; 2001 yılında, özsermaye karlılığı eksi % 73.8 ve satış karlılığı da eksi %11.5 gibi çok yüksek düzeylerde iken, izleyen yıllarda özkaynak karlılığı sırasıyla % 32.4 ve % 32.2'ye ve satış karlılığı da % 8.9 ve % 16.1'e yükselmiştir. Karlılık rakamları, sanayi dalının konjonktürel duyarlılığının çok yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo: III/1
Gıda Maddeleri Sanayii (2)
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**6**	**6**	**3**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**32,7**	**59,8**	**71,4**
- Dönem Karı	2,5	21,4	32,4
- Amortismanlar	30,2	38,4	39,0
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**27,2**	**9,9**	**-**
- Banka Kredileri	7,5	1,5	-
- Ticari Borçlar	9,9	2,3	-
- Diğer Borçlar	9,8	6,1	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**-**	**0,1**	**4,6**
- Banka Kredileri	-	0,1	-
- Diğer Borçlar	-	-	4,6
4. Varlık Azalışı	**6,0**	**1,0**	**1,8**
(i) Dönen Varlıklar	5,9	0,7	1,8
(ii) Duran Varlıklar	0,1	0,3	-
5. Sermaye Artışı	**34,1**	**29,2**	**22,2**
- Ödenmiş Sermaye	7,6	0,2	17,5
- Değer Artış Fonu	26,5	29,0	4,7
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**4,8**	**7,3**	**5,9**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**23,4**	**36,4**	**17,8**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	13,6	24,3	2,3
- Stoklar	9,8	-	2,3
- Diğer Dönen Varlıklar	-	12,1	13,2
3. Duran Varlıklarda Artış	**45,8**	**56,3**	**39,9**
- Bağlı Değerlerde Artış	-	3,5	0,3
- Maddi Duran Varlık Artışı	45,8	52,8	39,6
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	-	-
4. Borç Azalışı	**0,6**	**-**	**36,4**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,6	-	32,1
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	4,3
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**25,5**	**-**	**-**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo III/2
Gıda Maddeleri Sanayii (2)
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**6**	**6**	**3**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	45,1	55,4	59,5
- Medyan	73,4	73,6	69,4
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	59,2	101,0	628,7
- Medyan	106,2	94,9	564,0
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	45,5	73,8	373,1
- Medyan	74,7	65,1	357,7
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	23,2	27,0	40,7
- Medyan	21,7	25,6	26,8
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	319,8	121,6	15,5
- Medyan	178,8	316,5	15,7
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	76,2	54,9	13,5
- Medyan	89,3	75,1	13,6
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	76,1	54,8	9,5
- Medyan	88,0	75,1	12,3
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	69,2	62,8	-
- Medyan	0,3	-	-
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	228,4	98,1	46,2
- Medyan	31,8	53,1	34,8
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	23,8	45,1	86,6
- Medyan	10,7	24,9	86,4
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	46,9	15,8	24,0
- Medyan	42,4	44,9	49,4
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	8,0	14,3	15,5
2. Stok Devir Hızı	14,6	11,1	7,2
3. Varlık Devir Hızı	1,5	1,7	1,7
4. Öz Sermaye Devir Hızı	6,4	3,7	2,0
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(73,8)	32,4	32,2
- Medyan	27,0	31,5	30,3
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(11,5)	8,9	16,1

İçki Sanayii (Alkollü ve Alkolsüz)

I. FON AKIMLARI

Alkollü ve alkolsüz içki sanayiinde 2001-2003 dönemine ilişkin fon akım tabloları şöyle özetlenebilir:

i. Kriz yılında düşük düzeyde de kalsa toplu olarak zarar eden sanayi dalı, izleyen yıllarda kara geçmiş; 2003 yılında vergi öncesi net karın kaynaklar içindeki payı % 11.0' i aşmıştır.

ii. Sanayi dalında maddi duran varlıkların varlık yapısı içindeki payı göreceli olarak yüksek olduğundan, fiyat artış hızının yüksek olduğu dönemlerde yapılan yeniden değerleme sonucu, ayrılan amortismanların ve maddi duran varlık değer artışının kaynaklar içindeki payı yüksek gözükmektedir. Ayrılan amortismanların kaynakları içindeki payı 2001 ve 2002 yıllarında sırasıyla % 26.0 ve % 25.0 gibi yüksek düzeylerinde iken, enflasyonun hız kestiği 2003 yılında bu oran % 7.0'ye değin düşmüştür.

iii. 2001 yılında kısa süreli borç artışının kaynaklar içindeki payı % 36.4 gibi oldukça yüksek düzeyde iken; izleyen yılda borç artışının toplam kaynaklar içindeki payı ciddi biçimde azalmış, 2003 yılında ise sanayi dalı net borç ödemesi yapmıştır.

iv. Sanayi dalında stoklar ve alacaklar dalgalanma göstermektedir. Sanayi dalı 2003 yılında dönen varlıklarını, özellikle alacaklarını tahsil ederek, önemli boyutta kaynak yaratmış, bu yolla yaratmış olduğu kaynağı borç ödemede kullanmıştır.

v. Kriz yılında mali yapısı ciddi biçimde bozulan sanayi dalı, özellikle 2002 yılında önemli boyutta ödenmiş sermaye artışı yoluna gitmiştir. 2001 yılında sanayi dalında sermaye artışı esas itibariyle yeniden değerlemeden kaynaklanırken, 2002 ve 2003 yıllarında ödenmiş sermaye artışından kaynaklanmıştır.

vi. Sanayi dalında stoklar dönen varlıklar içinde önemli paya sahip olup, işletme sermayesinin önemli bir bölümü stoklara bağlanmış durumdadır. Bu nedenle zaman zaman, 2002 yılında olduğu gibi, kaynakların önemli bir kısmı stok finansmanına ayrılmaktadır.

vii. Brüt kaynak kullanımı içinde maddi duran varlık artışının payı 2001 ve 2002 yıllarında sırasıyla % 57.2 ve % 54.9 gibi yüksek düzeylerde görülmektedir. Ancak bu yüksek görüntü yeniden değerlemeden kaynaklanmaktadır. Nitekim yeniden değerleme oranının düşük olduğu 2003 yılında, maddi duran varlık yatırımlarının brüt kaynakları içindeki payı da % 14.4 gibi düşük düzeydedir. Anılan yılı ayrılan amortismanlardaki artış da dikkate alındığında, sanayi dalında net sabit sermaye yatırımının sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalında 2002 ve 2003 yıllarında karlılığın yükselmesinin yanı sıra ödenmiş sermaye artışı, 2003 yılında da borç geri ödemesi, sanayi dalının likidite durumu ve mali yapısını aşağıda özetlenen şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı inceleme döneminde belirgin bir değişim göstermemiş, dönen varlıkların toplam varlıklar (aktif) içindeki payı 2001 yılında % 55.7 düzeyinde iken, 2002 yılında stok artışı nedeniyle % 57.3'e yükseldikten sonra, 2003 yılında alacakların tahsilatı nedeniyle % 52.8'e düşmüştür. Varlık yapısı içinde duran varlıkların payının göreceli olarak yüksekliği, sanayi dalının diğer faaliyet dallarına göre sermaye yoğun olduğunu göstermektedir.

ii. Sanayi dalında göreceli olarak stok fazlalığı ve faaliyetin büyük ölçüde kısa süreli borçlarla fonlanması, likiditenin düşük olmasına ve likidite riskinin artmasına yol açmaktadır. Sanayi dalında cari ve likidite oranları, imalat sanayi genelinin çok altında bulunmaktadır. Bununla beraber, sanayi dalının faaliyet sonucu kaynak yaratması nedeniyle borçlanmaya daha az gereksinim duyması ve özellikle 2003 yılında kısa süreli borçlarında azalış, inceleme döneminde likidite durumunun iyileşmesine yol açmıştır. Nitekim cari oran % 85.4'ten % 121.6'ya yükselirken; likidite oranı stok artışı nedeniyle ortalama olarak % 61.5'ten % 35.5'e gerilemiştir.

Ortalama ve medyan değerleri arsındaki farklılık; medyan değerlerin daha yüksek oluşu, sanayi dalında likidite sorununun daha çok büyük işletme ve işletmelerde olduğunu göstermektedir.

iii. Sanayi dalında stok artışı; 2003 yılında alacakların tahsili sonucu stokların dönen varlıklarının % 70.8'ine kadar yükselmesi, yüksek stok oranı, sanayi dalının bir özelliğini oluşturmakta; finansman ve likidite sorunları yaratmaktadır. Bu bağlamda medyan değerlerin düşüklüğü, sanayi dalında stok sorununun esas itibariyle büyük işletme ya da işletmelere ait olduğunu göstermektedir.

iv. Sanayi dalının mali yapısı, fon akımları bölümünde açıklanan nedenlerle 2001-2003 döneminde belirgin bir iyileşme göstermiştir. Ortalama olarak Borç/Özsermaye oranı % 230.0'dan % 95.9'a; Borç/Varlık Toplam oranı % 69.7'den % 49.0'a; kısa vadeli borçların varlık finansmanındaki payı % 65.3'ten % 43.4'e ve banka kredilerinin toplam borçları içindeki payı da % 23.4'ten % 14.4'e gerilemiştir. Öte yandan özsermayenin varlık finansmanındaki payı da % 30.3'den % 51.0'e yükselmiştir. Tüm bu göstergeler, inceleme döneminde sanayi dalında mali yapının iyileştiğini ve daha sağlıklı hale geldiğini ortaya koymaktadır.

v. Sanayi dalında maddi duran varlıklarının payının yüksekliği nedeniyle Maddi Duran Varlıklar/Özsermaye oranı ortalama olarak % 111.2 gibi yüksek düzeyde iken, izleyen yıllarda öz kaynak artışının yanı sıra net sabit sermaye yatırımlarının sınırlı düzeyde kalması sonucu 2003 yılında % 51.2'ye gerilemiştir.

vi. Sanayi dalında devir hızları genellikle düşüktür. Alacak devir hızının 2003 yılında 17 keze yükselmesi, istisnai özel bir olaydır. Sanayi dalının yüksek stokla çalışması, göreceli olarak sermaye yoğun teknoloji kullanması, stok ve varlık devir hızlarının düşük düzeyde kalmasına yol açmaktadır. Stok devir hızı, 2001 - 2003 döneminde, stok artışı nedeniyle yılda 2,6 kezden 2,3 keze gerilerken, varlık devir hızı 0,8 kez olarak değişmemiştir. Sanayi dalında öz sermayenin varlık finansmanındaki payının da belirgin biçimde artması sonucu, öz sermaye devir hızı da yılda 2,6 kezden 1,6 keze gerilemiştir.

vii. Sanayi dalında ortalama karlılık oranları, inceleme döneminde belirgin biçimde yükselmiştir. Özkaynak karlılık oranı 2001 yılında eksi % 3.6 iken, 2003 yılında artı % 16.9'a ve satış karlılığı da anılan dönemde eksi % 1.3'ten artı % 10.3'e yükselmiştir. Sanayi dalında karlılıkla ilgili olanlarda ortalama ve medyan değerler arasındaki farklar, büyük işletmelerdeki karın konjonktürel duyarlılığının çok daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo: IV/1
İçki Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**8**	**11**	**7**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**27,5**	**29,3**	**18,4**
- Dönem Karı	1,5	4,3	11,4
- Amortismanlar	26,0	25,0	7,0
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**36,4**	**32,0**	**15,9**
- Banka Kredileri	10,2	-	-
- Ticari Borçlar	3,4	1,4	15,9
- Diğer Borçlar	22,8	30,6	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**2,2**	**2,5**	**1,3**
- Banka Kredileri	2,2	1,1	-
- Diğer Borçlar	-	1,4	1,3
4. Varlık Azalışı	**14,1**	**1,2**	**56,5**
(i) Dönen Varlıklar	14,1	1,2	55,4
(ii) Duran Varlıklar	-	-	1,1
5. Sermaye Artışı	**19,8**	**35,0**	**8,2**
- Ödenmiş Sermaye	-	21,1	8,2
- Değer Artış Fonu	19,8	13,9	-
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**3,4**	**-**	**2,4**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**39,2**	**39,9**	**11,9**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	5,3	4,5	3,5
- Stoklar	-	32,4	-
- Diğer Dönen Varlıklar	33,9	3,0	8,4
3. Duran Varlıklarda Artış	**57,2**	**54,9**	**14,4**
- Bağlı Değerlerde Artış	1,7	-	4,6
- Maddi Duran Varlık Artışı	55,4	36,8	9,7
- Diğer Duran Varlık Artışı	0,1	18,1	0,1
4. Borç Azalışı	**-**	**4,6**	**71,1**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	-	4,6	70,5
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	0,6
5. Sermaye Azalışı	**0,2**	**0,6**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**-**	**-**	**0,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo IV/2
İçki Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	8	11	7
ORANLAR			
A-Varlık (Aktif Yapısı)			
1.Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	55,7	57,3	52,8
- Medyan	52,1	51,9	53,6
B.Likidite Oranları			
1.Cari Oran			
- Ortalama	85,4	97,5	121,6
- Medyan	96,1	179,8	162,5
2.Likidite Oranı			
- Ortalama	38,6	61,5	35,5
- Medyan	48,8	69,6	98,4
3.Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	54,8	37,0	70,8
- Medyan	47,6	37,0	46,4
C.Mali Yapı Oranları			
1.Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	230,0	174,4	95,9
- Medyan	101,8	57,6	67,6
2.Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	69,7	63,6	49,0
- Medyan	53,7	40,0	40,2
3.K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	65,3	58,7	43,7
- Medyan	47,5	31,1	30,3
4.Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	23,4	20,7	14,4
- Medyan	0,6	6,5	16,5
5.Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	111,2	69,9	51,2
- Medyan	93,9	54,3	56,3
6.Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	30,3	36,4	51,0
- Medyan	46,4	60,0	59,8
7.Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	31,6	46,5	35,5
- Medyan	47,0	47,1	72,9
D.Devir Hızları(kez)			
1.Alacak Devir Hızı	4,4	2,3	17,0
2.Stok Devir Hızı	2,6	3,3	2,3
3.Varlık Devir Hızı	0,8	0,7	0,8
4.Öz Sermaye Devir Hızı	2,6	1,9	1,6
E.Karlılık Oranları(%)			
1.Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(3,6)	4,4	16,9
- Medyan	0,5	3,5	1,9
2.Satış Karlılığı/Satışlar			
-Ortalama	(1,3)	2,3	10,3

Dokuma Sanayii

I. FON AKIMLARI

Dokuma sanayiinde inceleme kapsamına giren firmaların 2001-2003 döneminde sağladıkları kaynaklara ve kullanım yerlerine ilişkin gelişmeler şöyle özetlenebilir:

i. Dokuma sanayii, kriz yılında da sınırlı düzeyde de olsa konsolide olarak kar sağlayan az sayıda sanayi dalından biridir. Sanayi dalının izleyen yıllarda toplu karı artmış, 2003 yılında dönem net karının kaynaklara katkısı zararlı işletmelerin zararları indirildikten sonra % 13.0 düzeyine yaklaşmıştır.

ii. Sanayi dalında ayrılan amortismanlar yeniden değerlemenin de etkisiyle, brüt kaynaklar içinde önemli paya sahip bulunmaktadırlar. Sanayi dalı brüt kaynaklarının büyük bölümünün dönem karı artı ayrılan amortismanlar şeklinde kendi olağan faaliyet sonucu yarattığından, 2001 yılı dışında borçlanma ve sermaye artışına göreli olarak daha az gereksinim duymaktadır.

iii. Sanayi dalının kaynakları arasında borç artışı, 2001 yılında % 50.0'ye yakın bir pay taşırken, bu pay borç geri ödemeleri de dikkate alındığında 2003 yılında % 20.0'nin altına düşmüştür.

iv. Sanayi dalı ağırlıklı olarak kısa süreli borçlanmakta olup, borçları arasında banka kredileri, önemli yer tutmaktadır.

v. İnceleme döneminde sanayi dalı ödenmiş sermaye artışı ile mali yapısını güçlendirmiştir. Yeniden değerleme değer artışı ile birlikte sermaye artışının kaynaklar içindeki payı, inceleme döneminde sırasıyla % 22.4, % 31.3 ve % 28.8 gibi yüksek düzeylerde olmuştur.

vi. Brüt kaynakların yarıdan fazlası, duran varlık yatırımlarında kullanılmıştır. Duran varlık artışı, birikmiş amortismanların ve yeniden değerlemenin etkisinden arındırıldığında, yine de sanayi dalında azımsanmayacak bir net sabit sermaye yatırımı görülmektedir.

vii. Kaynakların yaklaşık üçte biri dönen varlık veya işletme sermayesi finansmanına ayrılmıştır. Dönen varlıklar içinde stok finansmanına ayrılan kaynakların payı alacak finansmanına göre daha yüksek düzeyde olmuştur.

viii. Sanayi dalında kaynaklar büyük ölçüde varlık finansmanına ayrıldığından, borç geri ödemeleri sınırlı düzeyde kalmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının kaynakları içinde kendi olağan faaliyetleri sonucu yarattığı kaynaklar ile sermaye artışı yoluyla sağladığı kaynakların önemli yer tutması, sanayi dalının varlık ve mali yapısını ve likidite durumunu aşağıda özetlendiği şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının % 60.0 dönen varlık (işletme sermayesi) ve % 40.0 duran varlık (sabit sermaye yatırım) şeklindeki varlık yapısı, inceleme döneminde hemen hemen değişmemiştir.

ii. Sanayi dalında kaynakların yaklaşık üçte birinin dönen varlık finansmanına ayrılması sanayi dalının likidite durumunu iyileştirmiş, likidite riskini azaltmıştır. Likidite göstergeleri olarak, cari oran ortalama % 132.4'ten % 155.0'e yükselirken, likidite oranı da % 84.0'ten % 92.6'ya yükselmiştir. Likidite oranındaki artışın sınırlı düzeyde kalması, stokların varlıklar içindeki payının artması sonucudur. Sanayi dalında işletme sermayesinin yüzde % 36.6'sı 2001 yılında stoklara bağlanmış iken, bu oran 2003 yılında % 40.2'ye yükselmiştir.

iii. Sanayi dalının mali yapısı 2001-2003 döneminde belirgin biçimde iyileşmiştir. Borç/Özsermaye oranının % 181.4'ten % 111.2'ye; Borç/Varlık Toplamı oranının % 64.5'ten % 52.6'ya; Kısa Süreli Borç/Varlık Toplamı oranının % 45.7'den % 38.7'ye gerilemesi, buna karşın varlık finansmanında özkaynakların payının % 35.5'den % 47.4'e yükselmesi mali yapının iyileştiğini ortaya koyan göstergelerdir.

iv. Dokuma sanayi göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanan bir sanayi dalı görünümündedir. İnceleme döneminde banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 40.0 dolayında olup, hemen hemen değişim göstermemiştir.

v. Sanayi dalında sabit sermaye yatırımlarına karşın öz kaynak artışının daha hızlı oluşu, ortalama olarak Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 88.9'dan % 72.0'ye düşmesine yol açmıştır. Bu bağlamda söz konusu oranın medyan değerinin yükselmesi, küçük ve orta büyüklükteki firmalarda sermaye artışının daha sınırlı boyutta kaldığını ve/veya sabit sermaye yatırımlarının göreli olarak daha canlı olduğunu ortaya koymaktadır.

vi. Sanayi dalında, 2001-2003 döneminde, devir hızları hemen hemen değişme göstermemiştir. Alacak devir hızı 4,4 kezden 4,7'ye hafifçe yükselme gösterirken, varlık (aktif) devir hızı 2001 yılında 1,1 kez iken, 2003 yılında da 1,2 olmuştur. Sanayi dalında satışlar, stoklar ve özsermaye kadar hızlı artmadığından, stok devir hızı yılda 5,1 kezden 4,9 keze, özsermaye devir hızı da 3,2 kezden 2,5 keze gerilemiştir.

vii. Dokuma sanayii konsolide olarak 2001 yılında dahi sınırlı ölçüde de olsa kar sağlamıştır. 2001 yılında ortalama olarak % 3.2 olan özsermaye karlılığı, 2002 yılında % 10.2'ye yükselmiş ise de, 2003 yılında yeniden % 8.0'e gerilemiştir. Satış karlılığı 2001 yılında ortalama % 1.0 düzeyinde iken, izleyen yıllarda da sırasıyla % 3.3 ve % 3.2 olarak düşük düzeylerde kalmıştır.

Tablo: V/1
Dokuma Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**79**	**355**	**346**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**27,9**	**39,7**	**49,4**
- Dönem Karı	10,3	12,3	16,4
- Amortismanlar	17,6	27,4	33,0
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**31,9**	**20,9**	**16,6**
- Banka Kredileri	16,7	7,4	3,6
- Ticari Borçlar	8,7	13,5	8,7
- Diğer Borçlar	6,5	-	4,3
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**17,9**	**8,1**	**4,7**
- Banka Kredileri	7,0	5,1	4,5
- Diğer Borçlar	10,9	3,0	0,2
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**0,5**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	-
(ii) Duran Varlıklar	-	-	0,5
5. Sermaye Artışı	**22,4**	**31,3**	**28,8**
- Ödenmiş Sermaye	12,3	22,8	23,5
- Değer Artış Fonu	10,1	8,5	5,3
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**0,8**	**4,1**	**9,5**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**34,1**	**37,3**	**27,2**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	5,1	5,3	0,5
- Stoklar	16,6	16,5	11,6
- Diğer Dönen Varlıklar	12,4	15,5	15,1
3. Duran Varlıklarda Artış	**53,0**	**53,2**	**55,8**
- Bağlı Değerlerde Artış	7,7	1,3	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	43,0	49,6	55,8
- Diğer Duran Varlık Artışı	2,3	2,3	-
4. Borç Azalışı	**3,3**	**0,7**	**3,8**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	3,3	0,7	3,8
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	-
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**8,8**	**4,0**	**3,7**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo V/2
Dokuma Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**79**	**355**	**346**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	60,5	64,4	60,0
- Medyan	77,2	73,4	66,8
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	132,4	150,3	155,0
- Medyan	146,5	148,2	138,7
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	84,0	94,6	92,6
- Medyan	95,3	92,9	81,3
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	36,6	37,1	40,2
- Medyan	33,8	37,4	40,8
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	181,4	139,4	111,2
- Medyan	133,8	125,6	124,7
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	64,5	58,2	52,6
- Medyan	59,8	60,4	57,2
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	45,7	42,8	38,7
- Medyan	50,6	47,6	46,7
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	40,1	39,6	39,4
- Medyan	12,7	12,4	18,9
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	88,9	71,8	72,0
- Medyan	44,5	50,8	60,3
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	35,5	41,8	47,4
- Medyan	39,5	39,6	42,8
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	49,7	54,2	55,0
- Medyan	36,1	49,1	52,8
D. Devir Hızları(kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,4	4,7	4,7
2. Stok Devir Hızı	5,1	5,4	4,9
3. Varlık Devir Hızı	1,1	1,3	1,2
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,2	3,1	2,5
E. Karlılık Oranları(%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	3,2	10,2	8,0
- Medyan	14,6	9,2	4,7
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	1,0	3,3	3,2

Giyim Eşyası Sanayii

I. FON AKIMLARI

Giyim Eşyası Sanayiinin 2001-2003 döneminde fon kaynakları ve fon kullanım yerlerindeki gelişmeler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

i. Sanayi dalı kar artı ayrılan amortismanlar olarak faaliyet sonucu kaynak yaratmaktadır. Sanayi dalı, 2001 kriz yılında konsolide olarak karlı olmakla beraber, zararlı işletmelerin varlığı nedeniyle net karın sağlanan kaynaklar içindeki payı sınırlı ölçüde kalmıştır. 2002 yılında ise faaliyet sonucu yaratılan kaynakların payı, toplam kaynakların yaklaşık 1/3' üne ulaşmıştır. 2003 yılında sanayi dalında karlılığın azalması sonucu, faaliyet sonucu yaratılan kaynak 2002 yılı düzeyinin altında kalmıştır.

ii. Sanayi dalı kaynaklarının yaklaşık yarısını borçlanma yoluyla, ağırlıklı olarak kısa süreli borçlanarak sağlamaktadır. 2002 yılında faaliyet sonucu yaratılan kaynak, göreceli olarak inceleme döneminin en yüksek düzeyine ulaştığından, anılan yıl borçlanmanın kaynaklar içindeki payı % 40.0 düzeyine değin gerilemiştir.

iii. Sanayi dalı ağırlıklı olarak vadeli alımlar nedeniyle ticari borçlarda artış yoluyla işletme dışı kaynak sağladığından, banka kredilerinin toplam borç içindeki payı imalat sanayi geneline göre daha düşük düzeyde kalmaktadır. İnceleme döneminde banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı üçte bir düzeyinde bulunmakta; belirgin bir değişim göstermemektedir.

iv. Sermaye artışının kaynakları içindeki payı 2001 yılında % 15.8 düzeyinde iken, 2003 yılında bu pay % 24.3'e değin yükselmiştir. Sanayi dalında sermaye artışının büyük bölümünün ödenmiş sermaye artışından kaynaklanması, kaynak sağlamada diğer olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

v. Kaynak kullanımında dönen varlık, işletme sermayesi finansmanı, maddi duran varlık yatırımlarına göre daha önemli yer tutmaktadır. Dönen varlıklar içinde stok finansmanı, alacak finansmanına göre daha ağırlıklı pay taşımakta, stoklara bağlanan işletme sermayesi göreceli olarak artmaktadır.

vi. 2001 yılı dışında, brüt kaynakların yaklaşık % 40.0'ı sabit sermaye yatırımlarında kullanılmaktadır. Birikmiş amortisman ve yeniden değerlemenin etkisinden de arındırıldığında sanayi dalında sabit sermaye yatırımlarının çok hızlı olmasa da sürdüğü görülmektedir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının finansmanında faaliyet sonucu yaratılan kaynaklarla sermaye artışının yanı sıra, kısa süreli borçlanmanın payında da % 50.0'ye yaklaşması, başka bir deyişle öz kaynak ve borç artışı yoluyla finansmanın birbirine yakın pay taşıması ve yine kaynakların dönen varlık ve duran varlık finansmanında dengeli kullanılışı, sanayi dalının varlık birleşimi, likidite durumu ve finansal yapısını aşağıdaki şekilde etkilemiştir:

i. Dengeli finansman sonucu sanayi dalının varlık yapısı değişmemiştir. Sanayi dalında varlıkların yaklaşık % 75.0'i dönen varlıklardan (brüt işletme sermayesinden) oluşmaktadır. Dönen varlıkların payının bu denli yüksekliği sanayi dalının emek yoğun olduğunu göstermektedir. Varlık yapısına ilişkin olarak medyan değerleri yüksekliği, emek yoğunluğunun küçük işletmelerde daha baskın olduğunu ortaya koymaktadır.

ii. İnceleme döneminde faaliyetinin önemli bir bölümünü kısa süreli borçlarla fonlayan sanayi dalının likidite durumunda belirgin bir değişme olmamıştır. Ortalama olarak cari oran 2001 yılında

% 116.5 iken 2003 yılında da % 119.9 olmuştur. Stok artışı nedeniyle likidite oranı ise bir ölçüde düşmüştür. 2001 yılında % 70.9 olan likidite oranı 2003 yılında % 66.7'ye gerilemiştir. Cari oranda hafifçe yükselişe karşın likidite orandaki gerileyişin de ortaya koyduğu gibi, stokların dönen varlıklar içindeki payı artmıştır. Stokların dönen varlıklar içindeki payı % 39.2 iken 2003 yılında % 44.7'ye yükselmiştir. Göstergeler, sanayi genelinde likidite yetersizliği sorunu olduğu izlenimini vermektedir.

iii. Sanayi dalının mali yapısı sınırlı ölçüde de olsa iyileşmiştir. Borç/Özsermaye oranı % 296.2'den % 207.7'ye; Borç/Varlık (Aktif) oranı da % 74.8'den % 67.5'e gerilemiş; özsermayenin varlık finansmanındaki payı da % 25.2'den % 32.5'e yükselmiştir. Sanayi dalının mali yapısında hafif bir iyileşme olmasına karşın, borçlanma oranları imalat sanayi genelinin ve teorik ölçülerin çok üstündedir. Nitekim kısa vadeli borçların finansmandaki payı % 62.8 olarak yüksek düzeyini sürdürmüştür. Sermaye artışına karşın mali yapı belirgin bir iyileşme göstermemiştir.

iv. Sanayi dalında Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 79.7'den % 61.1'e gerilemesi, sabit sermaye yatırımlarının özsermayeden daha yavaş arttığını ortaya koymaktadır.

v. Sanayi dalında alacak devir hızı dışında, devir hızlarının yavaşladığı, finansal verimliliğin artmadığı görülmektedir. İnceleme döneminde satışlarda artış hızı, stok, alacak ve öz sermaye artış hızlarına göre daha yavaştır. 2001-2003 döneminde alacak devir hızının yılda 6,1 kezden 6,7 keze yükselmesine karşın; stok devir hızı 6,7'den 5,4'e, varlık devir hızı 2,0'den 1,8'e ve özsermaye devir hızı da 7,9'dan 5,6'ya gerilemiştir.

vi. Sanayi dalı toplu olarak karlı olmasına karşın kar oranları düşüktür. 2001 kriz yılında dahi % 11.1 olan öz sermaye karlılığı, 2003 yılında % 8.2'ye gerilemiştir. Kar artış hızı öz sermaye artış hızının gerisinde kalmıştır. Satış karlılığı ise 2001 yılında % 1.4 ve 2003 yılında da % 1.5 olarak düşük düzeylerdedir. Dışsatım ağırlıklı sanayi dallarında döviz kurlarındaki değişme mali performansı büyük ölçüde etkilemektedir. Giyim Eşyası Sanayi, 2001-2003 döneminde likidite riski yüksek, mali yapısı sağlıklı olmayan ve karlılık oranı düşük bir faaliyet alanı görünümündedir.

Tablo: VI/1
Giyim Eşyası Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**389**	**449**	**360**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**23,1**	**34,3**	**28,0**
- Dönem Karı	12,6	14,6	11,5
- Amortismanlar	10,5	19,7	16,5
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**50,1**	**42,4**	**46,2**
- Banka Kredileri	9,1	15,6	16,5
- Ticari Borçlar	30,6	20,1	18,7
- Diğer Borçlar	10,4	6,7	11,0
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**11,0**	**2,6**	**1,6**
- Banka Kredileri	8,8	2,0	1,6
- Diğer Borçlar	2,2	0,6	-
4. Varlık Azalışı	-	-	-
(i) Dönen Varlıklar	-	-	-
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**15,8**	**20,7**	**24,3**
- Ödenmiş Sermaye	9,1	16,6	19,4
- Değer Artış Fonu	6,7	4,1	4,9
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**3,1**	**6,4**	**9,6**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**58,2**	**48,1**	**44,7**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	5,5	6,8	5,6
- Stoklar	32,4	19,9	9,5
- Diğer Dönen Varlıklar	20,3	21,4	29,6
3. Duran Varlıklarda Artış	**29,0**	**41,7**	**39,3**
- Bağlı Değerlerde Artış	4,0	4,1	3,5
- Maddi Duran Varlık Artışı	23,3	35,1	32,0
- Diğer Duran Varlık Artışı	1,7	2,5	3,8
4. Borç Azalışı	**0,9**	**2,0**	**3,5**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,9	2,0	3,5
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	-
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**8,8**	**1,8**	**2,9**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo VI/2
Giyim Eşyası Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**389**	**449**	**360**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	75,7	77,1	75,2
- Medyan	88,0	88,1	86,0
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	116,5	122,1	119,9
- Medyan	114,2	118,9	117,2
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	70,9	72,9	66,3
- Medyan	74,2	76,0	68,9
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	39,2	40,3	44,7
- Medyan	35,4	37,5	43,1
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	296,2	221,8	207,7
- Medyan	279,6	235,0	234,2
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	74,8	68,9	67,5
- Medyan	76,1	73,8	72,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	64,9	63,2	62,8
- Medyan	72,6	68,7	68,4
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	34,3	33,8	36,2
- Medyan	8,8	15,2	20,1
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	79,7	61,5	61,1
- Medyan	32,2	34,3	38,1
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	25,2	31,1	32,5
- Medyan	23,8	25,7	27,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	49,2	40,8	51,7
- Medyan	28,7	43,6	51,0
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	6,1	6,3	6,7
2. Stok Devir Hızı	6,7	6,2	5,4
3.Varlık Devir Hızı	2,0	1,9	1,8
4.Öz Sermaye Devir Hızı	7,9	6,2	5,6
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	11,1	17,3	8,2
- Medyan	27,4	17,7	7,5
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	1,4	2,8	1,5

Kürk ve Deri Sanayii

I. FON AKIMLARI

Kürk ve Deri Sanayii dalında 2001-2003 döneminde ayrıntıları VII/1'de görülebileceği gibi, fon kaynakları ve kullanım yerleri ana hatlarıyla şöyledir:

i. Sanayi dalında karlılık düşük, sanayi dalı emek yoğun olduğundan ve de ayrılan amortismanlar da büyük tutarlara ulaşmadığından, faaliyet sonucu yaratılan kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı % 10.0-% 15.0 gibi düşük düzeylerde kalmıştır.

ii. Olağan faaliyet sonucu yeterli kaynak yaratamayan sanayi dalı borçlanma ve sermaye artışı yoluyla kaynak gereksinimini karşılamaktadır. Kısa ve uzun süreli borçlanma 2001-2002 yıllarında, kaynakların sırasıyla; % 73.5 ve % 49.3'ünü oluşturmuştur.

iii. 2001-2002 yıllarında aşırı borçlanma sanayi dalının mali yapısını bozduğundan, 2003 yılında önemli boyutta sermaye artışına gidilmiş anılan yıl kaynakların % 60.8 gibi önemli boyutu sermaye artışı yolu ile sağlanmıştır. Sanayi dalında duran varlık yatırımları dolayısıyla değer artış fonu düşük düzeyde olduğundan, sermaye artışı esas itibariyle ödenmiş sermaye artışından kaynaklanmıştır.

iv. Sanayi dalının finansmanında borçlanma önemli kaynak olmakla beraber, sanayi dalı banka dışı kaynaklardan borçlanmaktadır. Bu nedenle banka kredilerinin sanayi dalının finansmanındaki payı düşük düzeyde kalmaktadır.

v. Sanayi dalı emek yoğun olduğundan öz kaynakların çok önemli bir bölümünü dönen varlık, başka bir deyişle işletme sermayesi finansmanında kullanılmaktadır. Kaynakların 2001 yılında yaklaşık % 80.0'i, 2002 yılında da % 70.0'i dönen varlık finansmanına ayrılmıştır.

vi. Sabit sermaye yatırımlarının brüt kaynaklar içindeki payı genelde % 20.0 düzeyinde kalmaktadır. Bu payın 2003 yılında % 25.0'e kadar yükseldiği görülmektedir. Amortisman artışı ve yeniden değerlemenin etkisi arındırıldığında net sabit sermaye yatırımlarının daha düşük düzeylerde kaldığı görülmektedir.

vii. 2003 yılında büyük boyutlu sermaye artışına giden sanayi dalı, kaynaklarının bir bölümü ile de borç ödeyerek, mali yapısını göreceli olarak iyileştirme yoluna girmiştir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının inceleme döneminin ilk iki yılında borçlanma yoluyla, 2003 yılında da sermaye artışı yolu ile kaynak sağlaması ve kaynaklarının büyük bölümünün dönen varlık finansmanında kullanılması; varlık birleşimini, likidite durumunu ve mali yapısını aşağıdaki şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı inceleme döneminde değişmemiştir. Emek yoğun teknoloji kullanan sanayi dalının varlıklarının çok büyük bölümünü, yaklaşık % 90.0'ını dönen varlıklar oluşturmaktadır. Bu nedenle sanayi dalında kaynakların bu yapıya uyumlu olarak dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanılması doğaldır.

ii. Sanayi dalının 2003 yılında büyük boyutlu sermaye artışına giderek kısa süreli borçlarının bir bölümünü geri ödemesi, likidite durumunu güçlendirmiş ve likidite oranlarını yükseltmiştir. Cari oran % 135.8'den % 172.4'e, likidite oranı da % 48.9'dan % 62.2'ye yükselmiştir. Sanayi dalında dönen varlıklar içinde stokların payının üçte iki gibi yüksek düzeyde olması, likidite oranının düşük olmasına yol açmaktadır. İnceleme döneminde de sanayi dalında stoklar yüksek düzeyini sürdürmüştür.

iii.İnceleme döneminde sanayi dalının yüksek olan borçluluk oranları daha ılımlı düzeylere inmiştir. Borç/Özsermaye oranı % 324.3'ten % 130.9'a; borçların varlık finansmanındaki payı % 76.4'ten % 56.5'e; kısa vadeli borçların payı % 66.0'dan % 50.7'ye gerilemiştir. Buna karşı özsermayenin finansmandaki payı % 23.6'dan % 43.5'e yükselmiştir. Tüm bu göstergeler sanayi dalının mali yapısının göreceli olarak sağlıklı hale geldiğini göstermektedir.

iv. Sanayi dalı emek yoğun teknolojiyi kullandığından Maddi Duran Varlıklar/Özsermaye oranı düşüktür. İnceleme döneminde sanayi dalında özsermaye artışına karşı sabit sermaye yatırımlarının sınırlı düzeyde kalması anılan oranın % 22.0'ye kadar gerilemesine yol açmıştır.

v. Sanayi dalında alacak devir hızı artarak, yılda 6,4 kezden 7,6 keze yükselirken; stok devir hızı 2,2 ve 2,3 ve varlık devir hızı da 1,2 ve 1,3 olarak hemen hemen değişme göstermemiş, özsermaye devir hızı ise yılda 5,2 kezden 3,0 keze gerilemiştir.

vi. Sanayi dalında karlılık düşük olup, 2001-2003 döneminde ortalama olarak özkaynak karlılığı % 7.4'ten % 3.2'ye ve satış karlılığı da % 1.4'ten % 1.1'e gerilemiştir.

Tablo: VII/1
Kürk ve Deri Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**77**	**128**	**91**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**11,4**	**12,6**	**17,1**
- Dönem Karı	6,7	6,8	9,8
- Amortismanlar	4,7	5,8	7,3
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**48,1**	**37,9**	**11,7**
- Banka Kredileri	8,2	7,6	3,7
- Ticari Borçlar	25,4	11,2	8,0
- Diğer Borçlar	14,5	19,1	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**22,2**	**11,4**	**10,5**
- Banka Kredileri	12,6	8,6	-
- Diğer Borçlar	9,6	2,8	10,5
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	-
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**18,3**	**38,1**	**60,8**
- Ödenmiş Sermaye	17,0	33,7	55,9
- Değer Artış Fonu	1,3	4,4	4,9
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**2,5**	**5,7**	**7,8**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**79,0**	**69,7**	**49,1**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	12,7	1,8	11,2
- Stoklar	8,8	12,3	12,8
- Diğer Dönen Varlıklar	57,5	55,6	25,1
3. Duran Varlıklarda Artış	**16,5**	**21,0**	**24,9**
- Bağlı Değerlerde Artış	2,9	2,1	3,1
- Maddi Duran Varlık Artışı	12,7	14,5	18,9
- Diğer Duran Varlık Artışı	0,9	4,4	2,9
4. Borç Azalışı	**0,5**	**-**	**15,5**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,5	-	13,7
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	1,8
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**1,4**	**2,5**	**2,7**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo VII/2
Kürk ve Deri Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**77**	**128**	**91**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	89,6	88,0	87,3
- Medyan	94,2	93,9	92,2
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	135,8	147,6	172,4
- Medyan	122,9	145,2	153,4
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	48,9	48,0	62,2
- Medyan	51,5	54,8	69,6
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	64,0	67,5	63,9
- Medyan	66,8	62,0	58,4
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	324,3	228,2	130,0
- Medyan	249,5	167,4	149,1
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	76,4	69,5	56,5
- Medyan	78,3	65,4	65,5
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	66,0	59,6	50,7
- Medyan	71,9	61,2	58,2
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	26,5	25,6	21,2
- Medyan	-	-	-
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	37,6	30,5	22,1
- Medyan	15,1	14,3	14,2
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	23,6	30,5	43,5
- Medyan	21,7	34,6	34,5
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	80,6	82,1	79,5
- Medyan	68,5	73,2	76,3
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	6,4	6,9	7,6
2. Stok Devir Hızı	2,2	2,0	2,3
3. Varlık Devir Hızı	1,2	1,2	1,3
4. Öz Sermaye Devir Hızı	5,2	3,9	3,0
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	7,4	6,0	3,2
- Medyan	12,0	8,0	4,3
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	1,4	1,5	1,1

Ayakkabı Sanayii

I. FON AKIMLARI

Ayakkabı sanayii dalında 2001-2003 döneminde Tablo VIII/1'de ayrıntı görülebileceği gibi, sağlanan kaynaklar ve kaynakların kullanım yerleri şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalı 2001 yılında büyük boyutlu zarar ettiği, izleyen yıllarda da karlılık düşük düzeyde kaldığından faaliyet sonucu yaratılan kaynak sınırlı düzeyde kalmıştır. Sanayi dalı zararlar indirildikten sonra 2001 yılında kaynak yaratamazken, 2003 yılında faaliyet sonucu yaratılan kaynaklar toplam kaynakların yaklaşık % 25.0'ine ulaşmıştır.

ii. Kaynak yaratamayan sanayi dalı 2001 yılında kaynaklarının yaklaşık yarısını borçlanma yoluyla sağlarken, borçlanmanın kaynaklar içindeki payı giderek azalmış, 2003 yılında % 35.0'e değin gerilemiştir.

iii. Sanayi dalı krizin etkisiyle bozulan finansal yapısını güçlendirebilmek için izleyen yıllarda sermaye artışı yoluna gitmiş, 2002-2003 yıllarında sermaye artışları toplam kaynaklarının yaklaşık 1/3 düzeyine yükselmiştir.

iv. Emek yoğun teknoloji kullanan sanayi dalı kaynaklarının % 50.0'yi aşan bölümünü dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanmıştır. Dönen varlıklar içinde stok finansmanı daha ağırlıklı bir pay taşımıştır.

v. Sanayi dalında maddi duran varlık (sabit sermaye) yatırımları göreceli olarak sınırlı düzeyde kalmıştır. Her ne kadar brüt kaynak kullanımında maddi duran varlık yatırımlarının payı 2001 yılında % 35.6 düzeyinde ise de izleyen yıllarda azalarak 2003 yılında % 22.7'ye değin gerilediği görülmektedir. Ayrılan amortismanlar da dikkate alındığında net yatırım tutarı çok daha düşük düzeylerde kalmaktadır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Ayakkabı sanayiinde, 2001 yılı sonrası, kaynaklarının önemli bir bölümünün içsel olarak sermaye artışı yoluyla yaratılması ve kaynakların ağırlıklı olarak dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanılması, sanayi dalının varlık, likidite ve finansal yapısını aşağıdaki şekilde etkilemiştir:

i. Varlık yapısı içinde dönen varlıkların payı daha da artarak ortalama olarak % 71.8'den % 79.3'e yükselmiştir.

ii. Sanayi dalında kaynakların dönen varlık finansmanında kullanılması, dönen varlıkların kısa süreli borçlardan daha hızlı artması, likidite durumunu iyileştirmiş, yükümlülükleri yerine getirme gücünü arttırmıştır. Bu bağlamda ortalama olarak cari oran % 141.1'den % 157.0'ye, likidite oranı da % 75.8'den % 92.2'ye yükselmiştir. Sanayi dalında işletme sermayesinin önemli ölçüde stoklara bağlanması olgusu inceleme döneminde de sürmüştür. Stokların dönen varlıklar içindeki payı % 40.0'ın üstünde bulunmaktadır.

iii. Sanayi dalının kaynaklarının küçümsenmeyecek bir bölümünü sermaye artışı yolu ile sağlaması finansal yapıyı iyileştirmiştir. Ortalama olarak Borç/Özsermaye oranının % 227.8'den % 122.1'e ve Borç/Varlık Toplamı oranının % 69.5'ten % 55.0'e gerilemesi; varlık finansmanında özsermaye katkısının % 30.5'ten % 45.0'e yükselmesi, finansal yapının iyileştiğini ortaya koyan göstergelerdir.

Mali yapı ile ilgili oranların ortalama değerleri iyileşirken medyan değerlerin bozulması, mali yapıdaki iyileşmenin esas itibariyle sanayi dalındaki büyük firmalardan kaynaklandığı izlenimini vermektedir.

iv. Sanayi dalı, esas itibariyle kısa vadeli borçlandığından, borçların finansmandaki payı azalırken, kısa vadeli borçların payı, hemen hemen değişmemiştir. Kısa vadeli borçların varlık finansmanındaki payı 2001 yılında ortalama olarak % 50.9 iken, 2003 yılında da % 50.3 olmuştur.

v. Sanayi dalı finansmanda göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır. Bununla beraber, banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı 2001 yılında ortalama olarak % 40.9 düzeyinde iken, 2003 yılında % 34.5'e gerilemiştir.

vi. Sanayi dalında yüksek oranda sermaye artışına karşın, maddi duran varlık yatırımlarının sınırlı düzeyde kalması sonucu, inceleme döneminde Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı dramatik bir düşüşle,% 75.3'ten % 38.8'e gerilemiştir.

vii. Sanayi dalında devir hızları düşük olup, inceleme döneminde daha da yavaşlamıştır. Alacak devir hızı 5,4 kezden 3,2 keze, stok devir hızı 4,3' ten 2,9 keze, varlık devir hızı 1,4 kezden 0,9 keze ve özsermaye devir hızı da 4,7 kezden 2,1 keze gerilemiştir. Göstergeler sanayi dalında satışların yeterli hızla artmadığını göstermektedir. Varsa, kayıt dışılığın boyutu da devir hızlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

viii. Sanayi dalı 2001 yılında büyük oranda, özkaynaklarının % 15.6'sı oranında, zarara uğradıktan sonra 2002 ve 2003 yıllarında kara geçmiştir. Özkaynak karlılığı 2002 yılında % 8.5 iken, 2003 yılında % 12.8'e yükselmiştir. Satış karlılığı da 2001 yılında eksi % 3.4 iken, izleyen yıllarda % 2.7 ve % 6.1'e yükselmiştir. Sanayi dalında devir hızları düşük olduğundan, satış karlılığının göreceli olarak yüksek olmasına karşın, özkaynak karlılığı düşük düzeyde kalmaktadır. Karlılık oranlarında ortalama değerlerin medyan değerlerden daha yüksek oluşu, küçük firmalarda karlılık oranlarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Ancak oranların bu tür görüntü vermesinde kayıt dışılık da etkili olabilir.

Tablo: VIII/1
Ayakkabı Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**48**	**49**	**29**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**22,3**	**28,4**	**26,3**
- Dönem Karı	5,0	10,8	14,6
- Amortismanlar	17,3	17,6	11,7
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**33,7**	**35,7**	**40,5**
- Banka Kredileri	-	15,4	18,5
- Ticari Borçlar	15,9	20,3	17,0
- Diğer Borçlar	17,8	-	5,0
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**18,4**	**1,3**	**-**
- Banka Kredileri	17,6	-	-
- Diğer Borçlar	0,8	1,3	-
4. Varlık Azalışı	**4,6**	**0,1**	**0,2**
(i) Dönen Varlıklar	4,6	-	0,2
(ii) Duran Varlıklar	-	0,1	-
5. Sermaye Artışı	**21,1**	**34,5**	**33,0**
- Ödenmiş Sermaye	14,9	30,0	27,0
- Değer Artış Fonu	6,2	4,5	6,0
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**0,7**	**4,1**	**15,3**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**34,4**	**46,0**	**57,1**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	-	6,8	22,4
- Stoklar	15,6	18,2	23,7
- Diğer Dönen Varlıklar	18,8	21,0	11,0
3. Duran Varlıklarda Artış	**35,6**	**28,4**	**22,7**
- Bağlı Değerlerde Artış	2,3	0,9	0,2
- Maddi Duran Varlık Artışı	30,0	27,5	21,3
- Diğer Duran Varlık Artışı	3,3	-	1,2
4. Borç Azalışı	**8,2**	**16,5**	**4,0**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	8,2	2,3	-
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	13,2	4,0
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**21,1**	**5,0**	**1,0**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo VIII/2
Ayakkabı Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**48**	**49**	**29**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	71,8	74,9	79,3
- Medyan	82,8	85,4	86,0
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	141,1	138,2	157,0
- Medyan	130,2	142,1	129,5
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	75,8	74,3	92,2
- Medyan	60,8	78,9	76,2
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	46,3	46,3	41,3
- Medyan	52,4	47,4	41,6
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	227,8	150,8	122,1
- Medyan	137,0	172,1	231,4
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	69,5	60,1	55,0
- Medyan	67,4	65,2	69,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	50,9	54,2	50,5
- Medyan	57,4	57,0	61,8
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	40,9	35,0	34,5
- Medyan	1,7	1,6	7,2
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	75,3	53,7	38,2
- Medyan	37,3	34,5	35,0
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	30,5	39,9	45,0
- Medyan	32,6	34,8	30,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	56,5	72,3	69,7
- Medyan	41,6	65,9	81,1
D. Devir Hızları(kez)			
1. Alacak Devir Hızı	5,4	4,5	3,2
2. Stok Devir Hızı	4,3	3,6	2,9
3. Varlık Devir Hızı	1,4	1,3	0,9
4. Öz Sermaye Devir Hızı	4,7	3,2	2,1
E. Karlılık Oranları(%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(15,6)	8,5	12,8
- Medyan	5,7	5,7	4,8
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(3,4)	2,7	6,1

Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayii

I. FON AKIMLARI

Ağaç ve Mantar Ürünleri sanayii dalında Tablo X/I'de görülebileceği gibi 2001-2003 döneminde fon akımına ilişkin bulgular şöyledir:

i. Kriz nedeniyle 2001 yılında zarar eden sanayi dalı, izleyen yollarda toplu olarak kara geçmiş, ayrılan amortismanlar dahil faaliyet sonucu yaratılan kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı 2003 yılında % 36.5 düzeyine değin yükselmiştir.

ii. 2001 yılında kaynak gereksinimini büyük ölçüde kısa süreli borçlanma yolu ile karşılayan sanayi dalının izlenen yıllarda borçlanma gereksinimi azalmıştır. 2001 yılında kaynak gereksiniminin yaklaşık 2/3'ünü borçlanma yolu ile karşılayan sanayi dalının net borçlanma gereksiniminin kaynaklar içindeki payı 2003 yılında 1/3 dolayına değin gerilemiştir.

iii. Sermaye artışının brüt kaynaklar içindeki payı, değer artış fonu da dahil edildiğinde yaklaşık % 25.0 dolayındadır.

iv. Sanayi dalının finansmanında banka kredileri ağırlıklı pay taşımamaktadır. Yalnız 2002 yılında orta ve uzun vadeli banka kredilerinin kaynaklar içindeki payı % 20.0'yi aşkın bir düzeye yükselmiştir. Bu artış, kısa vadeli banka kredilerinin orta vadeli kredilere dönüştürülmesinin sonucu olabileceği gibi, aynı yıl girişilen büyük boyutlu maddi duran varlıklarının finansmanı gereksiniminin bir sonucu da olabilir.

v. Sanayi dalı 2001 yılında brüt kaynaklarının % 60.0'ına yakın bölümünü dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanırken, izleyen yıllarda brüt kaynakların yarıdan fazlasını duran varlık yatırımlarına ayırmıştır. Dönen varlıklar arasında ise stok finansmanı ağırlıklı pay taşımaktadır.

vi. Sanayi dalında borç ödemesinin brüt kaynaklar içindeki payı düşük düzeylerde kalmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının 2001-2003 döneminde varlık ve mali yapısında gelişmeler, likidite ve karlılık durumu aşağıda gösterilmiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı emek yoğun teknoloji kullanan bir faaliyet alanı görüntüsü vermektedir. 2001 yılında varlıkların yaklaşık % 75.0'ini dönen varlıklar oluştururken, inceleme döneminde maddi duran varlıklara yapılan yatırım sonucu, varlık toplamı içinde dönen varlıkların payı % 60.0'a doğru gerilerken, duran varlıkların payı % 25.0'ten yaklaşık % 40.0'a yükselmiştir.

ii. Sanayi dalının faaliyetini kısa süreli borçlarla fonlaması, likidite riskinin artmasına yol açmıştır. İnceleme döneminde cari oran hafifçe % 121.8'den % 135.8'e yükselmiştir. Bu gelişmeye karşın cari oranın 2003 yılında ulaştığı düzey dahi yeterli bulunmamaktadır. Likidite oranı ise hemen hemen değişme göstermemiş, ortalama olarak 2001 yılında % 77.4 iken 2003 yılında da % 75.3 olmuştur. Cari oran artarken likidite oranının değişmemesi hatta hafifçe gerilemesi, stok artışının sonucudur. Stokların dönen varlıkları içindeki payı ortalama olarak % 36.5'ten % 44.3'e yükselmiştir. Bu konuda medyan değerlerin yüksekliği, sanayi dalında küçük çaplı işletmelerde, stokların dönen varlıklar içindeki payının % 50.0'nin üstünde olduğunu göstermektedir.

iii. Sanayi dalının kriz döneminde bozulan mali yapısı izleyen yıllarda bir ölçüde düzelmiş ise de, bu bağlamda iyileşme göreceli olarak sınırlı düzeyde kalmıştır. Ortalama olarak Borç/Özsermaye oranı % 222.7'den % 157.0'ye düşmüş; borçların varlık finansmanındaki payı % 69.0'dan % 61.1'e gerilerken,

özkaynakların payı % 31.0'den % 38.9'a yükselmiştir. Sanayi dalı, varlıklarını ve faaliyetini daha çok kısa süreli borçlarla fonlamakla beraber, inceleme döneminde kısa süreli borçların kaynaklar içindeki payı % 62.2'den % 45.8'e gerilemiştir. Sanayi dalı finansmanında ağırlıklı olarak banka kredisi kullanmaktadır. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı ortalama olarak % 60.7'den % 68.0'e yükselmiştir.

iv. İnceleme döneminde brüt kaynakların, özellikle, 2002 ve 2003 yılında % 50.0'yi aşan bölümün sabit sermaye yatırımlarına ayrılması sonucu, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı % 49.2'den % 70.0'e yükselmiştir. Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayii sabit sermaye yatırımlarının göreceli olarak yoğun olduğu bir sanayi dalıdır.

v. Sanayi dalının bir özelliği de devir hızlarının yavaş oluşudur. 2001-2003 döneminde devir hızları genelde daha da yavaşlamıştır. Alacak devir hızı sırasıyla, yılda 3,1 ve 3,0 kez olarak belirgin bir değişme göstermezken; stok devir hızı 3,5'dan 2,8'e, varlık devir hızı 1,0 kezden 0,8 keze, özkaynak devir hızı da 3,1 kezden 2,0 keze gerilemiştir. Sanayi dalında imalat sürecinin uzunluğu ve sabit sermaye yatırımları, devir hızlarının düşük düzeyde kalmasına yol açmaktadır.

vi. Sanayi dalı, 2001 yılında toplu olarak zarar ederken, izleyen yıllarda kara geçmiştir. Sanayi dalında satış karlılığı 2002-2003 yıllarında sırasıyla % 6.3 ve % 7.9 olarak imalat sanayii genelinin üstünde olmakla beraber, devir hızlarının yavaşlığı nedeniyle özkaynak karlılığı % 18.3 ve % 15.4 gibi düşük düzeylerde kalmıştır.

Tablo: IX/1
Ağaç ve Mantar Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**14**	**13**	**11**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**9,8**	**31,1**	**36,5**
- Dönem Karı	1,5	14,8	11,3
- Amortismanlar	8,3	16,3	25,2
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**63,7**	**22,9**	**40,4**
- Banka Kredileri	25,1	-	30,4
- Ticari Borçlar	31,5	12,1	7,6
- Diğer Borçlar	7,1	10,8	2,4
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**0,5**	**21,7**	**0,1**
- Banka Kredileri	0,5	21,7	-
- Diğer Borçlar	-	-	0,1
4. Varlık Azalışı	**-**	**4,3**	**0,4**
(i) Dönen Varlıklar	-	4,3	-
(ii) Duran Varlıklar	-	-	0,4
5. Sermaye Artışı	**25,9**	**20,0**	**22,6**
- Ödenmiş Sermaye	20,7	13,5	1,3
- Değer Artış Fonu	5,2	6,5	21,3
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**3,7**	**1,1**	**6,6**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**53,3**	**31,6**	**36,5**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	2,1	7,7	2,5
- Stoklar	20,7	16,4	12,5
- Diğer Dönen Varlıklar	30,5	7,5	21,5
3. Duran Varlıklarda Artış	**35,0**	**51,4**	**50,0**
- Bağlı Değerlerde Artış	13,2	-	0,5
- Maddi Duran Varlık Artışı	18,6	37,7	47,2
- Diğer Duran Varlık Artışı	3,2	13,7	2,3
4. Borç Azalışı	**0,2**	**13,4**	**6,8**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,2	13,4	-
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	6,8
5. Sermaye Azalışı	**-**	**0,4**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**7.8**	**2,1**	**0,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo IX/2
Ağaç ve Mantar Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	14	13	11
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	75,7	65,4	61,9
- Medyan	74,9	89,0	84,3
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	121,8	147,2	135,3
- Medyan	111,5	119,2	190,0
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	77,4	94,4	75,3
- Medyan	43,4	72,2	78,7
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	36,5	35,9	44,3
- Medyan	54,3	42,1	50,1
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	222,7	219,9	157,0
- Medyan	129,0	87,7	126,9
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	69,0	68,7	61,1
- Medyan	74,4	75,8	59,7
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	62,2	44,5	45,8
- Medyan	62,2	46,6	44,5
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	60,7	58,2	68,8
- Medyan	2,0	3,4	7,1
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	49,2	68,5	70,0
- Medyan	42,1	57,9	33,2
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	31,0	31,3	38,9
- Medyan	25,6	24,2	40,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	68,3	68,7	39,1
- Medyan	48,7	50,6	63,7
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	3,1	3,4	3,0
2. Stok Devir Hızı	3,5	3,9	2,8
3. Varlık Devir Hızı	1,0	0,9	0,8
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,1	2,9	2,0
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(11,6)	18,3	15,4
- Medyan	4,5	13,5	8,0
2.Satış Karlılığı/Satışlar			
-Ortalama	(3,7)	6,3	7,9

Ağaç Mobilya ve Mefruşat Sanayii

I. FON AKIMLARI

Ağaç Mobilya ve Döşeme (Mefruşat) Sanayiinde 2001-2003 dönemine ilişkin fon akımları Tablo X/1'de verilmiştir. Anılan dönemde sanayi dalındaki fon akımında dikkati çeken gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Sanayi dalı 2001 yılında büyük boyutlu zarar ettiği için kaynak yaratamamış, izleyen yıllarda faaliyet sonucu yaratılan kaynaklar toplam kaynakların % 30.0'u düzeyine yaklaşmıştır.

ii. Sanayi dalı inceleme döneminde kaynaklarının yaklaşık % 40.0'ını borçlanma yoluyla sağlamış ve kaynakların önemli bölümü kısa süreli borçlardan oluşmuştur. Sanayi dalında banka kredisi kullanımı göreli olarak düşük düzeyde olup, toplam kaynakların % 20.0 sınırının altında bulunmaktadır.

iii. Sanayi dalı krizin finansal etkisini giderebilmek için büyük boyutlu sermaye artışına gitmiştir. Sermaye artışının kaynaklar içindeki payı % 30.0 düzeyine yakındır. Ancak sermaye artışının öğeleri ve bileşenleri değişmiş; ödenmiş sermayenin payı artarken, değer artış fonunun payı azalmıştır. Enflasyon hızının yavaşladığı dönemlerde, değer artışlarının öz sermaye içinde göreli öneminin azalması doğaldır.

iv. Sanayi dalında kaynakların ağırlıklı bölümü dönen varlık (işletme sermayesi), özellikle de stok finansmanında kullanılmıştır.

v. Brüt kaynakların yaklaşık üçte biri maddi duran varlık finansmanına ayrılmıştır. Ancak ayrılan amortismanlar ve yeniden değerlemenin etkisinden arındırılmış maddi duran varlık artışı sınırlı düzeyde kalmıştır.

vi. Sanayi dalında Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranında belirgin düşüş, inceleme döneminde yeni yatırımların sınırlı kaldığının diğer bir göstergesidir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının kaynaklarının önemli bölümünü kısa süreli borçlanma ve sermaye artışı yolu ile sağlaması ve kaynakların ağırlıklı olarak dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanılması, sanayi dalının likidite durumunu ve mali yapısını özetle aşağıdaki şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı belirgin bir değişiklik göstermemekle beraber, dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı % 71.2'den % 75.1'e yükselmiştir. Varlık yapısı içinde dönen varlıkların payının yüksekliği, sanayi dalının emek yoğun teknolojiyi kullandığının göstergesidir.

ii. Kaynakların önemli bölümünün dönen varlık finansmanında kullanılması, sanayi dalının likidite oranlarının yükselmesine olanak vermiştir. Cari oran inceleme döneminde ortalama olarak % 112.9'dan % 140.4'e, likidite oranı da % 64.1'den % 95.7'ye yükselmiş; oranlar bu bağlamdaki teorik yeterlilik ölçülerine yaklaşmıştır.

Stokların dönen varlıklar içindeki payının da ortalama olarak % 43.2'den % 31.8'e düşmesi de likidite açısından diğer olumlu bir gelişmedir. Ancak stokların payında göreceli azalış, sanayi dalındaki büyük işletmelerden kaynaklanmıştır. Stoklar/Dönen Varlık oranının medyan değerinde yükseliş, sanayi dalında küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde stok birikimi olduğu izlenimini vermektedir.

iii. Krizin etkisiyle 2001 yılında mali yapısı bozulan sanayi dalının finansal oranları izleyen yıllarda belirgin bir iyileşme göstermiştir. Borç/Özsermaye oranı % 222.7'den % 141.8'e gerilerken; borçların

varlık finansmanındaki payı % 69.5'ten % 58.7'ye inmiş; özsermayenin payı ise % 30.5'ten % 41.4'e yükselmiştir.

iv. Sanayi dalı finansmanında daha çok kısa süreli borç kullanıldığından, kısa süreli borçların da varlık finansmanındaki payının % 63.1'den % 53.5'e gerilemesine karşın, yine de kısa vadeli kaynak kullanımı yüksek düzeydedir.

v. Sanayi dalının finansmanında bir özelliği de, kullanılan banka kredilerinin payının düşüklüğü olarak görülmektedir. 2001-2003 döneminde banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı daha da azalarak % 24.1'den % 18.5'e gerilemiştir. Diğer sanayi dallarında olduğu gibi, Ağaç Mobilya ve Mefruşat Sanayii'nde de esas itibariye büyük işletmeler banka kredisi kullanmaktadır.

vi. Sanayi dalında sabit sermaye yatırım harcamalarının sınırlı düzeyde kalması, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 75.7'den % 52.1 düzeyine değin düşmesine yol açmıştır.

vii. Sanayi dalında devir hızları stok devir hızı dışında yavaşlama göstermiştir. Alacak devir hızı yılda 4,5 kezden 3,9'a ve özsermaye devir hızı da 4,2 kezden 3,5'e gerilemiştir. Varlık devir hızında ise sırasıyla yılda 1,4 ve 1,3 olarak değişiklik görülmemektedir. Stok devir hızı yılda 4,2 kezden 6,0'ya yükselmiştir. Sanayi, uzun vadeli satış yoluyla stoklarını alacağa çevirmiş, stok devir hızı artarken alacak devir hızı yavaşlamıştır. Bu gelişme sanayi dalında satışlarda vadenin uzadığını göstermektedir.

viii. Sanayi dalında karlılık düşük düzeyde bulunmaktadır. Krizden şiddetle etkilenen sanayi dalı, 2001 yılında özkaynağın % 22.3'ü kadar yüksek boyutlu zarar etmiştir. 2002 yılında özkaynak karlılığı % 16.9 ve satış karlılığı da % 3.6'ya yükselmişse de; izleyen 2003 yılında özkaynak karlılığı % 5.5 ve satış karlılığı da % 1.2 gibi çok düşük düzeylere inmiştir. Sanayi dalında karlılık oranlarında ortalama ile medyan değerler arasındaki farklılık ve medyan değerlerin daha yüksek oluşu, küçük ve orta çaplı işletmelerde karlılığın büyük işletmelere göre daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo: X/1
Ağaç Mobilya ve Mefruşat Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**47**	**70**	**38**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**25,3**	**32,0**	**35,2**
- Dönem Karı	4,8	17,0	18,0
- Amortismanlar	20,5	15,0	17,2
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**39,9**	**38,9**	**35,7**
- Banka Kredileri	13,9	5,2	1,3
- Ticari Borçlar	15,0	23,7	31,6
- Diğer Borçlar	11,0	10,0	2,8
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**3,0**	**2,9**	**3,5**
- Banka Kredileri	-	2,9	-
- Diğer Borçlar	3,0	-	3,5
4. Varlık Azalışı	**3,7**	**-**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	2,8	-	-
(ii) Duran Varlıklar	0,9	-	-
5. Sermaye Artışı	**28,1**	**26,2**	**25,6**
-Ödenmiş Sermaye	14,7	17,8	23,4
-Değer Artış Fonu	13,4	8,4	2,2
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**0,7**	**7,6**	**19,8**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**41,5**	**55,4**	**32,8**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	6,8	4,4	5,3
- Stoklar	11,6	26,2	23,1
- Diğer Dönen Varlıklar	23,1	24,8	4,4
3. Duran Varlıklarda Artış	**37,2**	**33,1**	**37,4**
- Bağlı Değerlerde Artış	-	4,0	6,5
- Maddi Duran Varlık Artışı	37,2	28,3	28,7
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	0,8	2,2
4. Borç Azalışı	**1,2**	**1,7**	**1,8**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,2	1,7	1,8
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	-
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**0,5**	**-**
7. Dönem Zararı	**19,4**	**1,7**	**8,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo X/2
Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**47**	**70**	**38**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	71,2	77,4	75,1
- Medyan	82,8	86,1	81,4
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	112,9	132,9	140,4
- Medyan	119,4	124,2	143,4
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	64,1	78,5	95,7
- Medyan	53,5	54,5	60,5
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	43,2	41,0	31,8
- Medyan	47,4	50,6	57,2
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	227,6	177,0	141,8
- Medyan	170,2	184,2	129,7
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	69,5	63,9	58,7
- Medyan	72,6	69,9	58,4
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	63,1	58,2	53,5
- Medyan	71,6	64,8	56,2
4. Banka Kredisi/Top. Borç			
- Ortalama	24,1	18,6	18,5
- Medyan	-	-	-
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	75,7	54,5	52,1
- Medyan	34,7	45,6	45,7
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	30,5	36,1	41,4
- Medyan	27,4	30,1	41,6
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	63,2	52,8	54,5
- Medyan	47,2	42,5	58,5
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,5	5,1	3,9
2. Stok Devir Hızı	4,2	5,3	6,0
3. Varlık Devir Hızı	1,3	1,7	1,4
4. Öz Sermaye Devir Hızı	4,2	4,7	3,5
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(22,3)	16,9	5,5
- Medyan	7,0	10,4	6,7
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
-Ortalama	(5,3)	3,6	1,2

Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayii

I. FON AKIMLARI

Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayiinde 2001-2003 döneminde ayrıntısı Tablo XI/1'de verilen fon akımları ana hatları ile şöyledir:

i. Karlılığı, dolayısıyla olağan faaliyeti sonucu yarattığı net kaynak göreceli olarak düşük olan sanayi dalı, faaliyetini daha çok borçlanma yoluyla finanse etmiştir.

ii. Sanayi dalı 2001 yılı krizinin etkilerini uzun süreli borçlanarak ve banka kredisi kullanarak fonlamıştır. Bu tür finansman şekli, fonlama riskini arttırdığından, sanayi dalı özellikle 2003 yılında sermaye artışı yolu ile finansmandaki bu çarpık yapıyı bir ölçüde de olsa düzeltmeye yönelmiştir.

iii. Gerçekten, 2003 yılında sanayi dalı kaynaklarının önemli bir bölümünü ödenmiş sermayesini arttırma yolu ile sağlanmıştır. Ancak bu artışın yarıya yakın bir bölümü değer artış fonlarının sermayeye eklenmesi yolu ile sağlanmıştır.

iv. Sanayi dalı göreceli olarak sermaye yoğun teknoloji kullanıldığından, maddi duran varlıkların yeniden değerlenmesi sonucu değer artış fonu ve birikmiş amortismanlarda artış büyük tutarlara ulaşmaktadır. Ancak yeniden değerleme ve enflasyon düzeltmesi, vergi tasarrufu dışında işletmelere reel kaynak sağlamamaktadır.

v. Brüt kaynakların 2001 ve 2002 yıllarında % 50.0'yi aşkın bölümü duran varlık finansmanında kullanılmış iken, 2003 yılında dönen varlık (işletme sermayesi) daha ağırlıklı pay almıştır. Ancak duran varlık artışının önemli bir bölümü, yeniden değerlemeden kaynaklandığından, net sabit sermaye yatırımları finansal tablolarda görüldüğü şekilde yüksek düzeyde gerçekleşmemiştir.

vi. Dönen varlık artışı içinde 2001 ve 2002 yıllarında stoklar önemli paya sahip iken, 2003 yılında kaynakların daha önemli bir bölümü alacaklara bağlanmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalında inceleme döneminde varlık bileşimi, finansal yapı, likidite durumu, verimlilik ve karlılık performansındaki gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Varlık yapısına göre, sermaye yoğun teknoloji kullanan sanayi dalının varlık yapısı 2001-2003 döneminde belirgin bir değişme göstermemekle beraber, ortalama olarak dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı % 56.5'ten hafifçe % 53.8'e gerilemiştir.

ii. Sanayi dalının kaynaklarını inceleme döneminde ağırlıklı olarak maddi duran varlık finansmanında kullanılması likidite durumu üzerinde olumsuz etki yapmış; likidite durumu 2001 kriz yılına kıyasla dahi bir ölçüde bozulmuştur. Gerçekten ortalama olarak cari oran % 127.3'den % 121.0'e ve likidite oranı % 96.2'den % 92.2'ye gerilemiştir. Sanayi dalında stokların payı düşük olduğundan likidite oranı göreceli olarak yüksektir. Stokların dönen varlıklar içindeki payı ortalama olarak 2001 yılında % 24.4 iken, 2003 yılında % 23.8 olmuş, belirgin bir değişme göstermemiştir.

iii. Sanayi dalında inceleme döneminde sermaye artışı, zarardan kara geçiş mali yapıda iyileşmeye yol açmıştır. Bu bağlamda Borç/Özsermaye oranının % 466.5'den % 183.2'ye gerilemesi ve varlık finansmanında borçların payının azalıp % 82.4'ten % 64.7'ye düşerken, öz kaynakların payının % 17.7'den % 35.3'e yükselmesi, mali yapıda iyileşmeyi ortaya koyan göstergelerdir. Bu iyileşmeye

karşın sanayi dalında borçlanma oranı çok yüksek ve mali yapı teorik ölçülere göre sağlıklı değildir.

Sanayi dalı faaliyetini daha çok kısa süreli borçlarla fonladığından kısa süreli borçların finansmandaki payı inceleme döneminde değişme göstermemiş, kriz yılında % 44.1 iken 2003 yılında da % 44.5 olmuştur.

iv. Sermaye artışı, sabit sermaye yatırımlarına karşın, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 213.1'den %122.4'e düşmesine yol açmıştır. Bu gelişmeye karşın, sanayi dalında Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının yüksekliği öz sermaye yetersizliğinin başka bir göstergesini oluşturmaktadır.

İstatistiki değerler olarak mali yapı oranları ile ilgili medyan değerlerin aritmetik ortalamaya kıyasla göreceli olarak daha düzgün olması, sermaye yetersizliğinin esas itibariyle sanayi dalındaki büyük işletmelerden kaynaklandığı izlenimini vermektedir.

v. Sanayi dalında devir hızları belirgin bir değişme göstermemiş, alacak devir hızı yılda 5,1 kezden 5,7 keze ve stok devir hızı 8,5'den 9,3'e hafifçe yükselirken, varlık devir hızı 1,2 olarak değişmemiş, öz sermaye devir hızı ise sermaye artışı nedeniyle 6,6'dan 3,4'e gerilemiştir.

vi. Kriz yılında büyük boyutlu zarar eden sanayi dalı izleyen yıllarda kara geçmiş ise de karlılık yeterli düzeye ulaşmamıştır. 2001 yılında özkaynağının % 60.0'ı oranında zarar eden sanayi dalının, Net Kar/Özsermaye oranı izleyen yıllarda sırasıyla % 6.5 ve % 12.5'e yükselmiştir.

vii. Satış karlılığı 2001 yılında eksi % 9.1 gibi dramatik bir düzeyde iken, 2002 ve 2003 yıllarında sırasıyla %1.6 ve % 3.7 olmuştur.

viii. Sanayi dalında karlılık oranları düşük düzeyde olmakla beraber, bu konuda da büyük işletmelerle, küçük ve orta boy işletmeler arasında fark olduğu görülmektedir. Medyan değerlerin aritmetik ortalamalardan yüksek oluşu, karlılık performansının küçük ve orta boy işletmelerde daha yüksek olduğu izlenimini vermektedir.

Tablo: XI/1
Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**46**	**57**	**42**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**17,2**	**39,4**	**32,3**
- Dönem Karı	8,2	14,2	14,2
- Amortismanlar	9,0	25,2	18,1
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**25,5**	**24,8**	**33,7**
- Banka Kredileri	5,2	7,3	18,8
- Ticari Borçlar	16,3	15,0	14,9
- Diğer Borçlar	4,0	2,5	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**40,8**	**-**	**4,3**
- Banka Kredileri	35,0	-	-
- Diğer Borçlar	5,8	-	4,3
4. Varlık Azalışı	**4,3**	**5,1**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	-
(ii) Duran Varlıklar	4,3	5,1	-
5. Sermaye Artışı	**12,2**	**30,7**	**29,7**
- Ödenmiş Sermaye	5,1	7,5	50,4
- Değer Artış Fonu	7,1	23,2	(20,7)
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**3,6**	**6,2**	**2,8**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**18,1**	**25,5**	**38,2**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	5,1	2,2	21,6
- Stoklar	6,6	11,7	10,1
- Diğer Dönen Varlıklar	6,4	11,6	6,5
3. Duran Varlıklarda Artış	**50,2**	**56,7**	**38,8**
- Bağlı Değerlerde Artış	13,4	1,4	8,0
- Maddi Duran Varlık Artışı	36,8	55,3	30,0
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	-	0,8
4. Borç Azalışı	**0,5**	**0,6**	**17,0**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,5	0,4	0,5
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	0,2	16,5
5. Sermaye Azalışı	**-**	**1,7**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**27,6**	**9,3**	**3,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XI/2
Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**46**	**57**	**42**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	56,5	52,2	53,8
- Medyan	78,3	75,7	69,4
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	127,3	132,7	121,0
- Medyan	144,9	144,3	145,7
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	96,2	92,3	92,2
- Medyan	95,9	92,6	95,3
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	24,4	30,5	23,8
- Medyan	32,7	35,7	36,2
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	466,5	201,8	183,2
- Medyan	155,9	126,7	110,9
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	82,4	66,9	64,7
- Medyan	70,6	64,2	52,6
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	44,1	39,3	44,5
- Medyan	50,2	45,0	37,1
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	56,6	51,9	53,4
- Medyan	4,0	7,9	18,9
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	213,1	135,3	122,4
- Medyan	37,0	34,5	45,9
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	17,7	33,1	35,3
- Medyan	29,4	34,6	47,4
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	51,1	30,5	74,5
- Medyan	30,4	48,5	56,1
D. Devir Hızları(kez)			
1. Alacak Devir Hızı	5,1	5,4	5,7
2. Stok Devir Hızı	8,5	8,4	9,3
3. Varlık Devir Hızı	1,2	1,3	1,2
4. Öz Sermaye Devir Hızı	6,6	4,0	3,4
E. Karlılık Oranları(%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(60,1)	6,5	12,5
- Medyan	14,4	15,0	9,8
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(9,1)	1,6	3,7

Basım Sanayii

I. FON AKIMLARI

Basım Sanayiinde 2001-2003 dönemine ilişkin fon akımları ayrıntılı olarak Tablo XII/2'de verilmiştir. Söz konusu dönemde sanayi dalında fon akımları ana hatları ile şöyledir:

i. Basım sanayiinin 2001 yılında büyük boyutlu zarar etmesi ve izleyen yıllarda da toplam karın sınırlı düzeyde kalması sonucu, sanayi dalı kar artışı yolu ile içsel sermaye yaratamamıştır. Ancak sanayi dalında ayrılan amortismanların büyük tutarda oluşu nedeniyle dış kaynak gereksinimi sınırlı düzeyde kalmıştır.

ii. 2001 kriz yılında fon gereksiniminin önemli bölümünü kısa ve uzun süreli borçlanma yoluyla karşılayan sanayi dalında izleyen yıllarda faaliyet sonucu kaynak yaratma ve sermaye artış yolu ile kaynak sağlanması, borçlanma gereksinimini azaltmıştır.

iii. Sanayi dalı, özellikle 2003 yılında büyük boyutlu sermaye artışı yolu ile mali yapısını güçlendirmiştir.

iv. Sanayi dalı kaynaklarının büyük bölümünü maddi duran varlık yatırımlarında kullanmıştır. Basım sanayi kaynak kullanımı açısından göreceli olarak sabit sermaye yatırımlarının yüksek olduğu bir sanayi dalı görünümündedir. Brüt kaynakların büyük, 2002 yılında % 70.0 dolayında bölümü, maddi duran varlık yatırımlarında kullanılmıştır.

v. Dönen varlık finansmanında alacakların fonlanması stok artışından daha ağırlıklı pay taşımaktadır.

vi. Sanayi dalı, finansmanda göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Basım sanayiiinde kriz yılını izleyen yıllarda kaynakların önemli bir bölümü sermaye artışı yolu ile sağlanması, sanayi dalının varlık ve finansman yapısını aşağıda özetlenen şekilde etkilemiştir:

i. Varlık yapısı hemen hemen değişim göstermemiş, dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı 2001 yılında % 40.0 düzeyinde iken, 2003 yılında % 41.6 olmuştur. Varlık yapısı konusunda sanayi dalında medyan değerlerle aritmetik ortalama arasında büyük farklar bulunmaktadır. Medyan değer olarak Dönen Varlık/Varlık Toplamı oranı % 75.0 dolayındadır. İstatistik değerler, sanayi dalında büyük kuruluşların sermaye yoğun teknoloji kullandığını, maddi duran varlıklara büyük boyutlu yatırım yaptıklarını, küçük ve orta boylu kuruluşların emek yoğun teknoloji kullandıklarını göstermektedir.

ii. Kaynakların büyük ölçüde duran varlık finansmanında kullanılması, kısa vadeli borçlarda göreceli azalışa karşın, likidite durumunda iyileşmenin sınırlı düzeyde kalmasına yol açmıştır. Kriz yılında ortalama olarak % 74.0 gibi kritik bir düzeye gerileyen cari oran, 2003 yılında % 127.5'e yükselmiştir. Sanayi dalında stok artışı sınırlı düzeyde olduğundan likidite oranındaki iyileşme daha belirgindir. Kriz yılında % 63.9'a değin gerileyen likidite oranı, 2003 yılında % 105.5'e yükselmiştir. Medyan değerlerin daha yüksek oluşu, sanayi dalında küçük işletmelerde likidite durumunun büyük işletmelere göre daha olumlu olduğunu göstermektedir.

iii. Sanayi dalında büyük boyutlu sermaye artışı, özellikle büyük işletmelerin mali yapısının kriz yılına göre belirgin biçimde iyileşmesine olanak vermiştir. Ortalama değerler olarak, Borç/Özsermaye oranı % 351.3'den % 108.1'e, Borç/Varlık Toplamı oranı % 77.8'den % 52.0'ye; kısa vadeli borçların kaynaklar içindeki payı % 54.2'den % 32.6'ya gerilemiş; özkaynakların finansmanındaki payı ise

% 22.2'den % 48.1'e yükselmiştir. Tüm bu göstergeler özellikle büyük işletmelerde 2001-2003 döneminde finansal yapının iyileştiğini ortaya koymaktadır.

iv. Sanayi dalı, özellikle büyük işletmeler, finansmanda, yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır. Gerçi 2001-2003 döneminde banka kredilerinin borçlar içindeki payı % 57.8'den % 45.3'e gerilemiş olmakla beraber, bu oran imalat sanayi geneline göre yine de yüksek düzeyde bulunmaktadır.

v. Sanayi dalında maddi duran varlık yatırımlarına karşın, büyük boyutlu sermaye artışı Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 130.0'lardan % 59.2'ye gerilemesine olanak vermiştir.

vi. Sanayi dalında finansal verimlilik, başka bir deyişle devir hızları 2001-2003 döneminde belirgin bir değişme göstermemiş; sermaye artışı nedeniyle öz sermaye devir hızı yavaşlamıştır. Alacak devir hızı yılda 2,6 kezden 3,5 keze ve varlık devir hızı hafifçe 0,5'den 0,6 keze yükselirken; stok devir hızı 8,3 kezden 7,7 keze ve özsermaye devir hızı da 2 kezden 1,2'ye gerilemiştir.

vii. Sanayi dalı kriz yılında öz kaynağının % 47.0'si düzeyinden zarar etmiş; ancak 2003 yılında % 3.1 oranında, sınırlı düzeyde, öz kaynak karlılığı sağlayabilmiştir. Devir hızları yavaş olan sanayi dalında satış karlılığının da düşük oluşu, yeterli öz kaynak karlılığına olanak vermemektedir. İstatistik değerler sanayi dalında orta ve küçük boyutlu işletmelerde karlılığın büyük işletmelere göre daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo: XII/1
Basım Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**86**	**111**	**101**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**15,8**	**48,5**	**30,2**
- Dönem Karı	3,7	7,6	10,2
- Amortismanlar	12,1	40,8	20,0
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**21,4**	**-**	**26,3**
- Banka Kredileri	14,5	-	-
- Ticari Borçlar	0,2	-	26,3
- Diğer Borçlar	6,7	-	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**21,5**	**17,2**	**-**
- Banka Kredileri	21,5	7,6	-
- Diğer Borçlar	-	9,6	-
4. Varlık Azalışı	**4,3**	**14,7**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	4,3	5,8	-
(ii) Duran Varlıklar	-	8,9	-
5. Sermaye Artışı	**36,9**	**19,7**	**43,5**
- Ödenmiş Sermaye	24,8	17,0	38,9
- Değer Artış Fonu	12,1	2,7	4,6
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**-**	**-**	**-**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**25,8**	**11,2**	**23,0**
- Hazır Değerler	10,3	-	-
- Alacaklar	10,9	8,3	17,3
- Stoklar	2,7	1,1	4,6
- Diğer Dönen Varlıklar	1,9	1,8	1,1
3. Duran Varlıklarda Artış	**42,2**	**70,5**	**48,4**
- Bağlı Değerlerde Artış	-	-	12,3
- Maddi Duran Varlık Artışı	26,2	70,5	21,1
- Diğer Duran Varlık Artışı	16,0	-	15,0
4. Borç Azalışı	**1,2**	**12,0**	**9,8**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,2	5,8	8,3
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	6,2	1,5
5. Sermaye Azalışı	**2,0**	**-**	**12,3**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**28,9**	**6,3**	**6,4**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XII/2
Basım Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**86**	**111**	**101**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	40,0	38,4	41,6
- Medyan	79,5	78,8	75,5
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	73,9	127,5	127,5
- Medyan	127,5	133,7	150,0
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	63,9	109,4	105,5
- Medyan	86,8	97,7	112,2
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	13,5	14,2	17,3
- Medyan	21,9	21,0	17,5
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	351,3	132,2	108,1
- Medyan	119,8	122,6	109,6
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	77,8	56,9	52,0
- Medyan	65,0	62,5	53,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	54,2	30,1	32,6
- Medyan	53,8	52,0	48,7
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	57,8	48,5	45,3
- Medyan	0,4	1,2	4,5
5.Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	130,0	94,0	59,2
- Medyan	45,7	46,3	45,7
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	22,2	43,1	48,1
- Medyan	35,0	37,5	46,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	100,0	74,3	66,4
- Medyan	37,1	53,1	53,3
D. Devir Hızları(kez)			
1. Alacak Devir Hızı	2,6	3,0	3,5
2. Stok Devir Hızı	8,3	9,2	7,7
3. Varlık Devir Hızı	0,5	0,5	0,6
4. Öz Sermaye Devir Hızı	2,0	1,2	1,2
E. Karlılık Oranları(%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(47,5)	(0,2)	3,1
- Medyan	9,9	12,9	17,7
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(23,6)	(0,2)	2,7

Ana Kimya Sanayii

I. FON AKIMLARI

Ana Kimya Sanayiinde 2001-2003 döneminde fon akımları ayrıntısı Tablo XIII/1'de gösterilmiştir.

i. Karlılığı yüksek olan Ana Kimya Sanayii, faaliyetinin gerektirdiği kaynaklarının önemli bölümünü kendi olağan faaliyeti sonucu yaratmaktadır. Sanayi dalı, kriz yılı 2001 yılında da toplu olarak kar etmiştir. Sanayi dalında ayrılan amortismanlar göreceli olarak yüksek olduğundan, brüt kaynakların 2002 yılında % 57.7'si, 2003 yılında da % 43.3'ü olağan faaliyet sonucu yaratılmıştır.

ii. Sanayi dalında sermaye artışları da 2002 yılı dışında göreceli olarak yeterli düzeyde olduğundan, borçlanma gereksinimi düşük düzeyde kalmıştır.

iii. Sanayi dalında, kaynakların dönen ve duran varlık yatırımları arasında dağılımı dengelidir. Maddi duran varlıklar, özellikle kriz yılını izleyen yıllarda artış göstermiştir. Dönen varlıklar içinde stok artışları daha büyük boyutludur.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalında 2002 yılı dışında öz kaynak artışının yüksek düzeyde oluşu, karlı bir sanayi dalı olan Ana Kimya Sanayiinin varlık ve mali yapısı ile likidite durumunu aşağıda özetlenen şekilde etkilemiştir:

i. Kaynaklar, dönen ve duran varlık finansmanında dengeli biçimde kullanıldığından sanayi dalının varlık yapısı değişmemiş, dönen varlıkların toplam varlılar içindeki payı 2001 yılında % 68.7 düzeyinde iken 2003 yılında da % 68.5 olmuştur.

ii. Sanayi dalında likidite oranları yüksek düzeyde olmakla beraber, inceleme döneminde hafifçe düşüş göstermişlerdir. Cari oran % 193.9'dan % 183.2'ye, likidite oranı da % 145.1'den % 124.3'e gerilerken; stokların dönen varlıklar içindeki payı % 25.2'den % 32.1'e yükselmiştir.

iii. Mali yapı, özellikle 2002 yılında öz kaynak artışı üstünde borçlanma nedeniyle, inceleme döneminde tehlikeli düzeyde olmasa da bozulmuştur. Borç/Özsermaye oranı % 81.5'den % 152.7'ye; Borç/Varlık Toplamı oranı % 44.9'dan % 60.0'a yükselmiş; ancak sanayi dalı ağırlıklı olarak uzun süreli borçlandığından, kısa vadeli borçların payı 2001 ve 2003 yılları itibariyle sırasıyla % 35.4 ve % 37.4 olarak belirgin bir değişim göstermemiştir. Özsermayenin finansmandaki payı da % 55.1'den % 39.6'ya gerilemiştir.

iv. Sanayi dalı göreceli olarak yüksek düzeyde banka kredisi kullanmaktadır. Banka kredilerinin tüm yabancı kaynaklar (borçlar) içindeki payı inceleme döneminde % 32.4 ve % 35.5 olarak belirgin bir değişme göstermemiştir.

v. Sanayi dalında sermaye artışı üstünde maddi duran varlık yatırımı yapılması, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 48.2'den % 74.8'e yükselmesine yol açmıştır. Sanayi dalında likidite durumunun hafifçe bozulmasında en önemli etken sanayi dalında sabit sermaye yatırımlarının göreceli olarak yüksek düzeyde oluşudur.

vi. Sanayi dalında öz sermaye devir hızı dışında diğer devir hızlarının yavaşlaması, finansal verimliliğin ya da etkinliğin artmadığını göstermektedir. Gerçekten 2001-2003 döneminde alacak devir hızı yılda 6,2 kezden 5,7 keze, stok devir hızı 10,4 kezden 7,4 keze ve varlık (aktif) devir hızı da 1,8 kezden 1,6 keze düşmüştür. Özsermaye devir hızının 3,3 kezden 4,1 keze yükselmesi, özsermaye artışının göreceli olarak sınırlı düzeyde kalmasından kaynaklanmıştır.

vii. Sanayi dalının karlılık oranları göreceli olarak yüksektir. İnceleme döneminde Ana Kimya Sanayii, karlılık oranları yüksek sanayi dalları arasında yer almıştır. Kriz yılında dahi % 20.1 oranında özkaynak karlılığı ve % 6.2 oranında satış karlılığı elde eden sanayi dalında, 2002 yılında karlılık oranları düşmüşse de, 2003 yılında yeniden özkaynak karlılığı % 33.1'e ve satış karlılığı da % 8.1'e yükselmiştir. Medyan ve aritmetik ortalamalar arasındaki farklar, sanayi dalında büyük işletmelerin karlılık oranlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo: XIII/1
Ana Kimya Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**35**	**43**	**25**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**29,1**	**57,7**	**43,3**
- Dönem Karı	16,8	31,2	28,6
- Amortismanlar	12,3	26,5	14,7
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**24,3**	**18,2**	**12,0**
- Banka Kredileri	9,3	2,7	-
- Ticari Borçlar	10,3	10,5	12,0
- Diğer Borçlar	4,7	5,0	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**5,4**	**8,3**	**21,6**
- Banka Kredileri	5,4	7,5	-
- Diğer Borçlar	-	0,8	21,6
4. Varlık Azalışı	**13,4**	**1,1**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	-	1,1	-
(ii) Duran Varlıklar	13,4	-	-
5. Sermaye Artışı	**27,7**	**14,7**	**23,1**
- Ödenmiş Sermaye	13,2	14,5	17,6
- Değer Artış Fonu	14,5	0,2	5,5
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**18,4**	**1,2**	**4,0**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**41,5**	**43,3**	**30,6**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	10,3	8,9	3,1
- Stoklar	22,5	15,8	15,0
- Diğer Dönen Varlıklar	8,7	18,6	12,5
3. Duran Varlıklarda Artış	**27,0**	**54,0**	**34,4**
- Bağlı Değerlerde Artış	3,7	-	2,5
- Maddi Duran Varlık Artışı	23,3	51,4	30,4
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	2,6	1,5
4. Borç Azalışı	**-**	**1,5**	**30,5**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	-	1,5	18,7
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	11,8
5. Sermaye Azalışı	**10,0**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**3,1**	**-**	**0,6**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XIII/2
Ana Kimya Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**35**	**43**	**25**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	68,7	68,6	68,5
- Medyan	83,5	79,1	71,2
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	193,9	143,7	183,2
- Medyan	177,9	171,9	170,6
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	145,1	98,1	124,3
- Medyan	121,4	120,3	109,8
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	25,2	31,7	32,1
- Medyan	29,7	28,8	30,6
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	81,5	184,2	152,7
- Medyan	95,0	78,0	107,1
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	44,9	64,8	60,4
- Medyan	51,6	47,5	52,7
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	35,4	47,8	37,4
- Medyan	42,0	42,3	45,7
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	32,4	51,4	35,5
- Medyan	2,5	10,2	33,8
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	48,2	79,6	74,8
- Medyan	37,7	37,9	60,6
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	55,1	35,2	39,6
- Medyan	48,4	52,5	47,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	35,2	60,0	62,6
- Medyan	30,1	42,1	48,7
D.Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	6,2	7,2	5,7
2. Stok Devir Hızı	10,4	8,7	7,4
3. Varlık Devir Hızı	1,8	1,9	1,6
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,3	5,4	4,1
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	20,1	15,9	33,1
- Medyan	17,9	17,2	11,3
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	6,2	3,0	8,1

Diğer Kimyasal Ürünler Sanayii

I. FON AKIMLARI

Diğer Kimyasal Ürünler Sanayiinde 2001-2003 dönemine ilişkin fon akım tablosunda yer alan verilerden yararlanarak, fon akımlarında dikkati çeken gelişmeler şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalının faaliyet sonucu yarattığı kaynak, 2003 yılı dışında sınırlı düzeyde kalmıştır.

ii. Sanayi dalında mali yapıyı düzeltmek için özellikle 2002 ve 2003 yıllarında büyük boyutlu sermaye artışlarına gidilmiş, yaratılan kaynak ve sermaye artışı, sanayi dalının borçlanma gereksinimini azaltmıştır.

iii. Sanayi dalı özellikle 2001 yılında krizin olumsuz etkisini gidermek için kısa süreli büyük boyutlu borçlanmış, izleyen yıllarda ise borçlanmanın kaynaklar içindeki payı azalmış, 2003 yılında ise net borçlanmanın kaynaklar içindeki payı ihmal edilebilir boyuta inmiştir.

iv. Sanayi dalı kaynaklarının önemli bir bölümünü dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanmakla beraber, brüt kaynakların % 20-% 25'i arasında değişen bölümünü de duran varlık finansmanına ayırmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Diğer Kimyasal Ürünler Sanayiinde kriz yılını izleyen yıllarda kaynak gereksiniminin büyük ölçüde özkaynak artışı ile karşılanması ve kaynakların ağırlıklı bölümünün dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanılması, sanayi dalının varlık ve mali yapısını ve likidite durumunu aşağıda özetlenen şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı değişmemiş, dönen varlıkların (işletme sermayesinin) toplam varlıklar içindeki payı 2001 yılında % 76.5 iken, 2003 yılında da % 73.5 olmuştur. Varlık yapısı içinde dönen varlıkların payının yüksekliği, sanayi dalının ağırlıklı olarak emek yoğun teknoloji kullandığını göstermektedir.

ii. Sanayi dalının likidite durumu iyileşmiş; cari oran % 134.7'den % 176.4'e ve likidite oranı % 95.0'den % 125.5'e yükselirken, stokların dönen varlıklar içindeki payı % 29.5'den hafifçe % 28.9'a gerilemiştir.

iii. Sanayi dalının mali yapısı güçlenmiş, Borç/Özsermaye oranı % 210.8'den % 131.0'e, Borç/Varlık (Aktif) Toplamı oranı % 67.8'den % 56.7'ye ve kısa vadeli borçların finansmanındaki payı da % 56.8'den % 41.7'ye gerilemiştir. Buna karşın öz kaynağın katkısı % 32.2'den % 43.3'e yükselmiştir.

iv. Sanayi dalı göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır. Kullanılan banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı inceleme döneminde % 36.9'dan % 44.7'ye yükselmiştir.

v. Sanayi dalı sabit sermaye yatırımlarını özsermaye artışı ile fonlamış olduğundan, Duran Varlık/Özsermaye oranı inceleme döneminde sırasıyla % 49.4 ve % 47.7 olarak hemen hemen değişme göstermemiştir.

vi. Sanayi dalı, dönen varlıklar içinde ağırlıklı olarak kredili satışlardan doğan alacakları finanse ettiğinden, alacak devir hızı yılda 4,9 kezden 3,9 keze gerilerken, stok devir hızı hafifçe 6,2'den 6,9'a yükselmiş, varlık devir hızı 1,4 kez olarak değişmemiş; 2002 ve 2003 yıllarında önemli oranda sermaye artışı nedeniyle, özsermaye devir hızı ise 4,3'den 3,3'e gerilemiştir.

vii. Sanayi dalında karlılık oranları düşüktür. 2003 yılı itibariyle dahi özsermaye karlılık oranı % 7.2 ve satış karlılığı ise % 2.2 düzeyindedir.

Tablo: XIV/1
Diğer Kimyasal Ürünler Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**100**	**116**	**77**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**22,7**	**29,0**	**38,4**
- Dönem Karı	11,3	15,0	25,0
- Amortismanlar	11,4	14,0	13,4
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**49,0**	**29,8**	**-**
- Banka Kredileri	19,1	1,3	-
- Ticari Borçlar	22,8	19,5	-
- Diğer Borçlar	7,1	9,0	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**10,8**	**4,1**	**12,8**
- Banka Kredileri	5,2	4,1	11,5
- Diğer Borçlar	5,6	-	1,3
4. Varlık Azalışı	**5,0**	**-**	**0,5**
(i) Dönen Varlıklar	5,0	-	0,5
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**12,5**	**37,1**	**48,2**
- Ödenmiş Sermaye	7,8	27,3	41,1
- Değer Artış Fonu	4,7	9,8	7,1
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**-**	**7,1**	**15,9**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**61,7**	**45,2**	**29,6**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	9,7	12,9	5,4
- Stoklar	35,1	21,5	11,3
- Diğer Dönen Varlıklar	16,9	10,8	12,9
3. Duran Varlıklarda Artış	**23,4**	**34,6**	**30,6**
- Bağlı Değerlerde Artış	-	4,3	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	21,1	27,6	26,3
- Diğer Duran Varlık Artışı	2,3	2,7	4,3
4. Borç Azalışı	**0,5**	**1,0**	**11,4**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,5	1,0	9,7
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	1,7
5. Sermaye Azalışı	**-**	**1,4**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**14,3**	**10,7**	**12,6**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XIV/2
Diğer Kimyasal Ürünler Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**100**	**116**	**77**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	76,5	75,9	73,5
- Medyan	78,7	82,6	81,4
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	134,7	145,5	176,4
- Medyan	125,0	139,8	164,1
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	95,0	106,5	125,5
- Medyan	74,8	89,7	111,0
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	29,5	26,8	28,9
- Medyan	36,1	32,6	31,3
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	210,8	189,7	131,0
- Medyan	191,2	122,2	98,4
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	67,8	65,5	56,7
- Medyan	70,4	639	51,7
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	56,8	52,2	41,7
- Medyan	62,3	54,3	44,4
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	36,9	34,7	44,7
- Medyan	19,8	11,8	24,0
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	49,4	55,2	47,7
- Medyan	46,2	30,8	34,2
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	32,2	34,5	43,3
- Medyan	29,7	36,1	48,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	33,5	60,2	69,3
- Medyan	41,7	48,9	51,6
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,9	3,7	3,9
2. Stok Devir Hızı	6,2	6,6	6,7
3. Varlık Devir Hızı	1,4	1,3	1,4
4. Öz Sermaye Devir Hızı	4,3	3,9	3,3
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	19,4	7,3	7,2
- Medyan	12,2	14,5	13,5
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	4,5	1,9	2,2

Lastik Ürünleri Sanayii

I. FON AKIMLARI

Lastik Ürünleri Sanayii dalında ayrıntısı Tablo XV/1'de verilen 2001-2003 dönemindeki fon akımlarındaki gelişmeler ana hatları ile şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalının karlı oluşu ve göreceli olarak yüksek tutarda amortisman ayrılması nedeniyle, faaliyet sonucu yaratılan kaynakların toplam brüt kaynaklar içindeki payı yüksek düzeydedir.

ii. Faaliyet sonucu yaratılan kaynakların göreceli olarak yüksek oluşu, 2002 yılı dışında borçlanma gereksiniminin düşük düzeyde kalmasına yol açmıştır.

iii. Sanayi dalında sermaye artışı sınırlı düzeyde kalmış ve sermaye artışı daha çok yeniden değerlemeden kaynaklanmıştır.

iv. Brüt kaynaklar dengeli olarak dönen ve duran varlık finansmanında kullanılmıştır.

v. Dönen varlıklar arasında alacak finansmanı göreceli olarak daha ağırlıklı pay taşımıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Lastik Ürünleri Sanayiinin kaynaklarının önemli bölümünü faaliyet sonucu yaratması, duran varlık yatırımlarının göreceli olarak kaynak kullanımında ağırlıklı pay taşıması, sanayi dalının varlık yapısı, likidite ve finansal durumunu aşağıdaki şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı belirgin bir değişme göstermemiş; ortalama olarak dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı 2001 yılında % 60.0 düzeyinde iken 2003 yılında da % 58.5 olmuştur.

ii. Sanayi dalının 2002 yılında brüt kaynaklarının yaklaşık % 40.0'nı kısa süreli borçlanma yolu ile sağlanması, likidite oranlarında sınırlı ölçüde de olsa düşüşe yol açmıştır. Cari oran kriz yılında % 209.4 gibi yüksek düzeyde iken, 2003 yılında % 168.7'ye, likidite oranı da % 149.2'den % 135.3'e gerilemiştir. Likidite oranındaki düşüşün göreceli olarak daha sınırlı boyutta kalması, stokların dönen varlıklar içindeki payının % 28.8'den % 19.8'e gerilemesi sonucudur.

iii. Sanayi dalında sermaye artışının sınırlı düzeyde kalması ve yabancı kaynakların (borçların) özsermayeden daha hızlı artması mali yapı göstergelerini bir ölçüde bozmuştur. Borç/Özsermaye oranı % 58.5'den % 127.0'ye; borçların varlık finansmanındaki payı % 36.9'dan % 55.9'a ve kısa vadeli borçların toplam borçlar içindeki payı da % 28.7'den % 34.7'ye yükselmiştir. Buna karşın özsermayenin finansmandaki payı % 63.1'den % 44.1'e gerilemiştir.

iv. Sanayi dalı göreceli olarak, özellikle sanayi dalındaki büyük işletmeler, yüksek oranda banka kredileri kullanmaktadırlar. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı inceleme döneminde % 24.8'den % 64.3'e yükselmiştir.

v. Sermaye artışının sınırlı düzeyde kalmasına karşın, brüt kaynakların yarıdan fazlasının maddi duran varlık finansmanında kullanılması, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 60.8'den % 87.7'ye yükselmesine yol açmıştır.

vi. Sanayi dalında devir hızları hemen hemen değişmemiş; finansal verimlilik ya da etkinlik en azından artmamıştır. Alacak devri hızı yılda 5,7 kezden 5,4'e gerilerken, stok devir hızı hafifçe 7,3 kezden 7,5 keze yükselmiş; maddi duran varlık yatırımları nedeniyle varlık (aktif) devir hızı 1,3 kezden 0,9'a düşmüş ve sermaye artışı sınırlı düzeyde kaldığından özsermaye devir hızı 2,0 olarak değişim göstermemiştir.

vii. Sanayi dalında genel eğilimin aksine karlılık oranları kriz sonucu düşmüştür. 2001 yılında özsermaye karlılığı % 28.6 ve satış karlılığı % 14.3 düzeylerinde iken, 2003 yılında söz konusu karlılık oranları sırasıyla % 8.6 ve % 4.4'e gerilemiştir.

Tablo: XV/1
Lastik Ürünleri Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**33**	**35**	**28**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**56,3**	**35,6**	**48,3**
- Dönem Karı	18,8	6,9	9,7
- Amortismanlar	37,5	28,7	38,6
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**14,4**	**40,9**	**16,0**
- Banka Kredileri	2,5	15,0	16,0
- Ticari Borçlar	8,5	22,5	-
- Diğer Borçlar	3,4	3,4	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**6,9**	**9,3**	**11,5**
- Banka Kredileri	5,5	8,4	10,5
- Diğer Borçlar	1,4	0,9	1,0
4. Varlık Azalışı	**-**	**1,9**	**3,4**
(i) Dönen Varlıklar	-	1,9	3,4
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**22,4**	**21,7**	**0,7**
- Ödenmiş Sermaye	2,0	7,8	0,1
- Değer Artış Fonu	20,4	13,9	0,6
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**9,1**	**2,8**	**-**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**33,4**	**38,2**	**35,4**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	5,4	21,6	16,6
- Stoklar	18,1	8,4	14,3
- Diğer Dönen Varlıklar	9,9	8,2	4,5
3. Duran Varlıklarda Artış	**56,3**	**57,9**	**54,2**
- Bağlı Değerlerde Artış	1,6	2,8	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	54,1	51,2	54,2
- Diğer Duran Varlık Artışı	0,6	3,9	-
4. Borç Azalışı	**0,3**	**0,5**	**9,8**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,3	0,5	9,7
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	0,1
5. Sermaye Azalışı	**-**	**0,3**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**0,8**	**0,2**	**0,6**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XV/2
Lastik Ürünleri Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**33**	**35**	**28**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	60,0	58,3	58,5
- Medyan	79,1	79,7	81,8
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	209,4	133,0	168,7
- Medyan	144,1	149,2	154,1
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	149,2	104,5	135,3
- Medyan	90,6	94,4	81,4
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	28,8	21,5	19,8
- Medyan	32,6	31,5	35,1
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	58,5	157,5	127,0
- Medyan	134,5	128,0	101,3
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	36,9	61,2	55,9
- Medyan	58,9	58,8	55,7
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	28,7	43,8	34,7
- Medyan	54,8	53,8	49,8
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	24,8	49,0	64,3
- Medyan	0,5	0,7	3,6
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	60,8	97,4	87,7
- Medyan	51,5	40,1	25,9
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	63,1	38,8	44,1
- Medyan	41,2	41,2	44,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	27,9	25,1	26,0
- Medyan	51,7	30,7	37,3
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	5,7	5,8	5,4
2. Stok Devir Hızı	7,3	8,5	7,5
3. Varlık Devir Hızı	1,3	1,1	0,9
4. Öz Sermaye Devir Hızı	2,0	2,7	2,0
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	28,6	8,5	8,6
- Medyan	7,8	16,3	8,1
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	14,3	3,1	4,4

Plastik Ürünleri Sanayii

I. FON AKIMLARI

Plastik Ürünleri Sanayii dalında 2001-2003 döneminde ayrıntısı Tablo XVI/1'de verildiği gibi fon akımlarının gösterdiği gelişme ve özellikler şöyle özetlenebilir:

i. 2001 yılında krizin etkisiyle birleştirilmiş (konsolide) olarak zarar eden sanayi dalı, izleyen yıllarda ayrılan amortismanların da yüksekliği nedeniyle faaliyet sonucu önemli boyutta kaynak yaratmıştır.

ii. Sanayi dalında ödenmiş sermayenin artışının kaynaklar içindeki payı 2001 yılında % 20.0 düzeyinde iken, 2003 yılında kaynakların dörtte birine yaklaşmıştır.

iii. Sanayi dalının, kaynaklarının önemli bölümünü faaliyet sonucu yaratması; sermaye artışı ve borçlanma gereksiniminin düşük düzeyde kalmasına yol açmıştır. Sanayi dalı daha çok kısa süreli satış kredilerinden (ticari borçlardan) yararlanmış, banka kredisi kullanımı sınırlı düzeyde kalmıştır.

iv. Sanayi dalında brüt kaynakların % 50'sine yakın bölümü maddi duran varlık finansmanında kullanılmış; dönen varlıklar içinde stok finansmanında göreceli olarak yüksek oranda kaynak ayrılmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının faaliyet sonucu kaynak yaratması, sermaye artışı, kaynakların yarıdan biraz fazlasının duran varlık finansmanında kullanılması; varlık ve mali yapısını ve likidite durumunu aşağıda özetlenen şekilde etkilemiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısı, varlıkların dönen ve duran varlık olarak dağılımı inceleme dönenimde değişmemiş; dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı 2001 yılında % 65.2 düzeyinde iken, 2003 yılında da % 63.7 olmuştur.

ii. Kaynakların yaklaşık üçte birinin dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanına ayrılması ve kısa süreli borçlanmanın sınırlı düzeyde kalması, sanayi dalının likidite durumunun iyileşmesine olanak vermiştir. Cari oran, % 137.6'dan % 161.2'ye ve likidite oranı da % 94.7'den % 100.4'e yükselmiştir. Likidite oranındaki artışın sınırlı düzeyde kalışı, stokların dönen varlıklar içindeki payının yükselmesinin sonucudur. Sanayi sektöründe stokların artması sonucu, stokların dönen varlıklar içindeki payı % 31.2'den % 37.7'ye yükselmiştir.

iii. Sanayi sektörünün faaliyet sonucu kaynak yaratması ve sermaye artışı, mali yapının belirgin biçimde iyileşmesine olanak vermiştir. Borç/Özsermaye oranı % 180.8'den % 96.9'a gerilemiş; borçların varlık (aktif) finansmanındaki payı % 64.4'den % 49.2'ye düşmüş; kısa vadeli borçların finansmandaki ağırlığı % 47.4'den % 39.6'ya gerilemiş ve özkaynakların varlık finansmanına katkısı ise % 35.6'dan % 50.8'e yükselmiştir.

iv. Sanayi dalının ağırlıklı olarak satıcı kredisi kullanarak borçlanması, banka kredilerinin borçlar içindeki payının % 39.1'den % 33.5'e gerilemesine yol açmıştır. Bu sanayi dalında da göreceli olarak büyük işletmeler banka kredisi kullanmaktadır.

v. Sanayi dalında sermaye artışı, maddi duran varlık yatırımlarının sürmesine karşın, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 91.6'dan % 64.2'ye gerilemesine yol açmıştır.

vi. Sanayi dalında en azından finansal verimlilik ve etkinlik artmamış, stok ve sermaye artışı nedeniyle, stok ve özsermaye devir hızları azalmıştır. Alacak devir hızı 2001 ve 2003 yılları itibariyle sırasıyla 4,6 ve 4,5 ve varlık devir hızı da 1,3 kez olarak değişmezken; stok devir hızı 6,4 kezden 5,5'e, özsermaye devir hızı da 3,7'den 2,6'ya gerilemiştir.

vii. Kriz yılında büyük boyutlu zarar eden sanayi dalı, izleyen yıllarda toplu olarak kara geçmiş ise de, kar oranları düşük düzeyde kalmıştır. 2003 yılında özkaynak karlılığı % 8.1 ve satış karlılığı da % 3.1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo: XVI/1
Plastik Ürünleri Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**146**	**103**	**128**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**32,4**	**40,4**	**44,3**
- Dönem Karı	7,9	13,4	14,0
- Amortismanlar	24,5	27,0	30,3
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**30,7**	**18,0**	**25,3**
- Banka Kredileri	7,0	2,0	3,4
- Ticari Borçlar	14,6	14,5	12,3
- Diğer Borçlar	9,1	1,5	9,6
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**10,2**	**5,2**	**1,8**
- Banka Kredileri	7,8	4,5	-
- Diğer Borçlar	2,4	0,7	1,8
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**0,6**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	0,6
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**26,6**	**36,4**	**27,9**
- Ödenmiş Sermaye	19,9	21,4	24,1
- Değer Artış Fonu	6,7	15,0	3,8
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**1,3**	**4,0**	**6,3**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**31,4**	**36,2**	**35,1**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	4,9	7,2	-
- Stoklar	14,6	13,2	19,8
- Diğer Dönen Varlıklar	11,9	15,8	15,3
3. Duran Varlıklarda Artış	**51,6**	**55,9**	**51,7**
- Bağlı Değerlerde Artış	5,0	2,6	1,6
- Maddi Duran Varlık Artışı	46,3	48,0	47,4
- Diğer Duran Varlık Artışı	0,3	5,3	2,7
4. Borç Azalışı	**0,6**	**0,9**	**3,7**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,6	0,9	2,6
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	1,1
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**15,1**	**3,0**	**3,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XVI/2
Plastik Ürünleri Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**146**	**103**	**128**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	65,2	64,3	63,7
- Medyan	76,4	77,1	75,1
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	137,6	154,3	161,2
- Medyan	123,7	144,6	147,5
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	94,7	99,4	100,4
- Medyan	77,6	90,2	92,0
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	31,2	35,6	37,7
- Medyan	35,6	37,3	38,6
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	180,8	117,1	96,9
- Medyan	156,1	118,4	109,5
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	64,4	53,9	49,2
- Medyan	67,3	56,8	55,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	47,4	41,7	39,6
- Medyan	57,7	46,5	41,4
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	39,1	37,7	33,5
- Medyan	2,3	3,7	9,6
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	91,6	67,9	64,2
- Medyan	47,3	46,3	50,3
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	35,6	46,1	50,8
- Medyan	32,7	42,4	44,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	61,4	51,4	59,5
- Medyan	36,7	55,3	64,4
D. Devir Hızları(kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,6	4,7	4,5
2. Stok Devir Hızı	6,4	5,5	5,5
3. Varlık Devir Hızı	1,3	1,3	1,3
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,7	2,7	2,6
E. Karlılık Oranları(%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(10,8)	10,9	8,1
- Medyan	9,5	8,2	7,2
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(3,0)	4,0	3,1

Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayii

I. FON AKIMLARI

Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayiinde 2001-2003 döneminde ayrıntısı Tablo XVII/1'de verilen fon akımları şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalının 2001 yılında düşük, izleyen yıllarda yüksek boyutlu karlı oluşu, ayrılan amortismanların yüksekliği, olağan faaliyet sonucu yüksek oranlı kaynak yaratmasına olanak vermiştir.

ii. Sanayi dalının faaliyet sonucu yeterli kaynak yaratması, sermaye artışını bir yerde gereksiz kılmıştır. Ödenmiş sermaye artışı yoluyla sağlanan kaynak, toplam kaynakların % 1.0'i dolayında kalmıştır.

iii. 2001 ve 2002 yıllarında borçlanan, kullandığı yabancı kaynakları arttıran sanayi dalı, 2003 yılında borçlarını azaltmak olanağı bulmuştur. Anılan yıllarda kısa ve uzun süreli borçlarda artış dengeli olmuştur.

iv. Brüt kaynakların % 37.9'u ile % 45.1'i arasında değişen bölümü maddi duran varlık yatırımlarına ayrılmıştır. Ancak sanayi dalında yeniden değerleme ve ayrılan yüksek tutarda amortismanlar dikkate alındığında, net sabit sermaye yatırımı sınırlı düzeyde kalmıştır. Dönen varlıklar içinde kaynakların önemli bir bölümü alacak finansmanında ve kredili satışların finansmanında kullanılmıştır.

II. MALİ YAPI, LİLİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalında inceleme döneminde varlık yapısı, mali yapı, likidite durumu, verimlilik ve karlılıkta gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Sanayi dalında net sabit sermaye yatırımlarının sınırlı düzeyde kalmasına karşın, kaynakların özellikle % 40.0'ının 2003 yılında dönen varlık özellikle alacak finansmanına ayrılması; varlık yapısını değiştirmiş, varlıkların payının % 38.6'dan % 58.2'ye yükselmesine yol açmıştır.

ii. Sanayi dalının 2003 yılında borçlarını ödemesi ve banka kredilerini azaltması, likidite durumunda belirgin bir iyileşme sağlamıştır. Cari oran inceleme dönemi başına göre % 146.6'dan % 281.8'e yükselirken, likidite oranı da % 110.8'den % 202.7'ye yükselmiştir. Sanayi dalında stoklar ağırlıklı bir paya sahip olmamakla beraber, 2003 yılında dönen varlık içindeki payı % 28.1'e yükselmiştir.

iii. 2001 ve 2002 yıllarında mali yapısı bozulan sanayi dalı, 2003 yılında yarattığı kaynakla kısa süreli borçlarını azaltması ve banka kredilerini geri ödemesiyle, mali yapısında dramatik bir iyileşmeye olanak vermiştir. 2001 yılına göre 2003 yılında, Borç/Özsermaye oranı % 187.8'den % 41.0'e ve borçların varlık finansmanındaki payı % 65.3'den % 29.1'e gerilemiş; kısa vadeli borçların kaynaklar içindeki payı da % 26.3'den % 20.6'ya inmiştir. Buna karşı özsermayenin varlık finansmanına katkısı % 34.7'den % 71.0'e yükselmiştir.

iv. 2001 yılında yüksek oranda banka kredisi kullanan, banka kredilerinin toplam borçlara oranı % 58.3'e değin yükselen sanayi dalında, Banka Kredileri/Toplam Borç oranı 2003 yılında % 11.3'e kadar gerilemiştir.

v. Sanayi dalının faaliyet sonucu öz kaynak yaratması ve net sabit sermaye yatırımlarının sınırlı düzeyde kalması sonucu, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı dramatik bir düşüşle % 102.7'den % 56.4'e inmiştir.

vi. Sanayi dalında devir hızları yüksek olmakla beraber, inceleme döneminde belirgin biçimde yavaşlamıştır. Alacak devir hızı yılda 40,7 kezden 23,7 keze, stok devir hızı 53,1 kezden 23,7 keze, varlık (aktif) devir hızı 5,0 kezden 3,9 keze ve öz sermaye devir hızı da 14,4 kezden 5,5 keze gerilemiştir.

vii. Devir hızları yüksek olan sanayi dalında satış karlılığı oranı düşüktür. Böyle olmakla beraber satış karlılığı, inceleme döneminde % 0.4'den % 3.4'e yükselmiştir. Sanayi dalında özsermaye karlılığının 2003 yılında 2002 yılına göre % 28.7'den % 18.3'e düşmesi, özsermaye devir hızının belirgin biçimde yavaşlamasının sonucudur.

Tablo: XVII/1
Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**16**	**7**	**14**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**27,0**	**25,4**	**65,1**
- Dönem Karı	7,5	17,4	26,2
- Amortismanlar	19,5	8,0	38,9
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**18,7**	**26,0**	**2,9**
- Banka Kredileri	3,9	-	2,9
- Ticari Borçlar	12,8	23,3	-
- Diğer Borçlar	2,0	2,7	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**19,7**	**36,3**	**2,1**
- Banka Kredileri	19,7	3,5	-
- Diğer Borçlar	-	32,8	2,1
4. Varlık Azalışı	**16,9**	**1,4**	**7,1**
(i) Dönen Varlıklar	16,9	1,4	7,1
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**17,8**	**11,0**	**22,8**
- Ödenmiş Sermaye	1,4	1,0	1,7
- Değer Artış Fonu	16,4	10,0	21,1
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**0,9**	**7,3**	**23,3**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**23,1**	**28,8**	**14,6**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	10,1	17,9	13,8
- Stoklar	8,8	9,1	-
- Diğer Dönen Varlıklar	4,2	1,8	0,8
3. Duran Varlıklarda Artış	**59,4**	**58,5**	**47,3**
- Bağlı Değerlerde Artış	-	-	0,8
- Maddi Duran Varlık Artışı	37,9	43,5	45,1
- Diğer Duran Varlık Artışı	21,5	15,0	1,4
4. Borç Azalışı	**1,6**	**5,3**	**14,8**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,6	5,3	14,3
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	0,5
5. Sermaye Azalışı	**8,8**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**6,3**	**-**	**0,1**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XVII/2
Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**16**	**7**	**14**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	38,6	35,4	58,2
- Medyan	72,9	79,6	83,2
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	146,6	134,0	281,8
- Medyan	151,7	154,0	155,6
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	110,8	108,6	202,7
- Medyan	109,9	126,1	106,4
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	24,1	18,9	28,1
- Medyan	24,7	28,6	29,6
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	187,8	233,7	41,0
- Medyan	120,1	90,6	95,2
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	65,3	70,0	29,1
- Medyan	54,6	47,5	48,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	26,3	26,4	20,6
- Medyan	37,7	37,3	42,8
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	58,3	36,2	11,3
- Medyan	-	0,5	13,2
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	102,7	84,6	56,4
- Medyan	53,8	59,1	46,7
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	34,7	30,0	71,0
- Medyan	45,3	52,5	51,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	7,7	6,5	3,1
- Medyan	12,4	51,4	54,6
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	40,7	38,3	24,3
2. Stok Devir Hızı	53,1	67,2	23,7
3. Varlık Devir Hızı	5,0	4,5	3,9
4. Öz Sermaye Devir Hızı	14,4	15,0	5,5
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	5,2	28,7	18,3
- Medyan	20,6	19,9	10,7
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	0,4	1,9	3,4

Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayii

I. FON AKIMLARI

Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayii dalında 2001-2003 döneminde fon akımları, ayrıntısı Tablo XVIII/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalında karlılık düşük olmakla beraber, ayrılan amortismanların yüksekliği nedeniyle, faaliyet sonucu yaratılan kaynakların brüt kaynaklar içindeki payı yüksek olup, inceleme döneminde de % 35.5'den % 46.5'e yükselmiştir.

ii. Sanayi dalında sermaye artışı göreceli olarak yüksek orandadır. 2003 yılında azalmış olmakla beraber brüt kaynaklar içindeki payı 2002 yılında % 40.3'e gerilemiştir. 2003 yılında sanayi dalında ödenmiş sermaye artışı, yeniden değerleme fonunun sermayeye eklenmesi sonucu olduğundan, özsermaye artışı sınırlı düzeyde kalmıştır.

iii. Sanayi dalı faaliyet sonucu kaynak yarattığından ve sermaye artışı göreceli olarak yüksek düzeyde olduğundan, borçlanma gereksinimi sınırlı düzeyde kalmıştır.

iv. Brüt kaynakların yarıdan fazlası maddi duran varlık finansmanında kullanılmış, dönen varlık (işletme sermayesi) kapsamında kaynakların önemli bölümü stok finansmanına ayrılmış olan sanayi dalında yüksek olan stok düzeyi, inceleme döneminde daha da yükselmiştir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının inceleme döneminde varlık ve mali yapısında değişim, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlılık performansı aşağıda özetlenmiştir:

i. İnceleme döneminde kaynak kullanımı dönen ve duran varlıklar arasında dengeli dağıldığından sanayi dalının varlık yapısı değişmemiş; dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı sırasıyla % 55.5 ve % 54.8 olarak değişme göstermemiştir.

ii. Sanayi dalının likidite durumunda belirgin bir değişme olmamış, cari oran 2001 yılında % 141.6 iken 2003 yılında da % 140.5 olmuş, ancak stok artışı nedeniyle likidite oranı % 91.4'den % 85.3'e gerilemiştir. Bu dönemde stokların dönen varlıklar içindeki payı ise % 35.5'den % 39.3'e yükselmiştir.

iii. Sanayi dalının finansal yapı oranları, bir ölçüde bozulmuş, Borç/Özsermaye oranı % 90.2'den % 105.8'e; borçların kaynaklar içindeki payı % 47.4'den % 51.4'e yükselmiş; kısa vadeli borçların varlık finansmanındaki payı ise sırasıyla % 39.2 ve % 39.0 olarak hemen hemen değişmemiştir. Özsermayenin varlık finansmanına katkısı ise % 52.6'dan % 48.6'ya gerilemiştir. Finansal yapıda bozulma sınırlı ölçüler içinde kalmıştır. Teorik ölçülere göre, finansal yapıda bozulma bir risk taşımamaktadır.

iv. Sanayi dalı inceleme döneminde daha çok bankalara borçlandığından, banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 21.9'dan % 41.3'e yükselmiştir.

v. Özkaynak artışı ile duran varlıklara yapılan yatırımlar dengeli olduğundan, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı hemen hemen değişmemiş, 2001 yılında % 80.5 iken 2003 yılında da % 82.0 olmuştur.

vi. İnceleme döneminde sanayi dalında finansal verimlilik en azından artmamış, devir hızları hemen hemen değişmemiş, düşük düzeylerini sürdürmüşlerdir. Sırasıyla, alacak devir hızı 3,4 ve 3,2,

stok devri hızı 4,5 ve 4,2 ve özsermaye devir hızı 1.7 ve 1.9 kez olmuştur. Varlık devir hızı ise 0,9 kez ile inceleme döneminde aynı kalmıştır.

vii. Sanayi dalında öz sermaye karlılığı devir hızlarının da yavaş olması etkisiyle düşük düzeyde bulunmaktadır. 2001 kriz yılında özsermaye karlılığı eksi % 2.3 düzeyinde iken, 2003 yılında % 9.9 olmuştur. 2001 yılında satış tutarı üzerinden % 1.4 oranında zarar eden sanayi dalının satış karlılığı 2003 yılında % 5.3 düzeyine yükselmiştir. Devir hızları yavaş olan bir sanayi dalı için bu düzeyde satış karlılığı yeterli bir özkaynak karlılığına ulaşmada yetersiz kalmaktadır.

Tablo: XVIII/1
Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**9**	**11**	**7**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**35,5**	**35,1**	**46,5**
- Dönem Karı	2,0	5,0	15,3
- Amortismanlar	33,5	30,1	31,2
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**21,2**	**14,0**	**16,3**
- Banka Kredileri	8,1	2,0	3,8
- Ticari Borçlar	13,1	7,7	12,5
- Diğer Borçlar	-	4,3	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**1,3**	**7,6**	**-**
- Banka Kredileri	0,4	7,6	-
- Diğer Borçlar	0,9	-	-
4. Varlık Azalışı	**8,6**	**3,0**	**10,0**
(i) Dönen Varlıklar	1,1	3,0	10,0
(ii) Duran Varlıklar	7,5	-	-
5. Sermaye Artışı	**33,4**	**40,3**	**27,3**
- Ödenmiş Sermaye	9,7	22,4	29,0
- Değer Artış Fonu	23,7	17,9	(1,7)
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**3,2**	**1,3**	**6,0**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**23,2**	**27,1**	**21,6**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	-	-	1,3
- Stoklar	11,9	21,5	9,6
- Diğer Dönen Varlıklar	11,3	5,6	10,7
3. Duran Varlıklarda Artış	**66,5**	**69,2**	**53,8**
- Bağlı Değerlerde Artış	6,9	0,1	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	59,6	67,8	50,7
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	1,3	3,1
4. Borç Azalışı	**3,4**	**0,9**	**15,6**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,5	0,9	2,5
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	2,9	-	13,1
5. Sermaye Azalışı	**-**	**0,2**	**1,8**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**3,7**	**1,4**	**1,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XVIII/2
Çanak, Çömlek, Çini ve Porselen Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**9**	**11**	**7**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	55,5	49,8	54,8
- Medyan	64,4	66,7	61,2
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	141,6	149,1	140,5
- Medyan	118,4	155,9	131,4
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	91,4	100,9	85,3
- Medyan	61,0	89,6	80,4
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	35,5	32,4	39,3
- Medyan	57,6	39,5	39,3
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	90,2	74,7	105,8
- Medyan	217,3	96,3	102,5
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	47,4	42,8	51,4
- Medyan	74,3	51,3	50,6
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	39,2	33,4	39,0
- Medyan	57,6	43,3	47,5
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	21,9	28,0	41,3
- Medyan	3,2	18,7	37,8
5.Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	80,5	83,6	82,0
- Medyan	65,3	74,8	75,2
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	52,6	57,3	48,6
- Medyan	25,7	48,7	49,4
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	47,4	49,4	63,0
- Medyan	28,9	66,2	69,6
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	3,4	2,8	3,2
2. Stok Devir Hızı	4,5	5,0	4,2
3. Varlık Devir Hızı	0,9	0,8	0,9
4. Öz Sermaye Devir Hızı	1,7	1,4	1,9
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(2,3)	3,2	9,9
- Medyan	2,5	4 ,6	3,1
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(1,4)	2,2	5,3

Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayii

I. FON AKIMLARI

Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayiinde 2001-2003 döneminde fon akımları ayrıntısı Tablo XIX/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalı, yüksek oranda olmasa da karlı olduğundan; 2001 yılında dahi toplu olarak kar sağladığından ve sermaye yoğun teknoloji kullanılması nedeniyle ayrılan amortismanların büyük tutarda olması sonucu, olağan faaliyetiyle kaynak yaratmaktadır.

ii. Sanayi dalında, yeniden değerlemenin de etkisiyle sermaye artışı brüt kaynakların büyük bölümünü, 2003 yılında % 50.0'sini aşan bölümünü oluşturmuştur.

iii. Sanayi dalının olağan faaliyet sonucu kaynak yaratması, bir ölçüde yeniden değerlemenin etkisini taşısa da ödenmiş sermaye artışı, borçlanma gereksiniminin çok düşük düzeyde kalmasına olanak vermiştir.

iv. Sanayi dalı kaynaklarının çok önemli, dörtte üçünü aşan bölümünü duran varlık finansmanında kullanmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

2001-2003 döneminde sanayi dalının varlık ve mali yapısında, likidite durumunda gelişmeler, finansal etkinlik ve karlılık performansı aşağıda özetlenmiştir:

i. İnceleme döneminde kaynakların önemli bir bölümünün duran varlık finansmanında kullanılması, sermaye yoğun teknoloji kullanan sanayi dalında dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payının % 40.3'den % 23.9'a kadar düşmesine yol açmış, varlık yapısını belirgin biçimde değiştirmiştir.

ii. Sanayi dalının likidite durumu belirgin bir değişme olmamış, cari oran 2001 yılında % 117.2 iken 2003 yılında da % 116.5 olmuştur. Stokların dönen varlıklar içindeki payının azalması nedeniyle likidite oranı hafifçe % 86.1'den % 91.2'ye yükselmiştir. İnceleme döneminde stokların dönen varlıklar içindeki payı ortalama % 26.6'dan % 21.8'e gerilemiştir.

iii. Sanayi dalının kriz ile bozulan mali yapısı 2001-2003 döneminde güçlenmiş, Borç/Özsermaye oranı % 94.1'den % 43.2'ye düşerken; borçların varlık finansmanındaki payı % 48.5'den % 30.2'ye gerilemiş ve kısa vadeli borçların kaynaklar içindeki payı ise % 34.4'ten % 20.5'e inmiştir.

iv. Sanayi dalı, özellikle büyük işletmeler, yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır. İnceleme döneminde banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 46.6'dan % 49.2'ye yükselmiştir.

v. Sanayi dalında büyük boyutlu özsermaye artışı, net sabit sermaye yatırımlarından daha hızlı öz sermaye artışı, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 48.2'den % 25.8'e düşmesine yol açmıştır.

vi. Sanayi dalında kriz yılında yavaşlayan devir hızlarından; alacak devir hızı inceleme döneminde yılda 2,9 kezden 5,1'e ve stok devir hızı 4,0 kezden 7,6'ya yükselirken; öz sermaye devir hızı sermaye artışı nedeniyle 0,8'den 0,6'ya gerilemiştir.

vii. Sanayi dalında satış karlılığı yüksek olup, 2001-2003 döneminde % 5.3'den % 14.7'ye yükselmiştir. Buna karşı özsermaye devir hızı düşük olduğundan ve inceleme döneminde yavaşlama gösterdiğinden, 2003 yılında sermaye karlılığının ulaştığı düzey % 8.3 gibi düşük oranda kalmıştır.

Tablo: XIX/1
Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**37**	**45**	**37**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**26,7**	**49,8**	**29,4**
- Dönem Karı	10,0	26,0	13,8
- Amortismanlar	16,7	23,8	15,6
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**26,3**	**13,4**	**6,4**
- Banka Kredileri	13,3	3,1	2,0
- Ticari Borçlar	3,0	6,6	-
- Diğer Borçlar	10,0	3,7	4,4
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**8,1**	**2,4**	**11,6**
- Banka Kredileri	5,2	-	10,9
- Diğer Borçlar	2,9	2,4	0,7
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**2,5**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	2,5
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**38,9**	**34,4**	**50,1**
- Ödenmiş Sermaye	11,3	41,4	16,5
- Değer Artış Fonu	27,6	(7,0)	33,6
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**13,0**	**-**	**9,4**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**11,5**	**10,3**	**11,9**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	0,3	1,6	5,2
- Stoklar	6,2	3,8	2,9
- Diğer Dönen Varlıklar	5,0	4,9	3,8
3. Duran Varlıklarda Artış	**74,3**	**86,5**	**72,0**
- Bağlı Değerlerde Artış	8,2	10,5	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	40,0	31,1	49,6
- Diğer Duran Varlık Artışı	26,1	44,9	22,4
4. Borç Azalışı	**0,4**	**3,1**	**6,6**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,4	0,2	6,6
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	2,9	-
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**0,8**	**-**	**0,1**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XIX/2
Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**37**	**45**	**37**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	40,3	37,5	23,9
- Medyan	81,6	78,8	80,5
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	117,2	125,7	116,5
- Medyan	120,1	128,9	119,7
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	86,1	94,8	91,2
- Medyan	70,0	85,1	68,3
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	26,6	24,6	21,8
- Medyan	40,8	38,2	36,1
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	94,1	66,2	43,2
- Medyan	244,3	121,1	138,4
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	48,5	39,8	30,2
- Medyan	73,3	58,8	60,9
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	34,4	29,9	20,5
- Medyan	68,1	51,9	52,1
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	46,6	40,1	49,2
- Medyan	4,2	1,1	5,4
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	48,2	45,7	25,8
- Medyan	46,4	51,4	49,0
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	51,5	60,2	69,8
- Medyan	26,7	41,2	39,1
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	58,5	59,7	49,7
- Medyan	46,0	50,6	59,0
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	2,9	5,7	5,1
2. Stok Devir Hızı	4,0	7,5	7,6
3. Varlık Devir Hızı	0,4	0,7	0,4
4. Öz Sermaye Devir Hızı	0,8	1,1	0,6
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	4,4	18,0	8,3
- Medyan	13,1	17,4	4,2
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	5,3	15,8	14,7

Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayii

I. FON AKIMLARI

Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayii dalında 2001-2003 dönemine ilişkin fon akımlarındaki gelişmelerin ayrıntısı Tablo XX/1'de verildiği gibi özetle şöyle ortaya konulabilir:

i. Taş ve Toprağa Dayalı Sanayii, toplu olarak, 2001-2003 döneminde zarar eden sanayi dalıdır. Bu nedenle ayrılan amortismanların yüksekliğine karşın, faaliyet sonucu yarattığı net kaynak çok düşük düzeyde kalmaktadır.

ii. Sanayi dalı, kriz döneminde bozulan mali yapısını düzeltmek için inceleme döneminde sermaye artışlarına gitmiş, ödenmiş sermaye artışının toplam brüt kaynaklar içindeki payı 2002 ve 2003 yıllarında sırasıyla % 29.1 ve % 19.8 olmuştur.

iii. Sanayi dalı faaliyetini sürdürebilmek için yabancı kaynaklara başvurmak gereğini duymuş, özellikle kısa süreli borç artışının brüt kaynaklar içindeki payı 2003 yılında % 40.0'ı aşmıştır.

iv. Brüt kaynakların çok büyük bölümü duran varlık finansmanında kullanılmış, dönen varlıklar içinde stok finansmanı, kredili satış finansmanına göre daha ağırlıklı pay almıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

İnceleme döneminde sanayi dalının varlık ve mali yapısında, likidite durumunda gelişmeler, finansal verimlilik ya da etkinlik ve karlılık performansı aşağıda özetlenmiştir:

i. Sanayi dalının varlık yapısında, sabit sermaye yatırımlarının boyutuna göre değişmeler olmuştur. Dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı 2001 yılında % 51.7 iken, 2002 yılında % 43.4'e gerilemiş, 2003 yılında da % 62.6'ya yükselmiştir.

ii. Sanayi dalının finansman gereksinimini daha çok kısa süreli borçlarla karşılaması, likidite durumunun bozulmasına yol açmıştır. Cari oran % 137.3'den % 102.8'e ve likidite oranı % 107.9'dan % 81.8'e gerilemiştir. Stok finansmanına kaynak ayrılmasına karşın, stokların dönen varlıklar içindeki payı hemen hemen değişmemiş, inceleme dönemi başı ve sonu itibariyle sırasıyla % 21.5 ve % 20.4 olmuştur.

iii. Olağan faaliyet sonucu yeterli kaynak yaratamayan, sermaye artışı sınırlı düzeyde kalan sanayi dalı, fonlama gereksinimini daha çok kısa süreli borçlarla karşıladığından, mali yapısı ciddi biçimde bozulmuştur. Borç/Özsermaye oranı tehlikeli biçimde % 125.5'den % 236.9'a; borçların varlık finansmanındaki payı % 55.6'dan % 70.3'e ve kısa vadeli borçların kaynaklar içindeki payı % 37.7'den % 60.9'a yükselmiş; buna karşı özkaynakların varlık finansmanına katkısı % 44.4'den % 29.7'ye gerilemiştir.

iv. Sanayi dalında banka kredilerinin toplam yabancı kaynaklar içindeki payı da % 28.0'den % 33.1'e yükselmiştir.

v. Özkaynak artışının sınırlı bir düzeyde kalmasına karşın, brüt kaynakların yarısını aşkın bölümünün duran varlık finansmanında kullanılması, sanayi dalında Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 59.8'den % 98.4'e yükselmesine yol açmıştır.

vi. Sanayi dalında alacak devir hızı dışında diğer devir hızları yükselmiştir. Alacak devir hızı da, inceleme dönemi başı ve sonu itibariyle sırasıyla yılda 5,2 ve 5,3 kez olarak değişme göstermezken;

stok devir hızı 6,1'den 8,6'ya, varlık devir hızı 0,7'den 1,1'e ve özsermaye devir hızı da 1,5'den 3,7'ye yükselmiştir.

vii. 2001 yılı kriz yılında zarar eden sanayi dalının 2003 yılında da önemli boyutta, özsermayenin % 10.0'u oranında- zarar etmesi dikkati çekmektedir. Medyan ve aritmetik ortalama değerler arasındaki farklılık, zararın daha çok büyük işletmelerden kaynaklandığını göstermektedir. Medyan değerlere göre sanayi dalı, sınırlı düzeyde de kalsa kar etmektedir.

Tablo: XX/1
Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**41**	**40**	**35**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**40,1**	**32,4**	**29,4**
- Dönem Karı	11,3	11,1	10,8
- Amortismanlar	28,8	21,3	18,6
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**28,3**	**14,5**	**40,8**
- Banka Kredileri	10,2	3,4	-
- Ticari Borçlar	5,1	4,9	11,0
- Diğer Borçlar	13,0	6,2	29,8
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**12,9**	**12,1**	**1,4**
- Banka Kredileri	1,4	11,7	-
- Diğer Borçlar	11,5	0,4	1,4
4. Varlık Azalışı	**-**	**6,4**	**1,2**
(i) Dönen Varlıklar	-	5,9	1,2
(ii) Duran Varlıklar	-	0,5	-
5. Sermaye Artışı	**18,6**	**34,5**	**27,3**
- Ödenmiş Sermaye	10,9	29,1	19,8
- Değer Artış Fonu	7,7	5,4	7,5
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**-**	**10,3**	**6,7**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**11,5**	**20,7**	**23,2**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	0,4	8,1	-
- Stoklar	3,1	9,5	18,4
- Diğer Dönen Varlıklar	8,0	3,1	4,8
3. Duran Varlıklarda Artış	**69,2**	**67,0**	**49,0**
- Bağlı Değerlerde Artış	20,8	-	19,1
- Maddi Duran Varlık Artışı	36,0	44,3	23,9
- Diğer Duran Varlık Artışı	12,4	22,7	6,0
4. Borç Azalışı	**4,3**	**-**	**4,9**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	4,3	-	2,2
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	2,7
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**15,0**	**2,0**	**16,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XX/2
Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**41**	**40**	**35**
ORANLAR			
A-Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	51,7	43,4	62,6
- Medyan	61,7	63,6	66,6
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	137,3	119,4	102,8
- Medyan	104,6	131,3	120,4
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	107,9	94,1	81,8
- Medyan	86,9	93,8	97,1
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	21,5	21,2	20,4
- Medyan	23,8	21,2	21,9
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	125,5	122,3	236,9
- Medyan	154,2	110,6	114,9
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	55,6	55,0	70,3
- Medyan	68,7	63,3	62,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	37,7	36,3	60,9
- Medyan	60,4	49,3	47,7
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	28,0	36,0	33,1
- Medyan	16,6	26,3	20,7
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	59,8	66,7	98,4
- Medyan	72,6	63,9	66,9
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	44,4	45,0	29,7
- Medyan	31,3	36,7	37,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	50,0	66,3	78,1
- Medyan	45,3	42,3	39,3
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	5,2	4,9	5,3
2. Stok Devir Hızı	6,1	7,8	8,6
3. Varlık Devir Hızı	0,7	0,7	1,1
4. Öz Sermaye Devir Hızı	1,5	1,6	3,7
E. Karlılık Oranları(%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(2,0)	8,4	(10,0)
- Medyan	7,2	9,0	8,4
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(1,3)	5,3	(2,7)

Metal Eşya Sanayii

I. FON AKIMLARI

Metal Eşya Sanayiinde 2001-2003 dönemine ilişkin fon akımlarının gösterdiği özellikler, ayrıntısı Tablo XXI/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Faaliyet sonucu kaynak yaratamayan ve sermaye artışı sınırlı düzeyde kalan sanayi dalı, faaliyetini aşırı ölçüde borçlanarak sürdürmüştür.

ii. Sanayi dalı 2001 ve 2002 yıllarında daha çok kısa süreli borçlanırken, 2003 yılında uzun süreli borçlanmış; anılan yıl uzun süreli borçlardaki artışın toplam brüt kaynaklar içindeki payı % 72.3'e değin yükselmiştir. Sanayi dalının daha çok yabancı kaynak olarak banka kredisi kullandığı görülmektedir. 2003 yılında uzun süreli banka kredilerinde hızlı artış, sanayi dalındaki büyük firmaların banka borçlarının konsolide edilmesinden veya İstanbul Yaklaşımı kapsamına alınmasından kaynaklandığı izlenimini güçlendirmektedir.

iii. Sanayi dalında kaynakların 2001 ve 2002 yılında brüt kaynakların önemli; 2002 yılında % 90.0'nını aşan bölümü, duran varlık finansmanında kullanılırken, 2003 yılında borç ödemede kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanış şekli de 2003 yılında sanayi dalında özellikle büyük işletmelerin borçlarının konsolide edildiği ya da borç ödemek üzere büyük işletmelere yeni krediler verildiğini göstermektedir.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

2001-2003 döneminde sanayi dalının varlık ve mali yapısında, likidite durumunda, finansal verimlilik ve karlılık performansında gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Sermaye yoğun teknoloji kullanan sanayi dalında inceleme döneminde sabit sermaye yatırımlarının sürmesi nedeniyle varlık yapısı değişmiş; duran varlıkların varlık toplamı içindeki payı yaklaşık % 60.0'dan % 70.0'e yükselirken, dönen varlıkların payı % 29.1'e kadar gerilemiştir.

ii. Sanayi dalının 2003 yılında borçlarının konsolide edilmesi nedeniyle likidite durumu bir ölçüde yükselmişse de, likidite oranları yeterli düzeylere yükselememiş, sanayi dalında yüksek likidite riski devam etmiştir. Cari oran % 71.8 iken % 106.0 olmuş, likidite oranı da % 55'den % 71.1'e yükselmiştir. Ancak bu düzeyler, yüksek likidite riski göstergeleridir. Sanayi dalında stokların göreceli olarak artması, dönen varlıklar içindeki payının % 23.4'den % 33.0'e yükselmesi de likidite açısından ayrı bir olumsuz gelişmedir.

iii. Sanayi dalında fonlama riski yüksek ve mali yapı bozuktur. Sanayi dalında Borç/Özsermaye oranı % 510.8'den % 441.7'ye, borçların varlık toplamı içindeki payı % 83.6'dan % 81.5'e gerilemiştir. Bunlar olumlu olmakla beraber, mali yapının düzelmesi açısında yeterli olmamıştır. Finansmanda kısa vadeli borçların payının % 55.8'den % 27.5'e düşmesi ise borçların konsolide edilmesinin, kısa vadeli borçların uzun vadeli borç haline dönüştürülmesi sonucudur. Sanayi dalında özsermayenin varlık finansmanına katkısı % 18.5 gibi son derece düşük düzeydedir.

iv. Sanayi dalında banka kredilerinin finansmandaki payı göreceli olarak yüksek olup, 2001-2003 döneminde de yükselme göstermiştir. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 50.5'den % 60.8'e yükselmiştir.

v. Sanayi dalında alacak devir hızı yükselirken, diğer devir hızları belirgin biçimde yavaşlamıştır. Alacak devir hızı yılda 4,5 kezden 8,5 keze yükselirken, varlık devir hızı 0,6 kezden 0,4 keze ve öz sermaye devir hızı da 3,9 kezden 2,1 keze gerilemiştir.

vi. Sanayi dalı, kriz döneminde rekor düzeyde, öz kaynağın % 34.3'ü düzeyinde, zarar etmiştir. İzleyen yıllardaki kara geçiş, bu kaybı karşılayamamıştır. Medyan değeri ile aritmetik ortalama arasındaki belirgin fark, kriz döneminde büyük işletmelerin zarar ettiğini, sanayi dalında küçük ve orta çaplı işletmelerin ise genelde karlı olduğunu göstermektedir. Veriler, sanayi dalında sorunlu işletmelerin daha çok büyük işletmeler olduğu izlenimini vermektedir.

Tablo: XXI/1
Metal Eşya Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**53**	**79**	**52**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**0,8**	**7,0**	**15,6**
- Dönem Karı	2,3	3,5	7,9
- Amortismanlar	(1,5)	3,5	7,7
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**33,3**	**55,7**	**0,8**
- Banka Kredileri	12,7	-	0,8
- Ticari Borçlar	1,3	11,7	-
- Diğer Borçlar	19,3	44,0	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**22,4**	**26,9**	**72,3**
- Banka Kredileri	19,6	19,0	57,7
- Diğer Borçlar	2,8	7,9	14,6
4. Varlık Azalışı	**21,9**	**1,9**	**0,7**
(i) Dönen Varlıklar	-	1,9	0,7
(ii) Duran Varlıklar	21,9	-	-
5. Sermaye Artışı	**21,6**	**8,5**	**10,6**
- Ödenmiş Sermaye	23,9	6,3	7,8
- Değer Artış Fonu	(2,3)	2,2	2,8
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**0,7**	**1,2**	**2,2**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**16,1**	**5,1**	**7,6**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	6,8	-	-
- Stoklar	7,4	-	-
- Diğer Dönen Varlıklar	1,9	5,1	7,6
3. Duran Varlıklarda Artış	**73,0**	**90,2**	**31,9**
- Bağlı Değerlerde Artış	5,8	10,7	9,3
- Maddi Duran Varlık Artışı	67,2	72,2	11,7
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	7,3	10,8
4. Borç Azalışı	**0,1**	**3,2**	**57,9**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,1	3,2	0,6
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	57,3
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**10,1**	**0,3**	**0,5**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XXI/2
Metal Eşya Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**53**	**79**	**52**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	40,1	30,1	29,1
- Medyan	72,9	77,9	77,8
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	71,8	54,1	106,0
- Medyan	126,7	130,8	128,7
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	55,0	37,5	71,1
- Medyan	77,4	80,5	77,1
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	23,4	30,6	33,0
- Medyan	32,3	28,3	31,1
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	510,8	495,7	441,7
- Medyan	129,9	167,1	161,1
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	83,6	83,2	81,5
- Medyan	69,8	65,7	63,9
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	55,8	55,6	27,5
- Medyan	56,2	58,3	56,0
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	50,5	35,0	60,8
- Medyan	3,4	8,9	19,2
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	136,6	81,3	65,6
- Medyan	39,8	38,0	38,0
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	16,4	16,8	18,5
- Medyan	29,5	34,3	36,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	97,0	76,5	76,8
- Medyan	29,3	48,3	40,8
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,5	6,4	8,5
2. Stok Devir Hızı	6,8	5,3	4,1
3. Varlık Devir Hızı	0,6	0,5	0,4
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,9	2,9	2,1
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(34,3)	9,7	15,8
- Medyan	11,6	14,8	14,5
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(8,8)	3,4	7,4

Demir - Çelik Metal Ana Sanayii

I. FON AKIMLARI

Demir-Çelik Metal Ana Sanayiinde 2001-2003 dönemine ilişkin fon akımları ayrıntısı Tablo XXII/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalı kriz dönemi dahil karlı olduğundan faaliyet sonucu yaratılan kaynak, brüt kaynakların 1/3'ü ile yaklaşık 1/2'si arasında değişmiştir.

ii. Sanayi dalında faaliyet sonucu iç özkaynak yaratımı yüksek düzeyde olduğundan, ödenmiş sermaye artışına fazla gereksinim duyulmamış, ödenmiş sermaye artışının brüt kaynaklar içindeki payı en yüksek 2002 yılında % 14.7 olmuştur.

iii. Sanayi dalı 2001 ve 2002 yıllarında önemli boyutta kısa süreli borçlanmıştır.

iv. 2001 yılında brüt kaynakların % 50.0'sini aşan bölümü dönen sermaye (işletme sermayesi) stok finansmanında kullanılırken, izleyen yıllarda kaynakların % 50.0'yi aşan bölümü duran varlık finansmanına ayrılmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞEMLER

Sanayi dalının 2001-2003 döneminde varlık ve mali yapısı, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlığındaki gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Sanayi dalında dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı % 59.4'den % 67.2'ye yükselmiştir. Ancak, bu sanayi dalında gelişmeler değerlendirilirken, yıllar itibariyle inceleme kapsamına giren işletme sayısında farklar olduğu dikkate alınmalıdır.

ii. Sanayi dalının likidite durumu iyileşmiş; cari oran % 116.7'den % 163.7'ye, likidite oranı da % 74.6'dan % 109.0'a yükselmiştir. Stok finansmanına önemli boyutta kaynak ayrılmasına karşın stokların dönen varlıklar içindeki payı sırasıyla % 36.1 ile % 33.4 olarak belirgin bir değişme göstermemiştir.

iii. Sanayi dalında kriz yılında bozulmuş olan mali yapı, inceleme döneminde belirgin biçimde iyileşmiştir. Borç/Özsermaye oranı % 265.3'den % 103.7'ye gerilemiş, varlık finansmanında borçların payı % 572.6'dan % 50.9'a düşerken, öz kaynakların varlık finansmanına katkısı % 27.4'den % 49.1'e yükselmiştir. Sanayi dalı inceleme döneminde daha çok kısa süreli borçlanıldığından, kısa süreli borçların finansmandaki payı daha ılımlı ölçüde azalmış, % 50.9'dan % 41.0'e gerilemiştir.

iv. Sanayi dalı, göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 31.4'den % 57.7'ye yükselmiştir.

v. Sanayi dalı brüt kaynakların önemli bir bölümünü maddi duran varlık finansmanına ayırmış görünmekle beraber, maddi duran varlık artışının önemli bir bölümü yeniden değerlemeden kaynaklandığından ve ayrılan amortismanlar büyük tutarlara ulaştığından, net sabit sermaye yatırımları düşük düzeyde kalmıştır. Bunun sonucu Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı % 134.0'den % 58.1'e gerilemiştir.

vi. Sanayi dalında devir hızları öz sermaye devir hızı dışında yükselmiştir. Alacak devir hızı yılda 5,4 kezden hafifçe 5,8'e yükselirken, stok devir hızı 4,9'dan 7,1'e ve varlık (aktif) devir hızı 1,0'den 1,6'ya yükselirken, özsermaye devir hızı ise 3,8'den yılda 3,3 keze gerilemiştir.

vii. Sanayi dalı karlı olmakla beraber satış karlılığı düşüktür. Kriz yılında % 2.0 düzeyinde olan satış karlılığı 2003 yılında % 4.1'e yükselmiştir. Ancak, sanayi dalında özsermaye devir hızı göreceli olarak yavaş olduğundan ve inceleme döneminde de bir ölçüde yavaşladığından, özsermaye karlılığında artış % 7.4'den ancak % 13.3 düzeyine yükselmiştir.

Tablo: XXII/1
Demir - Çelik Metal Ana Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**15**	**72**	**12**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**36,7**	**31,9**	**51,5**
- Dönem Karı	18,8	9,5	22,4
- Amortismanlar	17,9	22,4	29,1
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**42,1**	**34,4**	**13,5**
- Banka Kredileri	7,3	19,5	13,5
- Ticari Borçlar	29,7	7,5	-
- Diğer Borçlar	5,1	7,4	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**13,2**	**6,8**	**8,6**
- Banka Kredileri	-	5,3	2,9
- Diğer Borçlar	13,2	1,5	5,7
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**4,2**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	4,2
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**8,0**	**26,8**	**22,3**
- Ödenmiş Sermaye	3,3	14,7	7,7
- Değer Artış Fonu	4,7	12,1	14,6
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**-**	**2,8**	**11,9**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**58,5**	**43,1**	**18,3**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	14,9	9,5	-
- Stoklar	15,9	21,6	10,6
- Diğer Dönen Varlıklar	27,7	12,0	7,7
3. Duran Varlıklarda Artış	**33,0**	**53,6**	**54,8**
- Bağlı Değerlerde Artış	2,6	0,8	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	29,0	48,0	48,5
- Diğer Duran Varlık Artışı	1,4	4,8	6,3
4. Borç Azalışı	**0,3**	**0,3**	**13,9**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,1	0,3	11,5
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	0,2	-	2,4
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**8,3**	**0,2**	**1,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XXII/2
Demir - Çelik Metal Ana Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**15**	**72**	**12**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	59,4	59,8	67,2
- Medyan	82,0	82,1	75,9
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	116,7	127,1	163,7
- Medyan	125,6	136,2	167,6
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	74,6	83,5	109,0
- Medyan	86,6	98,0	119,2
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	36,1	34,3	33,4
- Medyan	35,3	30,2	33,9
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	265,3	183,3	103,7
- Medyan	175,4	167,5	101,8
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	72,6	64,7	50,9
- Medyan	67,4	65,8	55,5
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	50,9	47,0	41,0
- Medyan	62,9	59,3	44,9
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	31,4	41,8	57,7
- Medyan	3,2	7,5	60,4
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	134,0	101,6	58,1
- Medyan	46,6	44,0	44,0
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	27,4	35,3	49,1
- Medyan	32,6	34,2	44,5
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	47,7	41,5	25,9
- Medyan	38,3	46,1	34,5
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	5,4	5,5	5,8
2. Stok Devir Hızı	4,9	6,2	7,1
3. Varlık Devir Hızı	1,0	1,3	1,6
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,8	3,6	3,3
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	7,4	11,8	13,3
- Medyan	14,7	17,3	21,1
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	2,0	3,3	4,1

Demir - Çelik Dışında Metal Ana Sanayii

I. FON AKIMLARI

Demir-Çelik Dışında Metal Ana Sanayİi dalında 2001-2003 dönemine ilişkin fon akımları ayrıntısı Tablo: XXIII/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. İnceleme döneminde, 2003 yılı dışında, yeterli kar düzeyine ulaşamayan sanayi dalının olağan faaliyet sonucu yarattığı net kaynak, anılan yıl dışında düşük düzeyde kalmıştır.

ii. Sanayi dalında ödenmiş sermaye artışı da sınırlı düzeyde kalmış, en fazla kriz yılında olmak üzere, brüt kaynakların ancak % 18.2'sini oluşturmuştur.

iii. İçsel kaynak yaratamayan, ödenmiş sermaye artışı da sınırlı düzeyde kalan sanayi dalı, 2001 ve 2002 yıllarında daha çok kısa süreli borçlanarak faaliyetini fonlamıştır.

iv. Kaynakların önemli, bazı dönemler % 50.0'yi aşan bölümü, dönen varlık (işletme sermayesi) finansmanında kullanılmıştır. Bu kapsamda stok artışının finansmanı daha ağırlıklı olmuştur. Sanayi dalında maddi duran varlık finansmanına ayrılan net kaynak sınırlı düzeyde kalmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

2001-2003 döneminde sanayi dalının varlık ve mali yapısı, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlılık durumunda gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Varlık yapısına göre, dönen varlıkların yüksekliği nedeniyle, emek yoğun teknoloji kullanıldığı izlenimi veren sanayi dalında inceleme döneminde varlık yapısı değişmemiştir. Dönen varlıkların payı inceleme döneminin başında % 71.9 iken, inceleme döneminin son yılında da % 74.2 olmuştur.

ii. Sanayi dalının faaliyetinin önemli bir bölümünü kısa süreli borçla fonlaması, inceleme döneminde likidite durumunun iyileşmesine olanak vermemiştir. Cari oran hafifçe % 114.6'dan % 119.3'e yükselirken, stok artışı nedeniyle likidite oranı % 78.3'den % 74.0'e gerilemiştir. Stokların dönen varlıklar içindeki payı da %31.6'dan % 38.0'e yükselmiştir. Sanayi dalı, göstergeler itibariyle likidite riski yüksek bir faaliyet alanı görüntüsü vermektedir.

iii. 2003 yılında sanayi dalının olağan faaliyeti sonucu kaynak yaratması, anılan yıl itibariyle mali yapıda iyileşmeye olanak vermiştir. Borç/Özsermaye oranı % 287.2'den % 187.1'e ve borçların varlık finansmanındaki payı % 74.2'den % 65.2'ye gerilemiş; özkaynakların toplam kaynaklar içindeki payı ise % 25.8'den % 34.8'e yükselmiştir. Sanayi dalı daha çok kısa süreli borçlandığından, kısa süreli borçların varlık finansmanındaki payı sırasıyla % 62.7 ve % 62.2 olarak değişim göstermemiştir. Sanayi dalının mali yapısındaki göreceli iyileşmeye karşın, sanayi dalının mali yapısı teorik ölçülere göre sağlıklı olmayıp, fonlama riski yüksektir.

iv. Sanayi dalı göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanan bir faaliyet kolu olarak görünmektedir. Banka kredilerinin toplam yabancı kaynaklar içindeki payı 2001 yılında % 43.0 iken, 2003 yılında da % 41.2 olmuştur.

v. Sanayi dalında sabit sermaye yatırımlarının net tutarının düşük düzeyde kalışı, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 84.1'den % 52.4'e gerilemesine yol açmıştır.

vi. Sanayi dalında devir hızları yüksek olup, inceleme döneminde daha da yükselmiştir. Alacak devir hızı yılda 8,8 kezden 13,2 keze, stok devir hızı 13,9'dan 15,6'ya, varlık devir hızı 3,2 kezden

4,4 keze ve sermaye devir hızı da, sermaye yetersizliğinin de etkisiyle 12,3 kezden 12,6'ya yükselmiştir. Bu gelişmeler, sanayi dalında finansal verimliliğinin etkinliğinin arttığını göstermektedir.

vii. Sanayi dalında satış karlılığı düşük olup, 2003 yılında dahi ancak % 2.2 düzeyine yükselmiştir. Sanayi dalında devir hızları yüksek olduğundan özkaynak karlılığı % 28.0 olarak imalat sanayi genelinin çok üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo: XXIII/1
Demir - Çelik Dışında Metal Ana Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**75**	**76**	**47**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**21,4**	**31,2**	**49,9**
- Dönem Karı	5,7	13,7	27,0
- Amortismanlar	15,7	17,5	22,9
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**33,8**	**51,6**	**32,2**
- Banka Kredileri	13,7	23,1	15,4
- Ticari Borçlar	15,5	22,0	12,5
- Diğer Borçlar	4,6	6,5	4,3
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**19,2**	**1,6**	**0,4**
- Banka Kredileri	18,4	0,3	-
- Diğer Borçlar	0,8	1,3	0,4
4. Varlık Azalışı	**2,0**	**-**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	4,2
(ii) Duran Varlıklar	2,0	-	-
5. Sermaye Artışı	**23,7**	**15,6**	**17,6**
- Ödenmiş Sermaye	18,2	10,0	15,6
- Değer Artış Fonu	5,5	5,6	2,0
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**2,6**	**7,2**	**10,3**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**47,2**	**42,8**	**45,7**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	6,0	6,1	5,3
- Stoklar	22,1	19,6	14,5
- Diğer Dönen Varlıklar	19,1	17,1	25,9
3. Duran Varlıklarda Artış	**34,6**	**41,8**	**33,2**
- Bağlı Değerlerde Artış	5,0	3,8	1,4
- Maddi Duran Varlık Artışı	29,6	35,6	28,2
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	2,4	3,6
4. Borç Azalışı	**1,2**	**3,2**	**9,4**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,2	3,2	4,8
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	4,6
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**14,3**	**5,0**	**1,4**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XXIII/2
Demir - Çelik Dışında Metal Ana Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**75**	**76**	**47**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	71,9	70,9	74,2
- Medyan	79,5	78,1	80,6
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	114,6	106,7	119,3
- Medyan	125,5	132,3	130,9
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	78,3	71,6	74,0
- Medyan	79,0	80,7	76,7
3.Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	31,6	32,9	38,0
- Medyan	38,4	37,5	41,1
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	287,2	295,0	187,1
- Medyan	190,3	167,4	173,5
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	74,2	74,7	65,2
- Medyan	70,9	65,6	63,7
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	62,7	66,4	62,2
- Medyan	62,3	57,6	58,8
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	43,0	43,8	41,2
- Medyan	10,9	13,6	27,2
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	84,1	89,7	52,4
- Medyan	56,0	47,2	41,3
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	25,8	25,3	34,8
- Medyan	28,6	34,4	36,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	61,8	60,2	48,0
- Medyan	40,4	50,3	56,6
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	8,8	10,1	13,2
2. Stok Devir Hızı	13,9	14,5	15,6
3. Varlık Devir Hızı	3,2	3,4	4,4
4. Öz Sermaye Devir Hızı	12,3	13,3	12,6
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	1,7	15,7	28,0
- Medyan	9,6	9,8	10,8
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	0,1	1,2	2,2

Makina (Elektrikli Olanlar Hariç) Sanayii

I. FON AKIMLARI

Makine (Elektrikli Olanlar Hariç) Sanayiinde 2001-2003 döneminde fon akımları, ayrıntısı Tablo XXIV/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalı krizden en fazla etkilenen sanayi dallarından biri belki de başlıcasıdır. Büyük boyutlu zarar ve faaliyetin borçlanılarak sürdürülmesi, sanayi dalının mali yapısını ciddi biçimde bozmuş, likidite riskini arttırmıştır. Aritmetik ve medyan değerler arasındaki farklar, sanayi dalında krizden etkilenen işletmelerin, esas itibariyle büyük işletmeler, belki de sayıca az birkaç işletme olduğunu göstermektedir.

2002 yılında krizden ciddi biçimde etkilenen büyük işletme ya da işletmeler, varlıklarını azaltarak -bir tür tasfiye sürecine giderek- borçlarını ödeyerek, mali yapılarını düzeltme girişiminde bulunmuşlardır. 2003 yılı ise sanayi dalının faaliyet sonucu yarattığı kaynakların, brüt kaynakların % 50.0'sine ulaştığı ve önemli ölçüde ödenmiş sermaye artışı ile de, mali yapısını ve likidite durumunu dramatik biçimde düzelttiği yıl olmuştur.

ii. Sanayi dalı, 2003 yılında mali yapısını düzeltmek üzere büyük boyutlu sermaye artışı yoluna gitmiştir.

iii. Kriz yılında brüt kaynaklarının % 50.0'den fazlasını borçlanma yoluyla sağlayan sanayi dalı, 2002 yılında varlık azalışı yolu ile borç yükünü azaltmıştır.

iv. Sanayi dalının kaynak kullanımı da yıllar itibariyle farlılık göstermektedir. 2001 yılında kaynaklar dönen ve duran varlık finansmanında dengeli biçimde kullanılırken; izleyen yıllarda kaynaklar borç ödemede kullanılmış, 2003 yılında ise ağırlıklı olarak duran varlık yatırımlarına ayrılmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının varlık ve mali yapısında, likidite durumunda, finansal verimlilik ve karlılık performansında 2001-2003 döneminde gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Sanayi dalının 2003 yılında kaynaklarının önemli bölümünü duran varlık finansmanında kullanması, sanayi dalının varlık yapısını değiştirmiş; duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payı % 19.0'dan % 37.8'e yükselirken, dönen varlıkların payı % 81.0'dan % 62.2'ye gerilemiştir.

ii. Sanayi dalının özellikle 2002 yılında varlıklarını azaltarak borçlarını ödemesi, likidite durumunu iyileştirmiştir. Cari oran %98.9'dan %149.6'ya, likidite oranı da % 79.4'den % 97.5'e yükselmiştir. Likidite oranındaki yükselişin sınırlı düzeyde kalışı stokların dönen varlıklar içindeki payının % 19.7'den % 34.8'e yükselmesi sonucudur. İnceleme döneminde sanayi sektöründe ciddi stok artışı olmuştur.

iii. 2002 yılında büyük işletme ya da işletmelerde varlık (aktif) satış yoluyla borç ödeme operasyonu, mali yapıyı da güçlendirmiştir. Borç/Özsermaye oranı % 789.6 gibi çok kritik bir düzeyden % 141.2'ye düşmüş, varlık finansmanında borçların payı % 88.7'den % 58.5'e gerilemiş; özsermayenin varlık finansmanına katkısı da % 11.2 gibi çok düşük bir düzeyden, % 41.5'e yükselmiştir. Kısa vadeli borçların yabancı kaynaklar içindeki payı da % 81.9'dan % 41.6'ya gerilemiştir. İstatistiki veriler sanayi dalında bir veya birkaç büyük işletmede sorun olduğunu, küçük ve orta çaplı işletmelerde fonlama riskinin sektör ortalaması düzeyinde olmadığını göstermektedir.

iv. Sanayi dalının borçları içindeki banka kredilerinin payının kriz sonucu arttığı görülmektedir.

v. Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı inceleme döneminde belirgin bir değişim göstermemiş; sırasıyla % 69.3 ve % 74.3 olmuştur. Oranın belirgin bir değişim göstermemesi, özkaynak artış hızı ile net sabit sermaye yatırım hızının birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

vi. Sanayi dalında inceleme döneminde devir hızları yükselmiş; alacak devir hızı yılda 2,1 kezden 5,1'e, stok devir hızı 4,9 'dan 5,9'a, varlık (aktif) devir hızı da 0,8 kezden 1,3 keze yükselmiş; özsermaye devir hızı ise 7,0'dan 3,1 keze gerilemiştir. 2001 yılında özsermaye devir hızının yüksekliği finansal etkinliği değil, öz sermaye yetersizliğinin diğer bir göstergesini oluşturmaktadır.

vii. Sanayi dalında büyük işletme ya da işletmeler büyük boyutlu zarar etmiş, izleyen yıllarda karlı bir performans göstermişlerdir. Ancak, sanayi dalında 2003 yılında karlılık oranlarının azalması; satış karlılığının % 6.7'den % 4.7'ye ve özkaynak karlılığının da % 22.2'den % 14.5'e gerilemesi dikkati çekmektedir.

Tablo: XXIV/1
Makina (Elektrikli Olanlar Hariç) Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**171**	**181**	**159**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**30,9**	**13,8**	**49,7**
- Dönem Karı	9,5	7,4	20,9
- Amortismanlar	21,4	6,4	28,8
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**31,2**	**1,3**	**16,4**
- Banka Kredileri	9,7	1,3	2,3
- Ticari Borçlar	20,3	-	14,1
- Diğer Borçlar	1,2	-	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**20,4**	**2,9**	**6,7**
- Banka Kredileri	10,9	2,3	-
- Diğer Borçlar	9,5	0,6	6,7
4. Varlık Azalışı	**-**	**94,5**	**-**
(i) Dönen Varlıklar	-	79,7	-
(ii) Duran Varlıklar	-	14,8	-
5. Sermaye Artışı	**17,5**	**(12,6)**	**27,2**
- Ödenmiş Sermaye	8,0	-	29,3
- Değer Artış Fonu	9,5	(12,6)	(2,1)
6. İşletmeye Konulan Değerler			
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**0,8**	**1,7**	**4,2**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**42,6**	**-**	**29,0**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	12,5	-	2,0
- Stoklar	14,4	-	11,0
- Diğer Dönen Varlıklar	15,7	-	16,0
3. Duran Varlıklarda Artış	**42,3**	**9,1**	**48,9**
- Bağlı Değerlerde Artış	4,9	-	2,1
- Maddi Duran Varlık Artışı	37,2	6,6	44,2
- Diğer Duran Varlık Artışı	0,2	2,5	2,6
4. Borç Azalışı	**1,5**	**84,7**	**14,2**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	-	58,7	2,3
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	1,5	26,0	11,9
5. Sermaye Azalışı	**-**	**3,7**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**12,8**	**0,8**	**3,7**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XXIV/2
Makina (Elektrikli Olanlar Hariç) Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**171**	**181**	**159**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	81,0	72,0	62,2
- Medyan	80,5	81,6	78,2
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	98,9	160,5	149,6
- Medyan	133,2	139,8	145,2
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	79,4	125,6	97,5
- Medyan	93,3	92,4	88,9
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	19,7	21,8	34,8
- Medyan	32,1	35,5	36,6
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	789,6	164,3	141,2
- Medyan	146,1	153,3	129,6
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	88,7	62,2	58,5
- Medyan	64,6	62,0	58,5
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	81,9	44,9	41,6
- Medyan	57,3	56,0	52,9
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	8,9	35,0	35,5
- Medyan	1,3	1,7	6,0
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	69,3	50,0	74,3
- Medyan	38,0	38,2	40,9
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	11,2	37,8	41,5
- Medyan	35,4	38,0	41,5
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	68,3	27,3	43,6
- Medyan	24,0	30,7	35,3
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	2,1	3,3	5,1
2. Stok Devir Hızı	4,9	8,0	5,9
3. Varlık Devir Hızı	0,8	1,3	1,3
4. Öz Sermaye Devir Hızı	7,0	3,3	3,1
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(119,2)	22,2	14,5
- Medyan	16,5	14,8	9,5
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(17,0)	6,7	4,7

Elektrik Makinaları, Aletleri ve Cihazları Sanayii

I. FON AKIMLARI

Elektrik Makinaları, Aletleri ve Cihazları Sanayii dalında 2001-2003 döneminde fon akımları, ayrıntısı Tablo XXV/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalı, 2003 yılı dışında, faaliyet sonucu yeterli kaynak yaratamamış, ancak anılan yıl faaliyet sonucu yarattığı kaynak brüt kaynakların % 30.0'unu aşmıştır.

ii. Sanayi dalında inceleme döneminde ödenmiş sermaye artışı yolu ile kaynak sağlama da çok sınırlı düzeyde kalmış, ödenmiş sermayenin brüt kaynaklar içindeki payı, en yüksek 2002 yılı olmak üzere, % 6.6 düzeyini aşmamıştır.

iii. Faaliyet sonucu yeterli kaynak yaratamayan, sermaye artışı yolu ile kaynak sağlayamayan sanayi dalı, finansal gereksinimini karşılamak için borçlanma yoluna başvurmuş; borçlanma yolu ile sağlanan kaynaklar, 2001 ve 2002 yıllarında brüt kaynakların yaklaşık % 70.0'i düzeyine yükselmiştir.

iv. Kaynakların 2/3'üne yakın bölümü 2001 ve 2002 yıllarında dönen varlık finansmanında kullanılırken, 2003 yılında mali yapıyı güçlendirmek için borç ödeme yoluna gidilmiş, brüt kaynakların yaklaşık 1/5'i borç ödemeye ayrılmıştır. İnceleme döneminde sanayi dalında net sabit sermaye yatırımları çok düşük düzeyde kalmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının 2001-2003 döneminde mali ve varlık yapısı, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlılık performansında gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Kaynakların önemli bir bölümünün dönen varlık finansmanına ayrılması, sabit sermaye yatırımlarının sınırlı düzeyde kalışı, varlık yapısında dönen varlıkların payının % 82.2'ye değin yükselmesine yol açarken, duran varlıkların payı % 17.8'e kadar gerilemiştir.

ii. Kaynakların ağırlıklı bölümünün dönen varlık finansmanına ayrılması sanayi dalının likidite durumunda iyileşmeye yol açmış, cari oran % 121.0'den % 153.2'ye, likidite oranı % 92.7'den % 121.9'a yükselmiş; stokların dönen varlıklar içindeki payı % 23.5'den hafifçe % 20.4'e gerilemiştir.

iii. Sanayi dalının yeterli kaynak yaratamaması, ödenmiş sermaye artışının çok sınırlı düzeyde kalışı, finansman gereksiniminin kısa ve uzun süreli borçlarla fonlaması, sağlıksız olan mali yapıyı bir ölçüde de olsa daha da bozmuş; Borç/Özsermaye oranı % 284.8'den % 308.4'e, borçların varlık finansmanındaki payı % 74.0'dan % 75.5'e yükselmiş, özsermayenin varlık finansmanındaki payı % 26.0'dan % 24.5'e gerilemiştir.

iv. Finansmanda banka kredisi kullanımının payı hemen hemen değişmemiş, banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı 2001 yılında % 39.3 iken, 2003 yılında da % 37.3 olmuştur.

v. Sanayi dalında sermaye artışının sınırlı olmasına karşın, sabit sermaye yatırımlarındaki durağanlık, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranının % 60.0'dan % 56.8'e gerilemesine yol açmıştır.

vi. Sanayi dalında alacak devir hızı dışında diğer devir hızları hafifçe de olsa artmıştır. Alacak devir hızı yılda 3,1 kez olarak değişmezken, stok devir hızı 6,6'dan 7,6'ya, varlık devir hızı hafifçe 1,2 kezden 1,3'e ve özsermaye devir hızı da 4,6'dan 5,2 keze yükselmiştir. Sanayi dalı, elverişli koşullarda vadeli satış yaparak stok devir hızını artırmış, buna karşın alacak devir hızı düşük düzeyde

kalmıştır. Özsermaye devir hızının artması ise sanayi dalında inceleme döneminde sermaye artışının sınırlı düzeyde kalmasının sonucudur.

vii. Sanayi dalında satış karlılığı düşük düzeydedir. 2001 yılında % 1.2 olan satış karlılığı, 2002 yılında % 3.8'e yükselmiş, 2003 yılında ise % 3.4'e gerilemiştir. Satış karlılığının azalmasına karşın özsermaye karlılığının % 16.7'den % 17.7'ye yükselmesi, özsermaye devir hızının yükselmesi sonucudur.

Tablo XXV/1
Elektrik Makinaları, Aletleri ve Cihazları Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**84**	**153**	**79**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**19,5**	**19,3**	**37,7**
- Dönem Karı	9,2	9,5	34,7
- Amortismanlar	10,3	9,8	3,0
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**56,2**	**37,0**	**18,5**
- Banka Kredileri	24,6	-	14,7
- Ticari Borçlar	25,3	31,6	-
- Diğer Borçlar	6,3	5,4	3,8
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**10,7**	**33,1**	**-**
- Banka Kredileri	9,4	25,7	-
- Diğer Borçlar	1,3	7,4	-
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**40,1**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	23,5
(ii) Duran Varlıklar	-	-	16,6
5. Sermaye Artışı	**13,6**	**10,6**	**3,7**
- Ödenmiş Sermaye	5,1	6,6	4,7
- Değer Artış Fonu	8,5	4,0	(1,0)
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**1,1**	**-**	**43,4**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**63,4**	**56,0**	**22,0**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	7,7	19,4	-
- Stoklar	42,0	25,0	20,1
- Diğer Dönen Varlıklar	13,7	11,6	1,9
3. Duran Varlıklarda Artış	**29,6**	**33,4**	**-**
- Bağlı Değerlerde Artış	0,9	8,6	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	24,4	22,4	-
- Diğer Duran Varlık Artışı	4,3	2,4	-
4. Borç Azalışı	**0,8**	**9,7**	**21,3**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,8	9,7	18,4
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	2,9
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**7,0**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**5,2**	**1,0**	**6,2**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo XXV/2
Elektrik Makinaları, Aletleri ve Cihazları Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma Sayısı	**84**	**153**	**79**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	77,8	79,8	82,2
- Medyan	79,8	83,2	82,6
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	121,0	152,3	153,2
- Medyan	118,7	131,9	143,7
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	92,7	120,6	121,9
- Medyan	77,2	89,4	106,0
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	23,5	20,8	20,4
- Medyan	36,5	30,7	30,3
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	284,8	289,9	308,4
- Medyan	176,0	176,7	143,1
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	74,0	74,4	75,5
- Medyan	69,0	66,1	61,7
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	64,3	52,4	53,7
- Medyan	57,6	56,2	51,5
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	39,3	34,0	37,3
- Medyan	4,9	4,9	22,0
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	60,0	58,5	56,8
- Medyan	46,3	38,1	28,6
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	26,0	25,7	24,5
- Medyan	31,0	33,9	38,3
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	51,2	44,5	50,0
- Medyan	39,3	49,1	63,0
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	3,1	3,1	3,1
2. Stok Devir Hızı	6,6	6,7	7,6
3. Varlık Devir Hızı	1,2	1,1	1,3
4. Öz Sermaye Devir Hızı	4,6	4,4	5,2
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	5,5	16,7	17,7
- Medyan	7,1	11,0	10,9
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	1,2	3,8	3,4

Otomotiv Sanayii

I. FON AKIMLARI

Otomotiv Sanayiinde 2001-2003 döneminde fon akımları, ayrıntısı Tablo XXVI/1' de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Kriz yolunda önemli boyutta zarar eden endüstri kolu, izleyen yıllarda kara geçmiş, ancak faaliyet sonucu yansıttığı kaynak 2003 yılında toplam brüt kaynakların yarısına yaklaşmıştır. Göreceli olarak sermaye yoğun teknoloji kullanan sanayi dalında, ayrılan amortismanlar yüksek düzeyde olduğundan, faaliyet sonucu yaratılan kaynakların payı, kar katkısının üstünde olmaktadır.

ii. Sanayi dalında ödenmiş sermaye artışı, 2003 yılında büyük boyutlu olarak brüt kaynakların % 41.3'ünü oluşturmakla beraber, sermaye artışının önemli bir kısmı yeniden değerleme değer artış fonunun sermayeye eklenmesinden kaynaklandığından, reel kaynak artışına katkısı sınırlı kalmıştır.

iii. Sanayi dalı 2001 ve 2003 yıllarında kaynak gereksiniminin yaklaşık yarısını borçlanma yoluyla sağlamış, 2003 yılında bir yandan olağan faaliyet sonucu kaynak yaratması, öte yandan sermaye artışı, borçlanma gereksinimini azaltmıştır.

iv. Sanayi dalında brüt kaynakların önemli, 2002 yılında 3/4'üne yakın, bölümü duran varlık finansmanında kullanılmıştır. Ancak yeniden değerlemenin ve amortisman artışının etkisinden arındırıldığında, net sabit sermaye yatırımları sınırlı düzeyde kalmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Sanayi dalının varlık ve mali yapısında, likidite durumunda, finansal verimlilik ve karlılık performansında gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Sanayi dalı sermaye yoğun teknolojiyi kullanan bir faaliyet alanı olmakla beraber, net sabit sermaye yatırımlarının 2001-2003 döneminde sınırlı kalması sonucu, dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı % 45.8'den % 60.5'e yükselmiştir.

ii. Sanayi dalında likidite durumu belirgin olmasa da iyileşmiş; cari oran % 108.5'ten % 126.4'e, likidite oranı da % 81.5'ten % 90.3'e yükselmiş, stokların dönen varlıklar içindeki payı da % 24.9'dan % 28.6'ya çıkmıştır. Likidite durumunda iyileşme çok sınırlı ölçüler içinde kalmıştır.

iii. Sanayi dalının teorik ölçülere göre bozuk olan mali yapısı, 2003 yılında sermaye artışı ve iç özkaynak yatırımı sonucu iyileşmiştir. Borç/Özsermaye oranı % 314.7'den % 168.6'ya gerilerken, borçların varlık finansmanındaki payı % 75.9'dan % 62.8'e düşmüş; buna karşı sanayi dalı daha çok kısa vadeli borçlandığından, kısa vadeli borçların kaynaklar içindeki payı % 42.2'den % 47.8'e yükselmiştir. Özsermayenin varlık finansmanındaki payı % 24.1 gibi düşük düzeyden % 37.2'ye çıkmıştır. Mali yapısındaki iyileşme göstergelerine karşın, sanayi dalı 2003 yılı itibariyle de borçlanma oranları yüksek ve fonlama riski olan bir faaliyet alanı görünümündedir.

iv. Sanayi dalı daha büyük ölçüde dış satıcı kredisi kullandığından, banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 44.2'den % 31.7'ye gerilemiştir.

v. Sanayi dalında net sabit sermaye yatırımları sınırlı düzeyde kaldığından Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı % 161.5'ten % 93.2'ye gerilemiş olmakla beraber; oran, bir sermaye yetersizliği göstergesi olarak yüksektir.

vi. Sanayi dalında inceleme döneminde devir hızları ve finansal verimlilik bir ölçüde artmıştır. Alacak devir hızı yılda 4,8 kezden 6,2'ye, stok devir hızı 7,8'den 8,6'ya, varlık devir hızı 0,9'dan 1,5'e ve özsermaye devir hızı da yavaşça 3,7 kezden 4,0'e yükselmiştir.

vii. Kriz yılında büyük boyutlu zarar eden sanayi dalı izleyen yıllarda kara geçmiştir. 2002 yılında satış karlılığı % 7,9 ve öz sermaye karlılığı da % 21,4'e yükselen sanayi dalının karlılık oranları, 2003 yılında sırasıyla % 3,4 ve % 13,5'e gerilemiştir.

Tablo: XXVI/1
Otomotiv Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma sayısı	**54**	**90**	**81**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**22,9**	**26,9**	**49,4**
- Dönem Karı	1,1	13,1	16,2
- Amortismanlar	21,8	13,8	33,2
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**32,0**	**24,5**	**18,6**
- Banka Kredileri	13,2	4,2	-
- Ticari Borçlar	16,4	13,9	11,2
- Diğer Borçlar	2,4	6,4	7,4
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**28,5**	**33,8**	**3,3**
- Banka Kredileri	20,2	14,3	-
- Diğer Borçlar	8,3	19,5	3,3
4. Varlık Azalışı	**0,2**	**-**	**2,9**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	1,2
(ii) Duran Varlıklar	0,2	-	1,7
5. Sermaye Artışı	**16,3**	**14,7**	**25,8**
- Ödenmiş Sermaye	10,7	4,3	41,3
- Değer Artış Fonu	5,6	10,4	(15,5)
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**3,2**	**-**	**3,6**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**22,1**	**20,1**	**39,7**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	0,4	6,1	14,5
- Stoklar	17,4	9,4	9,1
- Diğer Dönen Varlıklar	4,3	4,6	16,1
3. Duran Varlıklarda Artış	**64,2**	**76,2**	**47,6**
- Bağlı Değerlerde Artış	7,7	11,2	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	56,5	39,8	46,1
- Diğer Duran Varlık Artışı	-	25,2	1,5
4. Borç Azalışı	**2,4**	**1,8**	**8,1**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	2,4	1,8	6,5
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	1,6
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**8,1**	**1,9**	**1,0**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo: XXVI/2
Otomotiv Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	203
Firma Sayısı	**54**	**90**	**81**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	45,8	45,0	60,5
- Medyan	74,0	76,8	76,1
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	108,5	120,7	126,4
- Medyan	110,2	115,8	120,5
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	81,5	93,8	90,3
- Medyan	72,4	77,5	79,5
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	24,9	22,3	28,6
- Medyan	35,5	33,5	35,4
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	314,7	246,7	168,6
- Medyan	258,3	179,4	158,1
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	75,9	71,2	62,8
- Medyan	76,3	68,5	65,8
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	42,2	37,3	47,8
- Medyan	56,5	55,9	53,9
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	44,2	33,8	31,7
- Medyan	22,3	15,9	18,5
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	161,5	80,0	93,2
- Medyan	78,3	62,0	59,8
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	24,1	28,8	37,2
- Medyan	23,7	31,5	34,2
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	60,7	37,5	65,0
- Medyan	36,4	40,5	45,1
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,8	4,7	6,2
2. Stok Devir Hızı	7,8	7,8	8,6
3. Varlık Devir Hızı	0,9	0,8	1,5
4. Öz Sermaye Devir Hızı	3,7	2,7	4,0
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	(17,3)	21,4	13,5
- Medyan	2,4	14,3	15,1
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	(4,7)	7,9	3,4

Diğer İmalat Sanayii

I. FON AKIMLARI

Diğer İmalat Sanayiinde 2001-2003 döneminde fon akımları, ayrıntısı Tablo XXVII/1'de verildiği gibi şöyle özetlenebilir:

i. Sanayi dalı, imalat sanayii genelinden ve diğer sanayi dallarından farklı bir gelişim göstermiştir. Kriz yılında yüksek düzeyde karlı olan sanayi dalının karlılığı inceleme döneminde azalmış, 2003 yılında ise zarara dönüşmüştür. Sanayi dalı emek yoğun bir özellik taşıdığından ve ayrılan amortisman tutarı da düşük düzeyde kaldığından, faaliyet sonucu yaratılan kaynak, kriz yılı dışında, önemsiz boyutta kalmıştır.

ii. Ödenmiş sermayenin brüt kaynaklar içindeki payı da, en yüksek 2002 yılında olmak üzere, % 11.8 ile % 22.5 arasında değişmiştir.

iii. Olağan faaliyet sonucu yeterli kaynak yaratamayan ve ödenmiş sermaye artışı sınırlı düzeyde kalan sanayi dalı, finansman gereksinimini borçlanarak, özellikle kısa süreli banka kredisi kullanarak karşılamıştır.

iv. Emek yoğun teknoloji kullanması nedeniyle varlıklar içinde dönen varlıkların (işletme sermayesinin) payının yüksek olduğu sanayi dalında; inceleme döneminde de kaynaklarının 2/3' ten fazlası dönen varlık finansmanında kullanılmış ve net sabit sermaye yatırımları sınırlı düzeyde kalmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTE GELİŞMELER

2001-2003 döneminde sanayi dalının varlık ve mali yapısı, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlılık performansındaki gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Kaynakların büyük bölümünün dönen varlık finansmanında kullanılması ve sabit sermaye yatırımlarının çok sınırlı düzeyde kalması sonucu, sanayi dalının varlık yapısı içinde dönen varlıkların payı daha da artmış % 78.4'ten % 88.0'e yükselmiştir.

ii. Kaynakların önemli bölümünün dönen varlık finansmanına ayrılmasına karşın sanayi dalı kısa süreli borçlanarak finansal gereksinimini karşıladığından, inceleme döneminde likidite durumunda iyileşme olmamış; likidite oranının % 51.5'ten % 72.1'e yükselmesine karşılık, cari oran % 146.2'den % 134.8'e gerilemiştir. Cari oran gerilerken likidite oranının yükselmesi, stokların dönen varlıklar içindeki payının % 64.8'den % 46.5'e gerilemesinin sonucudur. Sanayi dalında varlıklar içinde stokların payının azalmasına karşın yine de stoklar yüksek düzeydedir.

iii. Sanayi dalının finansal gereksinimini ağırlıklı olarak kısa vadeli borçlanarak karşılaması, mali yapının daha da bozulmasına yol açmıştır. Borç/Özsermaye oranı % 178.9'dan % 249.2'ye, borçların varlık finansmanındaki payı % 64.1'den % 71.4'e ve kısa süreli borçların finansmandaki payı % 53.6'dan % 65.3'e yükselmiş; buna karşı öz sermayenin varlık finansmanına katkısı % 35.9'dan % 28.6'ya gerilemiştir.

iv. Sanayi dalı göreceli olarak yüksek oranda banka kredisi kullanmaktadır. Banka kredilerinin yabancı kaynaklar (borçlar) içindeki payı, dönem başı ve dönem sonu itibariyle % 55.4 ve % 52.8 olarak belirgin bir değişim göstermemiştir.

v. Sanayi dalı emek yoğun teknolojiyi kullandığından Maddi Dönen Varlık/Özsermaye oranı düşüktür. Ancak inceleme döneminde sanayi dalında sermaye artışı çok önemli düzeyde kaldığından, Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı % 20.2'den % 38.3'e yükselmiştir.

vi. Sanayi dalında devir hızları yüksek olup inceleme döneminde alacak devir hızı yükseliş gösterirken, diğer devir hızları hemen hemen değişim göstermemiştir. Alacak devir hızı yılda 11,8 kezden 13,1 keze yükselirken; stok devir 4,7 ve 4,8, varlık devir hızı 2,4 ve 2,0 ve öz sermaye devir hızı da 6,7 ve 6,8 kez olmuştur.

vii. Sanayi dalı kriz döneminde yüksek oranda kar ederken, kriz ertesi karı azalmış, 2003 yılında da toplu olarak sınırlı düzeyde de olsa zarar etmiştir. Gerçekten 2001 yılında özsermaye karlılığı % 33.5 ve satış karlılığı da % 5.0 düzeyinde iken, 2003 yılında bu oranlar sırasıyla eksi % 0.7 ve eksi % 0.1 olmuştur.

Tablo: XXVII/1
Diğer İmalat Sanayii
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma sayısı	**22**	**44**	**17**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**32,6**	**18,6**	**10,7**
- Dönem Karı	27,0	13,2	4,2
- Amortismanlar	5,6	5,4	6,5
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**45,5**	**46,3**	**47,9**
- Banka Kredileri	31,3	24,2	22,8
- Ticari Borçlar	14,2	2,0	6,2
- Diğer Borçlar	-	20,1	18,9
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**6,0**	**2,8**	**1,5**
- Banka Kredileri	4,5	2,6	1,5
- Diğer Borçlar	1,5	0,2	-
4. Varlık Azalışı	**-**	**8,4**	**4,9**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	4,9
(ii) Duran Varlıklar	-	8,4	-
5. Sermaye Artışı	15,9	24,0	35,0
- Ödenmiş Sermaye	13,5	22,5	11,8
- Değer Artış Fonu	2,4	1,5	23,2
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**7,0**	**12,3**	**-**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**62,6**	**52,8**	**67,7**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	4,1	16,0	43,5
- Stoklar	16,1	19,1	4,6
- Diğer Dönen Varlıklar	42,4	17,7	19,6
3. Duran Varlıklarda Artış	**29,8**	**34,5**	**16,5**
- Bağlı Değerlerde Artış	-	24,3	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	19,3	10,2	16,5
- Diğer Duran Varlık Artışı	10,5	-	-
4. Borç Azalışı	**0,5**	**0,4**	**1,4**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	0,4	0,4	1,4
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	0,1	-	-
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**9,7**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**-**	**-**	**4,6**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo: XXVII/2
Diğer İmalat Sanayii
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	203
Firma Sayısı	**22**	**44**	**17**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	78,4	88,4	88,0
- Medyan	88,8	88,9	88,6
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	146,2	155,0	134,8
- Medyan	159,3	16,8	150,3
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	51,5	84,6	72,1
- Medyan	61,3	62,1	75,0
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	64,8	45,4	46,5
- Medyan	57,0	54,0	46,5
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	178,9	185,6	249,2
- Medyan	281,8	282,0	172,9
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	64,1	65,0	71,4
- Medyan	74,2	73,8	63,4
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	53,6	57,1	65,3
- Medyan	50,3	58,3	62,4
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	55,4	55,6	52,8
- Medyan	45,3	41,6	40,6
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	20,2	20,2	38,3
- Medyan	31,7	27,2	29,5
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	35,9	35,0	28,6
- Medyan	25,8	26,2	36,7
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	50,0	64,0	39,7
- Medyan	52,2	60,6	40,1
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	11,8	8,1	13,1
2. Stok Devir Hızı	4,7	4,6	4,8
3. Varlık Devir Hızı	2,4	1,9	2,0
4. Öz Sermaye Devir Hızı	6,7	5,3	6,8
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	33,5	19,8	(0,7)
- Medyan	15,2	10,4	1,4
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	5,0	3,7	(0,1)

Elektrik Sektörü

I. FON AKIMLARI

Elektrik alt sektöründe ayrıntısı Tablo XXVIII/1'de verildiği gibi 2001-2003 dönemindeki fon akımları şöyle özetlenebilir:

i. Alt sektör kriz yılında karlı ve brüt kaynaklarının % 43.6'sı gibi önemli bir bölümünü olağan faaliyet sonucu yaratırken, 2002 yılında zarar sonucu mali yapısı daha da bozulmuştur. Alt sektörde mali durumu bozulan bir ya da daha fazla sayıda büyük işletme, 2003 yılında faaliyetlerini durdurarak varlıklarını azaltma yolu ile kaynak yaratmışlardır.

ii. Alt sektör daha çok yap-işlet ya da yap-işlet-devret yöntemi ile çalıştığından, sermayenin kaynaklara katkısı sınırlı düzeydedir. İnceleme döneminde de sermaye artışının brüt kaynaklara katkısı, en yüksek 2002 yılında olmak üzere, % 7.4 düzeyini aşmamıştır.

iii. 2001 ve 2002 yıllarında daha çok uzun süreli borçlanarak kaynak sağlayan alt sektör, 2003 yılında varlık azalışı yolu ile kaynak yaratmıştır.

iv. Alt sektörün kaynak kullanımı inceleme döneminde yıllar itibariyle farklılık göstermektedir. 2001 yılında brüt kaynakların yarıdan fazlası dönen varlık finansmanında kullanılırken, 2002 yılında kaynakların % 70.0'den fazlası duran varlık finansmanına ayrılmış, 2003 yılında ise kaynakların 1/4'ünden fazlası borç ödemede kullanılmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

Alt sektörün 2001-2003 döneminde mali yapısı, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlılık performansında gelişmeler aşağıda özetlenmiştir. Alt sektörde az sayıda işletme inceleme kapsamında olduğundan ve inceleme kapsamındaki işletme sayısında göreceli olarak önemli oranda değişme gösterdiğinden, tutarlı değerlemeler yapmak zorlaşmaktadır. Bu nedenle alt sektördeki gelişmeler ihtiyatla dikkate alınmalıdır.

i. Alt sektörde dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı, 2003 yılında brüt kaynakların % 50.0'den fazlasının dönen varlık finansmanına ayrılması sonucu, % 18.2'den % 59.0'a yükselmiştir. Dönen varlıklar içinde alacaklardaki artış bu değişime yol açmıştır.

ii. Alt sektörün likiditesi yüksek olup, inceleme döneminde likidite oranlarının yükselmesi ile daha da likit hale gelmiştir. Cari oran % 169.7'den % 232.4'e ve likidite oranı da % 161.4'ten % 227.6'ya yükselmiştir. Üretimin özelliği nedeniyle nihai ürün stoklanamadığından, stokların dönen varlıklar içindeki payı 2001 yılında % 4.0 iken, 2003 yılında % 2.0 olmuştur.

iii. Sanayi dalında 2003 yılında borç ödemesi, büyük bir veya daha fazla işletmenin inceleme kapsamı dışında kalışı, mali yapıda belirgin bir iyileşmeye yol açmıştır. Borç/Özsermaye oranı % 837.0'den % 80.5'e gerilemiş; borçların varlık finansmanındaki payı % 89.3'ten % 44.6'ya düşerken; özsermayenin varlık finansmanına katkısı % 10.7'den % 55.4'e yükselmiştir. Alt sektör daha çok kısa orta vadeli borçlandığından, kısa süreli borçların finansmandaki payı % 10.7'den % 25.4'e yükselmekle beraber düşük düzeyde kalmıştır.

iv. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı 2001 ve 2002 yıllarında sırasıyla % 88.4 ve % 89.2 gibi yüksek düzeylerde iken, 2003 yılında borç ödeme ve sektördeki büyük işletmelerin inceleme dışı kalması sonucu % 25.9'a gerilemiştir.

v. 2001 yılında % 643.7 gibi yüksek düzeyde olan Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı aynı gerekçelerle sanayi dalında 2003 yılında % 65.2'ye gerilemiştir.

vi. Alt sektörde üretimin özelliği nedeniyle stok devir hızı çok yüksek olup, 2003 yılında yılda 48,5 keze kadar yükselmiştir. İnceleme döneminde alacak devir hızı yılda 4,6 kezden 5,9 keze, varlık devir hızı da 0,2' den 0,6' ya yükselmiştir. Alt sektörde duran varlıkların payının yüksekliği nedeniyle varlık devir hızı düşüktür. Özsermaye devir hızı ise belirgin bir değişme göstermemiş, 2001 yılında 1,5 iken, 2003 yılında da 1,1 olmuştur.

vii. Alt sektörde, 2001 yılında yüksek olan karlılık oranları izleyen yıllarda düşmüş, 2002 yılında zarara dönüştükten sonra, 2003 yılında 2001 yılı düzeyinin altında kalmıştır. 2001 yılında özsermaye karlılığı % 31.7, satış karlılığı % 20.9 iken, bu oranlar 2003 yılında sırasıyla % 16.2 ve % 15.3 olmuştur. Devir hızı yavaş olan alt sektörde, yeterli bir karlılık için satış karlılığının yüksek olması gerekmektedir.

Alt sektörde aritmetik ortalamalarla medyan değerler arasındaki farklar, sorunlu işletmelerin sektördeki bir ya da birkaç büyük işletmenin olduğunu göstermektedir. Bu işletme ya da işletmelerin inceleme dışı kalmasıyla, oranlar normal düzeye gelmiştir.

Tablo: XXVIII/1
Elektrik Sektörü
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma sayısı	**9**	**13**	**7**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**43,6**	**26,4**	**9,7**
- Dönem Karı	26,5	5,5	36,5
- Amortismanlar	17,1	20,9	(26,8)
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**27,2**	**10,0**	**-**
- Banka Kredileri	2,9	1,9	-
- Ticari Borçlar	15,8	5,3	-
- Diğer Borçlar	8,5	2,8	-
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**26,5**	**56,3**	**46,9**
- Banka Kredileri	25,2	56,3	-
- Diğer Borçlar	1,3	-	46,9
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**39,1**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	-
(ii) Duran Varlıklar	-	-	39,1
5. Sermaye Artışı	**2,7**	**7,4**	**4,3**
- Ödenmiş Sermaye	2,4	3,5	10,7
- Değer Artış Fonu	0,3	3,9	(6,4)
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**-**	**-**	**-**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**53,7**	**31,0**	**53,8**
- Hazır Değerler	-	10,5	38,6
- Alacaklar	36,5	3,5	8,2
- Stoklar	15,1	3,1	6,8
- Diğer Dönen Varlıklar	2,1	3,9	0,2
3. Duran Varlıklarda Artış	**43,3**	**72,7**	**26,6**
- Bağlı Değerlerde Artış	5,3	0,6	26,1
- Maddi Duran Varlık Artışı	35,5	63,6	-
- Diğer Duran Varlık Artışı	2,5	8,5	0,5
4. Borç Azalışı	**1,6**	**4,7**	**26,2**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	1,6	4,7	20,2
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	-	6,0
5. Sermaye Azalışı	**-**	**0,7**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**1,4**	**6,7**	**1,0**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo: XXVIII/2
Elektrik Sektörü
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	203
Firma Sayısı	**9**	**13**	**7**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	18,2	17,5	59,0
- Medyan	23,6	16,8	52,0
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	169,7	158,2	232,4
- Medyan	111,3	188,3	160,1
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	161,4	139,9	227,6
- Medyan	99,3	156,3	160,1
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	4,9	11,6	2,0
- Medyan	5,2	5,0	2,3
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	837,0	1.158,5	80,5
- Medyan	100,6	56,7	62,7
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	89,3	92,1	44,6
- Medyan	79,5	71,0	38,6
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	10,7	11,1	25,4
- Medyan	17,2	14,8	17,0
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	88,4	89,2	25,9
- Medyan	67,9	79,9	25,5
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	643,7	855,7	65,2
- Medyan	96,4	53,5	46,7
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	10,7	8,0	55,4
- Medyan	20,5	29,0	61,5
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	17,4	33,2	26,4
- Medyan	45,0	17,6	46,5
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	4,6	7,6	5,9
2. Stok Devir Hızı	18,2	13,4	48,5
3. Varlık Devir Hızı	0,2	0,3	0,6
4. Öz Sermaye Devir Hızı	1,5	3,4	1,1
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	31,7	(6,0)	16,2
- Medyan	12,7	21,3	16,7
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	20,9	(1,8)	15,3

Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü

I. FON AKIMLARI

Madencilik ve Taşocakçılığı sektöründe ayrıntısı Tablo XXIX/1'de verildiği gibi, 2001-2003 döneminde fon akımları şöyle özetlenebilir:

i. Alt sektör kriz yılında da karlı olduğundan, faaliyet sonucu yarattığı kaynak toplam brüt kaynakların % 27.2'si ile % 38.0'i arasında değişmiştir.

ii. Alt sektörde ödenmiş sermaye artışının brüt kaynaklar içindeki payı % 15.8 ile % 24.1 arasında değişmiş, pay giderek artmıştır. Ancak toplu bilançolar, sermaye artışının bir bölümünün değer artış fonlarının sermayeye ilave edilmesinden kaynaklandığını göstermektedir.

iii. Alt sektör, 2001-2002 yıllarında brüt kaynaklarının sırasıyla % 53.1 ve % 52.4'ünü; büyük bölümü kısa süreli olmak üzere, borçlanarak sağlamıştır.

iv. Brüt kaynaklar dönen ve duran varlık finansmanında dengeli olarak kullanılmış; ancak 2002 yılında, duran varlık finansmanına ayrılan kaynak tutarı brüt kaynakların % 70.0'ine yaklaşmıştır.

II. MALİ YAPI, LİKİDİTE DURUMU VE KARLILIKTA GELİŞMELER

2001-2003 döneminde alt sektörün varlık ve mali yapısı, likidite durumu, finansal verimlilik ve karlılık performansında gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

i. Alt sektörün varlık yapısı inceleme döneminde değişim göstermemiş; dönen varlıkların toplam varlıklar içindeki payı sırasıyla % 60.9 ve % 60.0 olarak değişim göstermemiştir.

ii. Alt sektörün likidite durumu stokların dönen varlıklar içindeki payının artmasına karşın iyileşme göstermiştir. İnceleme döneminde cari oran % 117.9'dan % 161.1'e ve likidite oranı da % 83.1'den % 102.9'a yükselmiştir. Likidite açısından olumsuz görülebilecek gelişme, stokların dönen varlıkları içindeki payının % 29.5'dan % 36.1 e yükselmesidir.

iii. Alt sektörün mali yapısı 2002 yılı dışında iyileşme göstermiş, 2003 yılında faaliyet sonucu yaratılan kaynakların payının artmasının yanı sıra, ödenmiş sermaye artışının brüt kaynakların 1/4'ünü sağlaması, alt sektörlerin mali yapısında belirin bir iyileşmeye olanak vermiştir. Borç/Özsermaye oranı % 151.7'den % 86.6'ya düşmüş, borçların varlık finansmanındaki payı % 60.3'ten % 46.4'e gerilemiş; buna karşın özsermayenin varlık finansmanına katkısı ise % 39.7'den % 53.6'ya yükselmiştir. Alt sektörün finansmanında kısa süreli borçların payı, 2001 ve 2002 yıllarında sırasıyla % 51.6 ve % 60.5 gibi yüksek düzeylerde iken, 2003 yılında % 37.3'e gerilemiştir.

iv. Alt sektör göreceli olarak düşük oranda banka kredisi kullanmaktadır. Banka kredilerinin toplam borçlar içindeki payı % 12.8'den % 17.4'e yükselmesine karşın, düşük düzeyde kalmıştır.

v. Alt sektörde brüt kaynakların önemli bir bölümü sabit sermaye yatırımlarına ayrılmış, sabit sermaye yatırımlarında artış hızı ile öz sermaye artış hızı birbirine yakın olduğundan, inceleme döneminde Maddi Duran Varlık/Özsermaye oranı inceleme dönemi başı ve sonunda sırasıyla; % 53.5 ve % 58.9 olarak belirgin bir değişim göstermemiştir.

vi. Alt sektörde finansal verimlilik, bunun ölçüsü olan devir hızları, belirgin bir değişim göstermemiştir. Gerçi devir hızlarında sınırlı da olsa artış olmuş; alacak devir hızı yılda 5,0 kezden 5,2 keze, stok devir

hızı 4,4 kezden 5,5'e, varlık devir hızı 0,8'den 1,2'ye ve özsermaye devir hızı da 2,0'den 2,2'ye yükselmiştir. Görüldüğü gibi değişimler göze çarpıcı düzeyde olmamıştır.

vii. Alt sektörde karlılık oranları düşük olup, 2003 yılında alt sektördeki zararlı işletmeler nedeniyle toplu olarak daha da düşmüştür. 2001 yılında alt sektörde öz sermaye karlılığı % 7.2 ve satış karlılığı % 3.6 düzeylerinde iken, bu oranlar 2003 yılında sırasıyla % 0.8 ve % 0.4'e gerilemiştir. Alt sektörde öz sermaye devir hızının yavaş olmasının yanı sıra satış karlılığının da düşük olması, ortalama olarak yetersiz özsermaye karlılığına yol açmıştır. Medyan değerlerin daha yüksek olması, göreceli olarak küçük boyutlu işletmelerin karlılık oranlarının daha yüksek olduğu izlenimini vermektedir.

Tablo: XXIX/1
Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü
Fon Akım Tabloları
(2001-2003) (%)

	2001	2002	2003
Firma sayısı	**21**	**40**	**23**
KAYNAKLAR			
1. Faaliyet Sonucu Yaratılan	**27,2**	**38,7**	**38,0**
- Dönem Karı	10,9	14,4	10,8
- Amortismanlar	16,3	24,3	27,2
2. Kısa Vadeli Borç Artışı	**42,7**	**51,1**	**16,6**
- Banka Kredileri	-	0,9	2,8
- Ticari Borçlar	11,6	3,6	6,8
- Diğer Borçlar	31,1	46,6	7,0
3. Uzun Vadeli Borç Artışı	**10,4**	**1,3**	**0,2**
- Banka Kredileri	1,1	-	-
- Diğer Borçlar	9,3	1,3	0,2
4. Varlık Azalışı	**-**	**-**	**17,7**
(i) Dönen Varlıklar	-	-	17,7
(ii) Duran Varlıklar	-	-	-
5. Sermaye Artışı	**19,8**	**8,9**	**27,6**
- Ödenmiş Sermaye	15,8	16,7	24,1
- Değer Artış Fonu	4,0	(7,8)	3,5
6. İşletmeye Konulan Değerler	**-**	**-**	**-**
KAYNAKLAR TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**
KULLANIM YERLERİ			
1. Ödenen Vergi ve Kar Payları	**4,3**	**5,9**	**-**
2. Dönen Varlıklarda Artış	**29,0**	**20,0**	**38,4**
- Hazır Değerler	-	-	-
- Alacaklar	6,2	5,1	14,8
- Stoklar	12,3	5,2	11,2
- Diğer Dönen Varlıklar	10,5	9,7	12,4
3. Duran Varlıklarda Artış	**55,7**	**69,5**	**44,8**
- Bağlı Değerlerde Artış	19,2	27,8	-
- Maddi Duran Varlık Artışı	26,8	35,6	41,7
- Diğer Duran Varlık Artışı	9,7	6,1	3,1
4. Borç Azalışı	**6,6**	**0,9**	**6,4**
(i) Kısa Vadeli Borçlar	6,6	0,5	0,7
(ii) Uzun Vadeli Borçlar	-	0,4	5,7
5. Sermaye Azalışı	**-**	**-**	**-**
6. İşletmeden Çekilen Değerler	**-**	**-**	**-**
7. Dönem Zararı	**4,4**	**3,7**	**10,4**
KULLANIM YERLERİ TOPLAMI	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Tablo: XXIX/2
Madencilik ve Taşocakçılığı Sektörü
Başlıca Finansal Oranlar
(2001-2003) (%)

	2001	2002	203
Firma Sayısı	**21**	**40**	**23**
ORANLAR			
A- Varlık (Aktif Yapısı)			
1. Dönen Var./Varlık Top.			
- Ortalama	60,9	71,8	60,0
- Medyan	71,6	70,8	59,3
B. Likidite Oranları			
1. Cari Oran			
- Ortalama	117,9	118,8	161,1
- Medyan	120,3	131,3	142,6
2. Likidite Oranı			
- Ortalama	83,1	87,4	102,9
- Medyan	86,5	92,4	113,9
3. Stoklar/Dönen Var.			
- Ortalama	29,5	26,4	36,1
- Medyan	32,8	28,5	29,4
C. Mali Yapı Oranları			
1. Borç/Öz Sermaye			
- Ortalama	151,7	223,4	86,6
- Medyan	99,3	119,1	67,2
2. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	60,3	69,1	46,4
- Medyan	61,2	59,2	47,9
3. K.V. Borç/Varlık Top.			
- Ortalama	51,6	60,5	37,3
- Medyan	50,5	46,8	38,3
4. Banka Kredisi/Top.Borç			
- Ortalama	12,8	12,3	17,4
- Medyan	1,9	1,9	3,5
5. Maddi Duran Var./Öz Sermaye			
- Ortalama	53,5	69,0	58,9
- Medyan	40,2	47,9	55,7
6. Öz Sermaye/Varlık Top.			
- Ortalama	39,7	30,9	53,6
- Medyan	38,9	40,8	52,1
7. Ödenmiş Sermaye/Öz Sermaye			
- Ortalama	57,2	49,3	61,8
- Medyan	30,7	28,8	39,3
D. Devir Hızları (kez)			
1. Alacak Devir Hızı	5,0	4,5	5,2
2. Stok Devir Hızı	4,4	3,8	5,5
3. Varlık Devir Hızı	0,8	0,7	1,2
4. Öz Sermaye Devir Hızı	2,0	2,3	2,2
E. Karlılık Oranları (%)			
1. Kar/Öz Sermaye			
- Ortalama	7,2	13,3	0,8
- Medyan	10,1	10,6	14,8
2. Satış Karlılığı/Satışlar			
- Ortalama	3,6	5,8	0,4

Finansal Verimlilik ve Karlılık Oranları

Finansal Verimlilik (Devir Hızları) ve Karlılık Oranları (Ortalama) (2001-2003) (%)

Sektör	İşyeri Sayısı	Yıl	Devir Hızları (kez)				Karlılık (%)	
			Alacak	Stok	Varlık	Özsermaye	Özsermaye	Satış
İmalat Sanayii (Genel)	1775	2001	4,3	5,9	1,1	4,3	(12,7)	(2,9)
	2494	2002	4,9	6,6	1,2	3,5	12,4	3,5
	1905	2003	5,7	6,2	1,3	3,3	11,7	3,5
Gıda Maddeleri Sanayii (I)	84	2001	6,9	5,1	1,6	5,1	(14,3)	(2,8)
	143	2002	7,9	5,9	1,6	4,9	4,5	0,9
	86	2003	9,4	7,4	1,9	5,2	13,8	2,7
Gıda Maddeleri Sanayii (II)	6	2001	8,0	14,6	1,5	6,4	(73,8)	(11,5)
	6	2002	14,3	11,1	1,7	3,7	32,4	8,9
	3	2003	15,5	7,2	1,7	2,0	32,2	16,1
İçki Sanayii	8	2001	4,4	2,6	0,8	2,6	(3,6)	(1,3)
	7	2002	2,3	3,3	0,7	1,9	4,4	2,3
	11	2003	17,0	2,3	0,8	1,6	16,9	10,3
Dokuma Sanayii	79	2001	4,4	5,1	1,1	3,2	3,2	1,0
	355	2002	4,7	5,4	1,3	3,1	10,2	3,3
	346	2003	4,7	4,9	1,2	2,5	8,0	3,2
Giyim Eşya Sanayii	389	2001	6,1	6,7	2,0	7,9	11,1	1,4
	449	2002	6,3	6,2	1,9	6,2	17,3	2,8
	360	2003	6,7	5,4	1,8	5,6	8,2	1,5
Kürk ve Deri Sanayii	77	2001	6,4	2,2	1,2	5,2	7,4	1,4
	91	2002	6,9	2,0	1,2	3,9	6,0	1,5
	128	2003	7,6	2,3	1,3	3,0	3,2	1,1
Ayakkabı Sanayii	48	2001	5,4	4,3	1,4	4,7	(15,6)	(3,4)
	49	2002	4,5	3,6	1,3	3,2	8,5	2,7
	29	2003	3,2	2,9	0,9	2,1	12,8	6,1
Ağaç ve Mantar Ürünleri Sanayii	14	2001	3,1	3,5	1,0	3,1	(11,6)	(3,7)
	11	2002	3,4	3,9	0,9	2,9	18,3	6,3
	13	2003	3,0	2,8	0,8	2,0	15,4	7,9
Ağaç, Mobilya ve Mefruşat Sanayii	47	2001	4,5	4,2	1,3	4,2	(22,3)	(5,3)
	70	2002	5,1	5,3	1,7	4,7	16,9	3,6
	38	2003	3,9	6,0	1,4	3,5	5,5	1,2
Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sanayii	46	2001	5,1	8,5	1,2	6,6	(60,1)	(9,1)
	47	2002	5,4	8,4	1,3	4,0	6,5	1,6
	52	2003	5,7	9,3	1,2	3,4	12,5	3,7
Basım Sanayii	86	2001	2,6	8,3	0,5	2,0	(47,5)	(23,6)
	116	2002	3,0	9,2	0,5	1,2	(0,2)	(0,2)
	101	2003	3,5	7,7	0,6	1,2	3,1	2,7
Ana Kimya Sanayii	35	2001	6,2	10,4	1,8	3,3	20,1	6,2
	43	2002	7,2	8,7	1,9	5,4	15,9	3,0
	25	2003	5,7	7,4	1,6	4,1	33,1	8,1
Diğer Kimyasal Ürünler Sanayii	100	2001	4,9	6,2	1,4	4,3	19,4	4,5
	116	2002	3,7	6,6	1,3	3,9	7,3	1,9
	77	2003	3,9	6,7	1,4	3,3	7,2	2,2
Lastik Ürünleri Sanayii	33	2001	5,7	7,3	1,3	2,0	28,6	14,3
	35	2002	5,8	8,5	1,1	2,7	8,5	3,1
	28	2003	5,4	7,5	0,9	2,0	8,6	4,4
Plastik Ürünleri Sanayii	146	2001	4,6	6,4	1,3	3,7	(10,8)	(3,0)
	103	2002	4,7	5,5	1,3	2,7	10,9	4,0
	128	2003	4,5	5,5	1,3	2,6	8,1	3,1
Çeşitli Petrol ve Kömür Türevleri Sanayii	16	2001	40,7	53,1	5,0	14,4	5,2	0,4
	7	2002	38,3	67,2	4,5	15,0	28,7	1,9
	14	2003	24,3	23,7	3,9	5,5	18,3	3,4
Çanak - Çömlek - Çini-Porselen Sanayii	9	2001	3,4	4,5	0,9	1,7	(2,3)	(1,4)
	11	2002	2,8	5,0	0,8	1,4	3,2	2,2
	7	2003	3,2	4,2	0,9	1,9	9,9	5,3
Cam ve Camdan Mamul Eşya Sanayii	37	2001	2,9	4,0	0,4	0,8	4,4	5,3
	45	2002	5,7	7,5	0,7	1,1	18,0	15,8
	37	2003	5,1	7,6	0,4	0,6	8,3	14,7
Taş ve Toprağa Dayalı Diğer Sanayii	41	2001	5,2	6,1	0,7	1,5	2,0	1,3
	40	2002	4,9	7,8	0,7	1,6	8,4	5,3
	35	2003	5,3	8,6	1,1	3,7	(10,0)	(2,7)
Metal Eşya Sanayii	53	2001	4,5	6,8	0,6	3,9	(34,3)	(8,8)
	79	2002	6,4	5,3	0,5	2,9	9,7	3,4
	52	2003	8,5	4,1	0,4	2,1	15,8	7,1
Demir - Çelik Metal Ana Sanayii	15	2001	5,4	4,9	1,0	3,8	7,4	2,0
	72	2002	5,5	6,2	1,3	3,6	11,8	3,3
	12	2003	5,8	7,1	1,6	3,3	13,3	4,1
Demir - Çelik Dışında Metal Ana Sanayii	75	2001	8,8	13,9	3,2	12,3	1,7	0,1
	76	2002	10,1	14,5	3,4	13,3	15,7	1,2
	47	2003	13,2	15,6	4,4	12,6	28,0	2,2
Makine Sanayii (Elektrikli Olanlar Hariç)	171	2001	2,1	4,9	0,8	7,0	(119,2)	(17,0)
	181	2002	3,3	8,0	1,3	3,3	22,2	6,7
	159	2003	5,1	5,9	1,3	3,1	14,5	4,7
Elektrik Makineleri, Aletleri ve Cihazyları Sanayii	84	2001	3,1	6,6	1,2	4,6	5,5	1,2
	153	2002	3,1	6,7	1,1	4,4	16,7	3,8
	79	2003	3,1	7,6	1,3	5,2	17,7	3,4

Sektör	İşyeri Sayısı	Yıl	Devir Hızları (kez)				Karlılık (%)	
			Alacak	Stok	Varlık	Özsermaye	Özsermaye	Satış
Otomotiv Sanayii	54	2001	4,8	7,8	0,9	3,7	(17,3)	(4,7)
	90	2002	4,7	7,8	0,8	2,7	21,4	7,9
	81	2003	6,2	8,6	1,5	4,0	13,5	3,4
Diğer İmalat Sanayii	22	2001	11,8	4,7	2,4	6,7	33,5	5,0
	44	2002	8,1	4,6	1,9	5,3	19,8	3,7
	17	2003	13,1	4,8	2,0	6,8	(0,7)	(0,1)
Elektrik Sektörü	9	2001	4,6	18,2	0,2	1,5	31,7	20,9
	13	2002	7,6	13,4	0,3	3,4	(6,0)	(1,8)
	7	2003	5,9	48,5	0,6	1,1	16,2	15,3
Madencilik ve Taşocakçılığı	21	2001	5,0	4,4	0,8	2,0	7,2	3,6
	40	2002	4,5	3,8	0,7	2,3	13,3	5,8
	23	2003	5,2	5,5	1,2	2,2	0,8	0,4

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
İMALAT SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 1775)											
2001	63.3	109.7	76.7	30.1	281.6	73.8	57.7	34.8	90.5	26.2	55.8
2001	81.7	124.2	77.9	36.5	177.3	70.1	61.1	4.3	40.4	29.7	37.0
(İŞYERİ SAYISI 2494)											
2002	59.1	123.3	85.4	30.8	195.0	66.1	47.9	36.4	69.2	33.8	51.6
2002	81.4	132.6	83.9	36.8	160.0	65.5	56.6	6.5	40.9	34.4	49.1
(İŞYERİ SAYISI 1905)											
2003	59.1	137.2	89.7	34.6	163.0	62.0	43.1	41.9	63.1	38.0	56.2
2003	78.9	136.7	82.3	37.7	142.9	61.8	53.2	14.1	44.9	38.3	52.6
GIDA MADDELERİ SANAYİİ (1)											
(İŞYERİ SAYISI 84)											
2001	67.9	111.3	61.5	44.7	227.4	69.5	61.0	45.5	85.0	30.6	58.9
2001	77.2	110.4	72.9	36.4	177.4	73.1	66.1	5.2	48.3	26.7	46.4
(İŞYERİ SAYISI 143)											
2002	65.4	109.7	64.0	41.7	204.3	67.1	59.6	36.5	70.2	32.9	45.2
2002	77.5	114.8	70.5	39.1	208.0	71.7	66.1	8.1	52.0	28.3	53.7
(İŞYERİ SAYISI 86)											
2003	62.9	118.9	69.7	41.3	168.2	62.7	52.9	33.3	67.3	37.3	62.9
2003	77.1	132.4	84.1	34.3	146.4	62.6	52.4	21.4	48.9	37.5	54.3
GIDA MADDELERİ SANAYİİ (2)											
(İŞYERİ SAYISI 6)											
2001	45.1	59.2	45.5	23.2	319.8	76.2	76.1	69.2	228.4	23.8	46.9
2001	73.4	106.2	74.7	21.7	178.8	89.3	88.0	0.3	31.8	10.7	42.4
(İŞYERİ SAYISI 6)											
2002	55.4	101.0	73.8	27.0	121.6	54.9	54.8	62.8	98.1	45.1	15.8
2002	73.6	94.9	65.1	25.6	316.5	75.1	75.1	-	53.1	24.9	44.9
(İŞYERİ SAYISI 3)											
2003	59.5	628.7	373.1	40.7	15.5	13.5	9.5	-	46.2	86.6	24.0
2003	69.4	564.0	357.7	26.8	15.7	13.6	12.3	-	34.8	86.4	49.4
İÇKİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 8)											
2001	55.7	85.4	38.6	54.8	230.0	69.7	65.3	23.4	111.2	30.3	31.6
2001	52.1	96.1	48.8	47.6	101.8	53.7	47.5	0.6	93.9	46.4	47.0
(İŞYERİ SAYISI 7)											
2002	57.3	97.5	61.5	37.0	174.4	63.6	58.7	20.7	69.9	36.4	46.5
2002	51.9	179.8	69.6	37.0	57.6	40.0	31.1	6.5	54.3	60.0	47.1
(İŞYERİ SAYISI 11)											
2003	52.8	121.6	35.5	70.8	95.9	49.0	43.4	14.4	51.2	51.0	35.5
2003	53.6	162.5	98.4	46.4	67.6	40.2	30.3	16.5	56.3	59.8	72.9

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
DOKUMA SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 79)											
2001	60.5	132.4	84.0	36.6	181.4	64.5	45.7	40.1	88.9	35.5	49.7
2001	77.2	146.5	95.3	33.8	133.8	59.8	50.6	12.7	44.5	39.5	36.1
(İŞYERİ SAYISI 355)											
2002	64.4	150.3	94.6	37.1	139.4	58.2	42.8	39.6	71.8	41.8	54.2
2002	73.4	148.2	92.9	37.4	125.6	60.4	47.6	12.4	50.8	39.6	49.1
(İŞYERİ SAYISI 346)											
2003	60.0	155.0	92.6	40.2	111.2	52.6	38.7	39.4	72.0	47.4	55.0
2003	66.8	138.7	81.3	40.8	124.7	57.2	46.7	18.9	60.3	42.8	52.8
GİYİM EŞYASI SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 389)											
2001	75.7	116.5	70.9	39.2	296.2	74.8	64.9	34.3	79.7	25.2	49.2
2001	88.0	114.2	74.2	35.4	279.6	76.1	72.6	8.8	32.2	23.8	28.7
(İŞYERİ SAYISI 449)											
2002	77.1	122.1	72.9	40.3	221.8	68.9	63.2	33.8	61.5	31.1	49.8
2002	88.1	118.9	76.0	37.5	235.0	73.8	68.7	15.2	34.3	25.7	43.6
(İŞYERİ SAYISI 360)											
2003	75.2	119.8	66.3	44.7	207.7	67.5	62.8	36.2	61.1	32.5	51.7
2003	86.0	117.2	68.9	43.1	234.2	72.8	68.4	20.1	38.1	27.3	51.0
KÜRK VE DERİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 77)											
2001	89.6	135.8	48.9	64.0	324.3	76.4	66.0	26.5	37.6	23.6	80.6
2001	94.2	122.9	51.5	66.8	249.5	78.3	71.9	-	15.1	21.7	68.5
(İŞYERİ SAYISI 128)											
2002	88.0	147.6	48.0	67.5	228.2	69.5	59.6	25.6	30.5	30.5	82.1
2002	93.9	145.2	54.8	62.0	167.4	65.4	61.2	-	14.3	34.6	73.2
(İŞYERİ SAYISI 91)											
2003	87.3	172.4	62.2	63.9	130.0	56.5	50.7	21.8	22.1	43.5	79.5
2003	92.2	153.4	69.6	58.4	149.1	65.5	58.2	-	14.2	34.5	76.3
AYAKKABI SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 48)											
2001	71.8	141.1	75.8	46.3	227.8	69.5	50.9	40.9	75.3	30.5	56.5
2001	82.8	130.2	60.8	52.4	137.0	67.4	57.4	1.7	37.3	32.6	41.6
(İŞYERİ SAYISI 49)											
2002	74.9	138.2	74.3	46.3	150.8	60.1	54.2	35.0	53.7	39.9	72.3
2002	85.4	142.1	78.9	47.4	172.1	65.2	57.0	1.6	34.5	34.8	65.9
(İŞYERİ SAYISI 29)											
2003	79.3	157.0	92.2	41.3	122.1	55.0	50.5	34.5	38.2	45.0	69.7
2003	86.0	129.5	76.2	41.6	231.4	69.8	61.8	7.2	35.0	30.2	81.7

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
AĞAÇ VE MANTAR ÜRÜNLERİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 14)											
2001	75.7	121.8	77.4	36.5	222.7	69.0	62.2	60.7	49.2	31.0	68.3
2001	74.9	111.5	43.4	54.3	129.0	74.4	62.2	2.0	42.1	25.6	48.7
(İŞYERİ SAYISI 11)											
2002	65.4	147.2	94.4	35.9	219.9	68.7	44.5	58.2	68.5	31.3	68.7
2002	89.0	119.2	72.2	42.1	87.7	75.8	46.6	3.4	57.9	24.2	50.6
(İŞYERİ SAYISI 13)											
2003	61.9	135.3	75.3	44.3	157.0	61.1	45.8	68.8	70.0	38.9	39.1
2003	84.3	190.0	78.7	50.1	126.9	59.7	44.5	7.1	33.2	40.9	63.7
AĞAÇ VE MOBİLYA VE MEFRUŞAT SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 47)											
2001	71.2	112.9	64.1	43.2	227.6	69.5	63.1	24.1	75.7	30.5	63.2
2001	82.8	119.4	53.5	47.4	170.2	72.6	71.6	-	34.7	27.4	47.2
(İŞYERİ SAYISI 70)											
2002	77.4	132.9	78.5	41.0	177.0	63.9	58.2	18.6	54.5	36.1	52.8
2002	86.1	124.2	54.5	50.6	184.2	69.9	64.8	-	45.6	30.1	42.5
(İŞYERİ SAYISI 38)											
2003	75.1	140.4	95.7	31.8	141.8	58.7	53.5	18.5	52.1	41.4	54.5
2003	81.4	143.4	60.5	57.2	129.7	58.4	56.2	-	45.7	41.6	58.5
KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 46)											
2001	56.5	127.3	96.2	24.4	466.5	82.4	44.1	56.6	213.1	17.7	51.1
2001	78.3	144.9	95.9	32.7	155.9	70.6	50.2	4.0	37.0	29.4	30.4
(İŞYERİ SAYISI 47)											
2002	52.2	132.7	92.3	30.5	201.8	66.9	39.3	51.9	135.3	33.1	30.5
2002	75.7	144.3	92.6	35.7	126.7	64.2	45.0	7.9	34.5	34.6	48.5
(İŞYERİ SAYISI 52)											
2003	53.8	121.0	92.2	23.8	183.2	64.7	44.5	53.4	122.4	35.3	74.5
2003	69.4	145.7	95.3	36.2	110.9	52.6	37.1	18.9	45.9	47.4	56.1
BASIM SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 86)											
2001	40.0	73.9	63.9	13.5	351.3	77.8	54.2	57.8	130.0	22.2	100.0
2001	79.5	127.5	86.8	21.9	119.8	65.0	53.8	0.4	45.7	35.0	37.1
(İŞYERİ SAYISI 116)											
2002	38.4	127.5	109.4	14.2	132.2	56.9	30.1	48.5	94.0	43.1	74.3
2002	78.8	133.7	97.7	21.0	122.6	62.5	52.0	1.2	46.3	37.5	53.1
(İŞYERİ SAYISI 101)											
2003	41.6	127.5	105.5	17.3	108.1	52.0	32.6	45.3	59.2	48.1	66.4
2003	75.5	150.0	112.2	17.5	109.6	53.8	48.7	4.5	45.7	46.2	53.3

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
ANA KİMYA SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 35)											
2001	68.7	193.9	145.1	25.2	81.5	44.9	35.4	32.4	48.2	55.1	35.2
2001	83.5	177.9	121.4	29.7	95.0	51.6	42.0	2.5	37.7	48.4	30.1
(İŞYERİ SAYISI 43)											
2002	68.6	143.7	98.1	31.7	184.2	64.8	47.8	51.4	79.6	35.2	60.0
2002	79.1	171.9	120.3	28.8	78.0	47.5	42.3	10.2	37.9	52.5	42.1
(İŞYERİ SAYISI 25)											
2003	68.5	183.2	124.3	32.1	152.7	60.4	37.4	35.5	74.8	39.6	62.6
2003	71.2	170.6	109.8	30.6	107.1	52.7	45.7	33.8	60.6	47.3	48.7
DİĞER KİMYASAL ÜRÜNLER SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 100)											
2001	76.5	134.7	95.0	29.5	210.8	67.8	56.8	36.9	49.4	32.2	33.5
2001	78.7	125.0	74.8	36.1	191.2	70.4	62.3	19.8	46.2	29.7	41.7
(İŞYERİ SAYISI 116)											
2002	75.9	145.5	106.5	26.8	189.7	65.5	52.2	34.7	55.2	34.5	60.2
2002	82.6	139.8	89.7	32.6	122.2	63.9	54.3	11.8	30.8	36.1	48.9
(İŞYERİ SAYISI 77)											
2003	73.5	176.4	125.5	28.9	131.0	56.7	41.7	44.7	47.7	43.3	69.3
2003	81.4	164.1	111.0	31.3	98.4	51.7	44.4	24.0	34.2	48.2	51.6
LASTİK ÜRÜNLERİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 33)											
2001	60.0	209.4	149.2	28.8	58.5	36.9	28.7	24.8	60.8	63.1	27.9
2001	79.1	144.1	90.6	32.6	134.5	58.9	54.8	0.5	51.5	41.2	51.7
(İŞYERİ SAYISI 35)											
2002	58.3	133.0	104.5	21.5	157.5	61.2	43.8	49.0	97.4	38.8	25.1
2002	79.7	149.2	94.4	31.5	128.0	58.8	53.8	0.7	40.1	41.2	30.7
(İŞYERİ SAYISI 28)											
2003	58.5	168.7	135.3	19.8	127.0	55.9	34.7	64.3	87.7	44.1	26.0
2003	81.8	154.1	81.4	35.1	101.3	55.7	49.8	3.6	25.9	44.3	37.3
PLASTİK ÜRÜNLERİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 146)											
2001	65.2	137.6	94.7	31.2	180.8	64.4	47.4	39.1	91.6	35.6	61.4
2001	76.4	123.7	77.6	35.6	156.1	67.3	57.7	2.3	47.3	32.7	36.7
(İŞYERİ SAYISI 103)											
2002	64.3	154.3	99.4	35.6	117.1	53.9	41.7	37.7	67.9	46.1	51.4
2002	77.1	144.6	90.2	37.3	118.4	56.8	46.5	3.7	46.3	42.4	55.3
(İŞYERİ SAYISI 128)											
2003	63.7	161.2	100.4	37.7	96.9	49.2	39.6	33.5	64.2	50.8	59.5
2003	75.1	147.5	92.0	38.6	109.5	55.8	41.4	9.6	50.3	44.2	64.4

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
ÇEŞİTLİ PETROL VE KÖMÜR TÜREVLERİ SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 16)											
2001	38.6	146.6	110.8	24.1	187.8	65.3	26.3	58.3	102.7	34.7	7.7
2001	72.9	151.7	109.9	24.7	120.1	54.6	37.7	-	53.8	45.3	12.4
(İŞYERİ SAYISI 7)											
2002	35.4	134.0	108.6	18.9	233.7	70.0	26.4	36.2	84.6	30.0	6.5
2002	79.6	154.0	126.1	28.6	90.6	47.5	37.3	0.5	59.1	52.5	51.4
(İŞYERİ SAYISI 14)											
2003	58.2	281.8	202.7	28.1	41.0	29.1	20.6	11.3	56.4	71.0	3.1
2003	83.2	155.6	106.4	29.6	95.2	48.8	42.8	13.2	46.7	51.2	54.6
ÇANAK, ÇÖMLEK, ÇİNİ VE PORSELEN SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 9)											
2001	55.5	141.6	91.4	35.5	90.2	47.4	39.2	21.9	80.5	52.6	47.4
2001	64.4	118.4	61.0	57.6	217.3	74.3	57.6	3.2	65.3	25.7	28.9
(İŞYERİ SAYISI 11)											
2002	49.8	149.1	100.9	32.4	74.7	42.8	33.4	28.0	83.6	57.3	49.4
2002	66.7	155.9	89.6	39.5	96.3	51.3	43.3	18.7	74.8	48.7	66.2
(İŞYERİ SAYISI 7)											
2003	54.8	140.5	85.3	39.3	105.8	51.4	39.0	41.3	82.0	48.6	63.0
2003	61.2	131.4	80.4	39.3	102.5	50.6	47.5	37.8	75.2	49.4	69.6
CAM VE CAMDAN MAMUL EŞYA SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 37)											
2001	40.3	117.2	86.1	26.6	94.1	48.5	34.4	46.6	48.2	51.5	58.5
2001	81.6	120.1	70.0	40.8	244.3	73.3	68.1	4.2	46.4	26.7	46.0
(İŞYERİ SAYISI 45)											
2002	37.5	125.7	94.8	24.6	66.2	39.8	29.9	40.1	45.7	60.2	59.7
2002	78.8	128.9	85.1	38.2	121.1	58.8	51.9	1.1	51.4	41.2	50.6
(İŞYERİ SAYISI 37)											
2003	23.9	116.5	91.2	21.8	43.2	30.2	20.5	49.2	25.8	69.8	49.7
2003	80.5	119.7	68.3	36.1	138.4	60.9	52.1	5.4	49.0	39.1	59.0
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI DİĞER SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 41)											
2001	54.7	137.3	107.9	21.5	125.5	55.6	37.7	28.0	59.8	44.4	50.0
2001	61.7	104.6	86.9	23.8	154.2	68.7	60.4	16.6	72.6	31.3	45.3
(İŞYERİ SAYISI 40)											
2002	43.4	119.4	94.1	21.2	122.3	55.0	36.3	36.0	66.7	45.0	66.3
2002	63.6	131.3	93.8	21.2	110.6	63.3	49.3	26.3	63.9	36.7	42.3
(İŞYERİ SAYISI 35)											
2003	62.6	102.8	81.8	20.4	236.9	70.3	60.9	33.1	98.4	29.7	78.1
2003	66.6	120.4	97.1	21.9	114.9	62.8	47.7	20.7	66.9	37.2	39.3

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
METAL EŞYA SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 53)											
2001	40.1	71.8	55.0	23.4	510.8	83.6	55.8	50.5	136.6	16.4	97.0
2001	72.9	126.7	77.4	32.3	129.9	69.8	56.2	3.4	39.8	29.5	29.3
(İŞYERİ SAYISI 79)											
2002	30.1	54.1	37.5	30.6	495.7	83.2	55.6	35.0	81.3	16.8	76.5
2002	77.9	130.8	80.5	28.3	167.1	65.7	58.3	8.9	38.0	34.3	48.3
(İŞYERİ SAYISI 52)											
2003	29.1	106.0	71.1	33.0	441.7	81.5	27.5	60.8	65.6	18.5	76.8
2003	77.8	128.7	77.1	31.1	161.1	63.9	56.0	19.2	38.0	36.2	40.8
DEMİR ÇELİK METAL ANA SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 15)											
2001	59.4	116.7	74.6	36.1	265.3	72.6	50.9	31.4	134.0	27.4	47.7
2001	82.0	125.6	86.6	35.3	175.4	67.4	62.9	3.2	46.6	32.6	38.3
(İŞYERİ SAYISI 72)											
2002	59.8	127.1	83.5	34.3	183.3	64.7	47.0	41.8	101.6	35.3	41.5
2002	82.1	136.2	98.0	30.2	167.5	65.8	59.3	7.5	44.0	34.2	46.1
(İŞYERİ SAYISI 12)											
2003	67.2	163.7	109.0	33.4	103.7	50.9	41.0	57.7	58.1	49.1	25.9
2003	75.9	167.6	119.2	33.9	101.8	55.5	44.9	60.4	44.0	44.5	34.5
DEMİR ÇELİK DIŞINDA METAL ANA SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 75)											
2001	71.9	114.6	78.3	31.6	287.2	74.2	62.7	43.0	84.1	25.8	61.8
2001	79.5	125.5	79.0	38.4	190.3	70.9	62.3	10.9	56.0	28.6	40.4
(İŞYERİ SAYISI 76)											
2002	70.9	106.7	71.6	32.9	295.0	74.7	66.4	43.8	89.7	25.3	60.2
2002	78.1	132.3	80.7	37.5	167.4	65.6	57.6	13.6	47.2	34.4	50.3
(İŞYERİ SAYISI 47)											
2003	74.2	119.3	74.0	38.0	187.1	65.2	62.2	41.2	52.4	34.8	48.0
2003	80.6	130.9	76.7	41.1	173.5	63.7	58.8	27.2	41.3	36.3	56.6
MAKİNA (ELEKTRİKLİ OLANLAR HARİÇ) SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 171)											
2001	81.0	98.9	79.4	19.7	789.6	88.7	81.9	8.9	69.3	11.2	68.3
2001	80.5	133.2	93.3	32.1	146.1	64.6	57.3	1.3	38.0	35.4	24.0
(İŞYERİ SAYISI 181)											
2002	72.0	160.5	125.6	21.8	164.3	62.2	44.9	35.0	50.0	37.8	27.3
2002	81.6	139.8	92.4	35.5	153.3	62.0	50.0	1.7	38.2	38.0	30.7
(İŞYERİ SAYISI 159)											
2003	62.2	149.6	97.5	34.8	141.2	58.5	41.6	35.5	74.3	41.5	43.6
2003	78.2	145.2	88.9	36.6	129.6	58.5	52.9	6.0	40.9	41.5	35.3

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
ELEKTRİK MAKİNALARI, ALETLERİ VE CİHAZLARI SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 84)											
2001	77.8	121.0	92.7	23.5	284.8	74.0	64.3	39.3	60.0	26.0	51.2
2001	79.8	118.7	77.2	36.5	176.0	69.0	57.6	4.9	46.3	31.0	39.3
(İŞYERİ SAYISI 153)											
2002	79.8	152.3	120.6	20.8	289.9	74.4	52.4	34.0	58.5	25.7	44.5
2002	83.2	131.9	89.4	30.7	176.7	66.1	56.2	4.9	38.1	33.9	49.1
(İŞYERİ SAYISI 79)											
2003	82.2	153.2	121.9	20.4	308.4	75.5	53.7	37.3	56.8	24.5	50.0
2003	82.6	143.7	106.0	30.3	143.1	61.7	51.5	22.0	28.6	38.3	63.0
OTOMOTİV SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 54)											
2001	45.8	108.5	81.5	24.9	314.7	75.9	42.2	44.2	161.5	24.1	60.7
2001	74.0	110.2	72.4	35.5	258.3	76.3	56.5	22.3	78.3	23.7	36.4
(İŞYERİ SAYISI 90)											
2002	45.0	120.7	93.8	22.3	246.7	71.2	37.3	33.8	80.0	28.8	37.5
2002	76.8	115.8	77.5	33.5	179.4	68.5	55.9	15.9	62.0	31.5	40.5
(İŞYERİ SAYISI 81)											
2003	60.5	126.4	90.3	28.6	168.6	62.8	47.8	31.7	93.2	37.2	65.0
2003	76.1	120.5	79.5	35.4	158.1	65.8	53.9	18.5	59.8	34.2	45.1
DİĞER İMALAT SANAYİİ											
(İŞYERİ SAYISI 22)											
2001	78.4	146.2	51.5	64.8	178.9	64.1	53.6	55.4	20.2	35.9	50.0
2001	88.8	159.3	61.3	57.0	281.8	74.2	50.3	45.3	31.7	25.8	52.2
(İŞYERİ SAYISI 44)											
2002	88.4	155.0	84.6	45.4	185.6	65.0	57.1	55.6	20.2	35.0	64.0
2002	88.9	136.8	62.1	54.0	282.0	73.8	58.3	41.6	27.2	26.2	60.6
(İŞYERİ SAYISI 17)											
2003	88.0	134.8	72.1	46.5	249.2	71.4	65.3	52.8	38.3	28.6	39.7
2003	88.6	150.3	75.0	46.5	172.9	63.4	62.4	40.6	29.5	36.7	40.1
ELEKTRİK SEKTÖRÜ											
(İŞYERİ SAYISI 9)											
2001	18.2	169.7	161.4	4.9	837.0	89.3	10.7	88.4	643.7	10.7	17.4
2001	23.6	111.3	99.3	5.2	100.6	79.5	17.2	67.9	96.4	20.5	45.0
(İŞYERİ SAYISI 13)											
2002	17.5	158.2	139.9	11.6	1158.5	92.1	11.1	89.2	855.7	8.02	33.2
2002	16.8	188.3	156.3	5.0	56.7	71.0	14.8	79.9	53.5	9.0	17.6
(İŞYERİ SAYISI 7)											
2003	59.0	232.4	227.1	2.0	80.5	44.6	25.4	25.9	65.2	55.4	26.4
2003	52.0	160.1	160.1	2.3	62.7	38.6	17.0	25.5	46.7	61.5	46.5

İMALAT SANAYİİNDE BAŞLICA FİNANSAL ORANLAR
(Ortalama ve Meydan)

YILLAR	DÖNEN VARLIK/ TOPLAM VARLIK	CARİ ORAN	LİKİTİDE ORANI	STOKLAR/ DÖNEN VARLIK	BORÇ/ ÖZ SERMAYE	BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	K.V. BORÇ/ VARLIK TOPLAMI	BANKA KREDİLERİ/ TOPLAM BORÇ	MAD. DURAN VARLIK / ÖZ SERMAYE	ÖZ SERMAYE/ VARLIK TOPLAMI	ÖDENMİŞ SERMAYE/ ÖZ SERMAYE
MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI											
(İŞYERİ SAYISI 21)											
2001	60.9	117.9	83.1	29.5	151.7	60.3	51.6	12.8	53.5	39.7	57.2
2001	71.6	120.3	86.5	32.8	99.3	61.2	50.5	1.9	40.2	38.9	30.7
(İŞYERİ SAYISI 40)											
2002	71.8	118.8	87.4	26.4	223.4	69.1	60.5	12.3	69.0	30.9	49.3
2002	70.8	131.3	92.4	28.5	119.1	59.2	46.8	1.9	47.9	40.8	28.8
(İŞYERİ SAYISI 23)											
2003	60.0	161.1	102.9	36.1	86.6	46.4	37.3	17.4	58.9	53.6	61.8
2003	59.3	142.6	113.9	29.4	67.2	47.9	38.3	3.5	55.7	52.1	39.3